

ПОЛИТИКНИ

ЗАБАВНИК

8. 3. 1985 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVI • 40 ДИН • БРОЈ 1732

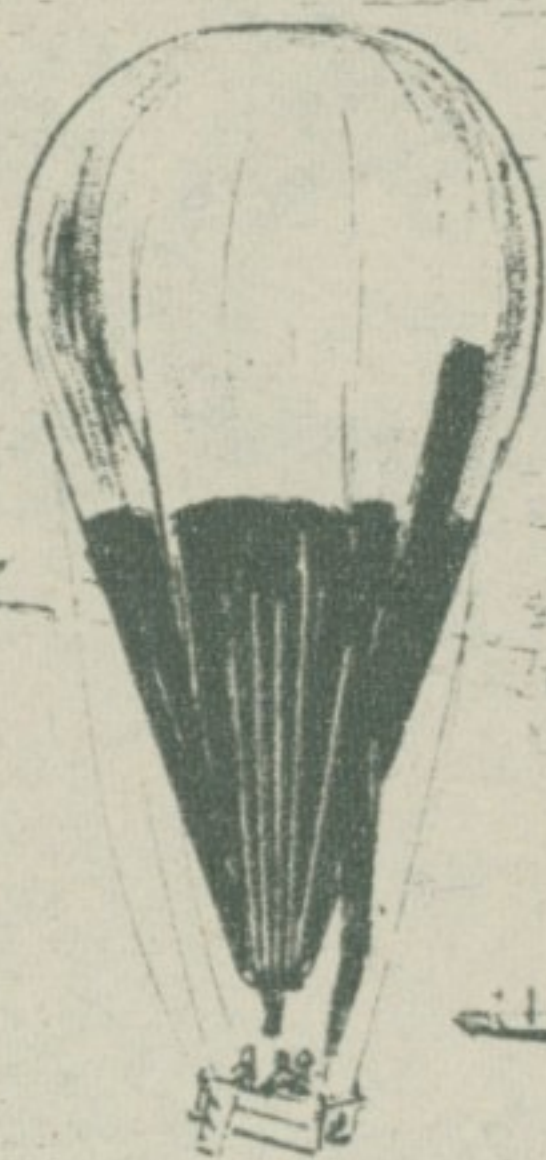

ВАЗДУШНИ БАЛОН

ОРАО II
ЈЕ 1978.
ГОДИНЕ
ПРЕВЕЗАО
ТРИ
АМЕРИКАНЦА ОД
ПЕНСИЛВАНИЈЕ ДО
ФРАНЦУСКЕ.
БИО ЈЕ ТО ПРВИ БАЛОН
ИСПУЊЕН ХЕЛИЈУМОМ
КОЈИ ЈЕ ПРЕШАО
АТЛАНТИК.

КРДИМА ДИВЉИХ КОЊА

КОЈИ ЛУТАЈУ БРДИМА ЗАПАДНИХ
ДРЖАВА САД, ВЕТЕРИНАРСКЕ
ЕКИПЕ ПОМОКУ ПУШАКА УБРИЗГАВАЈУ
ИНЈЕКЦИЈЕ СА СРЕДСТВОМ КОЈЕ
ЋЕ УСПОРИТИ ЊИХОВО РАЗМНО-
ЖАВАЊЕ. НА МЕСТУ УБОДА
ОСТАЈЕ И ТРАГ У БОЈИ КАКО
БИ ТЕ ЖИВОТИЊЕ КАСНИЈЕ
РАСПОЗНАЛИ.

ПОЗЛАБЕНИ ШТАП ЗА ГОЛОФ

СА 121 ДИЈАМАНТОМ
ОД 15 КАРАТА ПРОДАВАО
СЕ НЕДАВНО У ТОКИЈУ
ЗА СУМУ ОД 700000
ДОЛАРА. УЗ ЊЕГА ЈЕ
ИЗРАЂЕНА И НАРОЧИТА
ЛОПТИЦА СА 336 СИТНИХ
ДИЈАМАНАТА КОЈА ЈЕ
КОШТАЛА 21.300 ДОЛАРА.

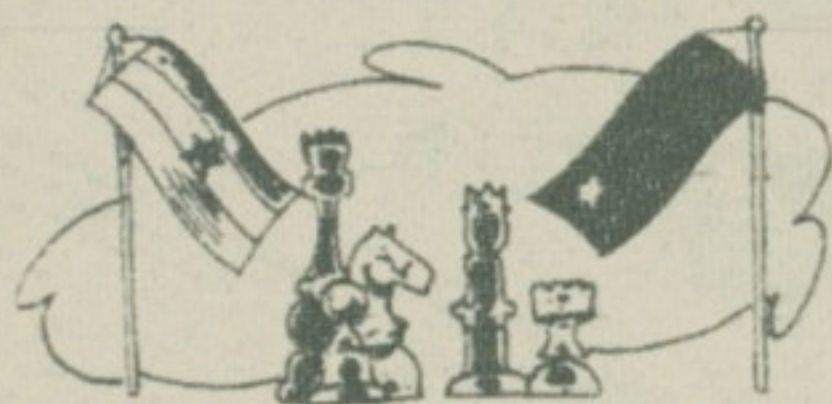
БРАЧНИ ПАР ЕНДИ И ДЕНДИ САШКО

ИЗ СЕНТ ПЕТЕРЗБУРГА У ФЛОРИДИ (САД)
БАВИ СЕ УЗГАЈАЊЕМ ДЕТЕЛИНЕ СА
ЧЕТИРИ ЛИСТА. ОНИ СА СВОЈ ИМАЊА
ОДЈЕДНОМ МОГУ ДА ПОКОСЕ ОКО
ДЕСЕТ МИЛИОНА ЧЕТВОРОЛИСТИХ
ДЕТЕЛИНА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

● ● ● први пријатељски меч
између шахиста Совјетског Са-
веза и Југославије одржан је у
јуну 1956. године у Београду.

Победила је екипа Совјетског
Савеза. Најбољи совјетски иг-
рачи били су Смилов и Гелер а
најбољи наш шахист био је
Глигорић.

● ● ● ротквица ушла у „Ги-
нисову књигу рекорда“. Реч је о
дивовском примерку тешком
четири килограма. Одгајно ју је
један „викендаш“ који се на
свом малом плацу у близини

итадијанског града Каљарија, у
слободном времену, бави баш-
тованством. Међутим, када је
циновска ротквица изнета на
трпезу, уследило је велико разо-
чарање: била је шупља, неукус-
на, жилава и сува.

● ● ● у америчком граду
Луисбургу, у држави Каролини,
плочници су подељени у три
траке. Крајња је за оне који
журе, средња је за оне који желе

да се натанане прошетају, а тре-
ћа је намењена пешацима који
су се уморили, па морају мало
да застану или су срели позна-
ника, па желе с њим да попри-
чају. Према тврђењу месних
власти оваква подела плочника
показала се као веома добра јер
се „пешачки саобраћај“ одвија
без икаквог застоја и незгода.

● ● ● у средњем веку зачи-
ни су представљали праву дра-
гоценост. Бибер је, рецимо, био
толико цењен да су се њиме ук-
рашавале женске хаљине и ше-
шир.

● ● ● још од најдавнијих
времена човек се бави сакупља-
њем шкољки. Тако су, на при-
мер, у пећинама кромањонског
човека у Француској, који је

живео пре 25000 година, откопа-
ни примерци шкољки који се
могу наћи само у Индијском
океану.

● ● ● гутачи ватре добили
су свог шампиона. То је Роберт
Калин из Бергенца у Аустрији
који је заиста постигао изузетан
рекорд: за један минут и 29 се-
кунди у устима је угасио 150
бакљи!

● ● ● кит у води може да
издржи без дисања око један и
по сат.

● ● ● прошле јесени Итали-
ја је доживела праву најезду бу-
ва. Наиме, кад су се многи влас-

ници паса и мачака заједно са
својим љубимцима вратили с
одмора имали су шта и да виде:
стан им је врвио од ових малих
досадних инсеката.

● ● ● изгледа да Американ-
ци данас воде мање рачуна о
својим фризурама него пре три-
десетак година. У овој земљи
сада има само 68639 берберни-
ца док их је, рецимо, 1950. годи-
не било 112000.

БИОСКОП БАЈФОРД ПРИКАЗУЈЕ

Тимоти Бајфорд

НА СВОЈУ СРЕ-
ЌУ РОДИО
САМ СЕ У 20.
ВЕКУ У ЕНГЛЕС-
КОЈ, А НЕ У 17.
ВЕКУ У РУСИЈИ,
ЈЕР, ВЕРОВАЛИ
ИЛИ НЕ, ЗА ВРЕМЕ
ПЕТРА ВЕЛИКОГ
ПЛАКАО СЕ ПО-
РЕЗ НА
БРАДЕ!

ЛЕПО БАСКИ КАЖУ:
ЧУВАО СЕ ЖЕНЕ
С БРАДОМ И ЧО-
ВЕКА БЕЗ НЕ!

Мила Станојевић-Бајфорд

НАЈДУЖА БРАДА:

Светски шампион у дужини браде Норвежанин Ханс Лонгест у потрази за срећом обрео се у Америци. Његова брада је за педесет година порасла до невероватне дужине до 5 m и 33 cm. Досетљиви Норвежанин је измислио практичан начин за ношење ове чудовишне браде. Намотао би је на штап и онда штап ћушно у недра. Како је брада непрестано добијала на

дужини, Ханс је одлучио да се придружи једном циркусу и јавности покаже своје благо. Међутим, убрзо се опет повукао у анонимност, јер му је досадило да га којеко вуче за браду у намери да се увери да је права! Кад је у осамдесет првој години умро, један рођак му је одсекао браду и положио је у ковчег у коме је чувана четрдесет година. Данас се ова изузетна брада налази у Вашингтонском музеју.

НЕ ЧАЧКАЈ НОС – АКО НЕ МОРАШ

Психолози кажу да се чачкајући нос човек ослобађа унутрашње напетости. Кроз посматрање примитивних племена антрополози су запазили да се деца, која нису спутана васпитањем, чешкају по коси, вуку усне, чачкају уши – па зашто не и нос?

У Индији, пре педесет година, чачкање носа је било чак препоручљиво. Ево једног упозорења како безбедно чачкати нос: „Нокти на прстима којима обично одржавате

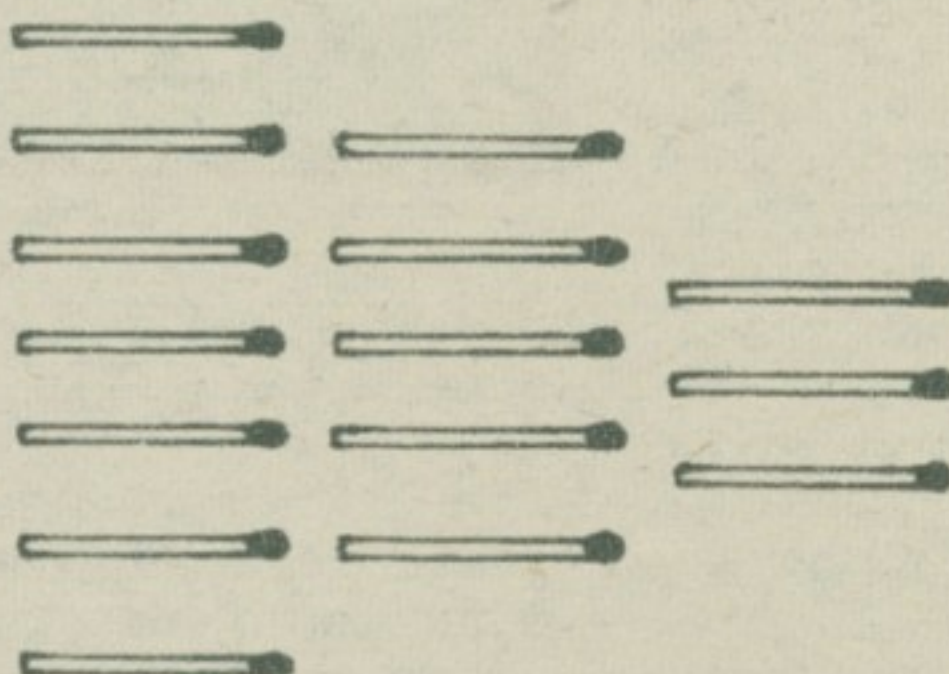

хигијену носа морају да буду кратки да се не би повредила нежна слузокожа у носним шупљинама”.

Али, практични Американци отишли су корак даље – ову радњу су успешно механизовали. У првој половини овога века појавили су се инструменти за личну употребу под називом: „чистачи ноздрва”. Било их је разних облика и величина, па је свако могао да нађе нешто и за себе. Ево како су ове згодне направе изгледале. Међу њима ћете сигурно наћи и неку која би и вама одговарала...

ИГРАЈТЕ СЕ ИГРЕ „НИМ”

„Ним” је врло стара игра за двоје, пореклом из Кине. За „Ним” вам је потребно три реда шибица – седам

у првом реду, пет у другом и три у трећем. (Кинези „Ним”, наравно, нису играли шибицама, јер се шибице нису појавиле до почетка 19. века, већ са штапићима...)

Сваки играч редом узима шибице – колико, и из ког реда хоће. Значи, може узети једну шибицу, или све, али само из једног реда. Играч који

подигне последњу шибицу је победник.

Ако вам „Ним” изгледа сувише једноставна игра за ваше могућности, покушајте да је решите у своју корист. Уверите се да ни Кинези нису били баш наивни!

ОСУЈЕЋЕНИ ТИХО БРАХЕ

Дански астроном Тихо Брахе (1546–1601) је човек који заслужује искрено сажаљење. Од своје двадесете године није више могао да се преда слатком пороку чачкања носа. Разлог томе је тужна чињеница да је у том добу, у једном двобоју, изгубио нос – па му је, уместо правога, служио вештачки направљен од злата!

ПИТАМО ДАНАС – ОДГОВАРАМО СУТРА

Тајна римских палидрваца

Помоћу десет палидрваца напишите на површини стола ову једначину:

$$XI + I = X$$

Овај математички израз је, наравно, погрешан. Задатак је да израз прочитате тако да буде тачан, а да ниједно палидрвце не померите. Уколико не нађете решење у својој глави, наћи ћете га следеће недеље у „Политикином забавнику”.

УПОЗНАЈТЕ СЕ СА Г. Ф. ХЕНДЛОМ И Ј. С. БАХОМ

Ове, 1985. године, навршава се триста година од рођења два велика мајстора барока. Георг Фридрих Хендл родио се 23. фебруара 1685, а Јохан Себастијан Бах месец дана касније, 21. марта 1685. Али, то не значи да су и њихови животи били слични. Док се Бах родио у великој породици у којој су сви били заљубљени у музику, Хендл је био син берберина и добијао је батине кад би се приближио клавесену! Зато је Хендл, решен од најранијег детињства да постане музичар, морао да вежба тајно, да га родитељи не чују, док је Бах за своје прве успехе добијао подршку и похвале.

И Бах и Хендл су постали славни композитори. Пошто се Хендл настањивао у Енглеској а Бах остао у Немачкој, сретали су се ретко. Хендл је остао нежења, а Бах се женио двапут и имао двадесеторо деце.

Ипак, током живота, мучила их је иста ствар – очи. Невероватно је да их је чак оперисао исти хирург. На жалост, ни једном ни другом није помогао – обојица су на крају ослепела...

МАЛЕ ШАЛЕ:

Да ли вас нервира кад ваши родитељи читају новине уместо да се баве вама? Ако је ваш одговор потврдан, ево савета како да им се осветите. Задржите прву и послед-

њу страну новина и у њих уметните листове што старијих новина. Притајите се и вребајте колико брзо ће превара бити откривена. То зависи много и од тога да ли вам је родитељ пажљив или непажљив читалац...

РЕКЛИ СУ ... О ВАМА:

Толстој:

Деца су мука и ништа друго!

Енглеска пословица:

Деца и будале не знају да лажу!

Немачка пословица:

Комшијска деца су најгора на свету!

Наполеон:

Нема захвалне деце!

Кинеска пословица:

Туци дете једанпут дневно – ако ти не знаш зашто, оно ће знати!

Италијанска пословица:

Без деце нема праве љубави!

Мила и Тимоти Бајфорд

СТИЋИ И ОСТАТИ НА ВРХУ

ШЕСТОРО НЕПОБЕДИВИХ

**ОНИ СУ ШАМПИОНИ
НАД ШАМПИОНИМА,
ЈЕДИНИ КОЈИ ДРЖЕ
НЕОБОРЕНЕ
РЕКОРДЕ. ШТА ИХ
ТЕРА НАПРЕД И КАКО
УСПЕВАЈУ ДА БУДУ
НАЈБОЉИ ПОРЕД
ТОЛИКИХ ОДЛИЧНИХ
ПРОТИВНИКА?**

Тамне очи искрено зачуђене: „Наравно да сам најбољи на свету, зар не? Имам благо лице, али тврдо срце. Мрзим да губим.“ Тако одговара Јапанец Јасухиро Јамашита, јапански, олимпијски и светски џудо шампион кога у сто деведесет осам борби од 1977. године нико није победио.

Његов тренер – или сенсеи – упозорио је унапред да Јамашиту може да заустави само нуклеарни рат. После четири брзометне победе у Лос Анђелесу амерички тренер Џим Вули назвао га је непобедивим фрижидером који има главу.

Јамашита је један од шесторо шампиона који могу да дају нескромне изјаве, а да им то нико не замери. Али и он, и осталих петоро – Лари Холмс, Едвин Мозис, Владимир Саљњиков, Дејли Томсон и Мартина Навратилова – одлично знају да у врхунском спорту већ сутрашњи дан може да донесе промену и да је непобедивост мач с две оштрице. Њихови противници задо-

вољавају се, засад, другим местом, али неко, негде, сањари о слави и само вреба прилику да их ухвати у тренутку неопрезности или на спортској низбрдици.

**Шта ли раде момци
иза?**

Боксер тешке категорије светски првак Лари Холмс ће, по свој прилици пасти први. Већ је напунио тридесет пет, доба кад телесна форма креће силазном линијом. Материјално је више него обезбеђен: некадашњи мали чистач обуће из Џорџије има петнаест милиона долара уложених у хотеле, ресторане и ноћне клубове. Вози се само „ролс-ројсевима“.

Спортска каријера му је сјајна – од четрдесет шест мечева ниједан није изгубио. Пет година пошто је свргао с престола већ посусталог и болесног Мухамеда Алија, Холмс је једини боксерски великан после Алија (који је знао и за поразе).

И поред славе и богатства Холмс има неиспуњену жељу која га држи у рингу: још четири победе. Само тако прстигао би Рокија Марћана, јединог тешкаша који се повукао непобеђен после четрдесет девет мечева. Ако буде веома обзрив Холмс ће постати победник свих времена, мада никад није скакутао као балерина, ударао као гром, нити давао интервјуе као песник.

Он, наравно, може и да изгуби у трену смањене концентрације или замора. То не мора да буде последица успорених рефлекса услед година већ непре-

кидних психолошких сугестија да се повуче док је још здрав и непобеђен.

Мада је доста млађи, Едвин Мозис, победник сто девет узастопних трка на четири стотине метара с препонама, описује остајање на стази успеха „као да ме петнаест пута годишње изводе на губилиште.“ Још једна победничка сезона и Мозис ће надмашити сто шеснаест тријумфа Парија О'Брајена, али он сам није сигуран да за то има снаге.

Осетљивом дипломираном математичару и уметнику – аматеру може, једноставно, и да досади да се, трчећи, стално пита шта ли раде момци иза њега. Он то никада није видео. Прича се и да је Мозис, који је постигао осамнаест од деветнаест најбољих времена у историји трка с препонама, тражио сто хиљада долара да би јуришао на рекорд који је сам четири пута поставио и оборисо.

**Мит рођен и срушен у
Прагу**

У врхунском спорту велике паре су неизбежни део игре, али никакви милиони не могу да створе Мозисову поезију покрета (како је коментатор Би-Би-Си-ја одушевљено описао његово елегантно трчање) и тачно тринаест непогрешивих корака између сваке од десет препона које прескаче. То је урођено, а не научено.

Издржљивост, победа за љубав победе и борба без милости све док траје такмичење постају нешто као дрога. Ако се Мозис пита докле ће издржати „петнаест погубљења годишње“, може се замис-

**ВЛАДИМИР
САЉЊИКОВ**

**ЕДВИН
МОЗИС**

лити снага воље Чехиње Мартине Навратилове која их има око седамдесет пет.

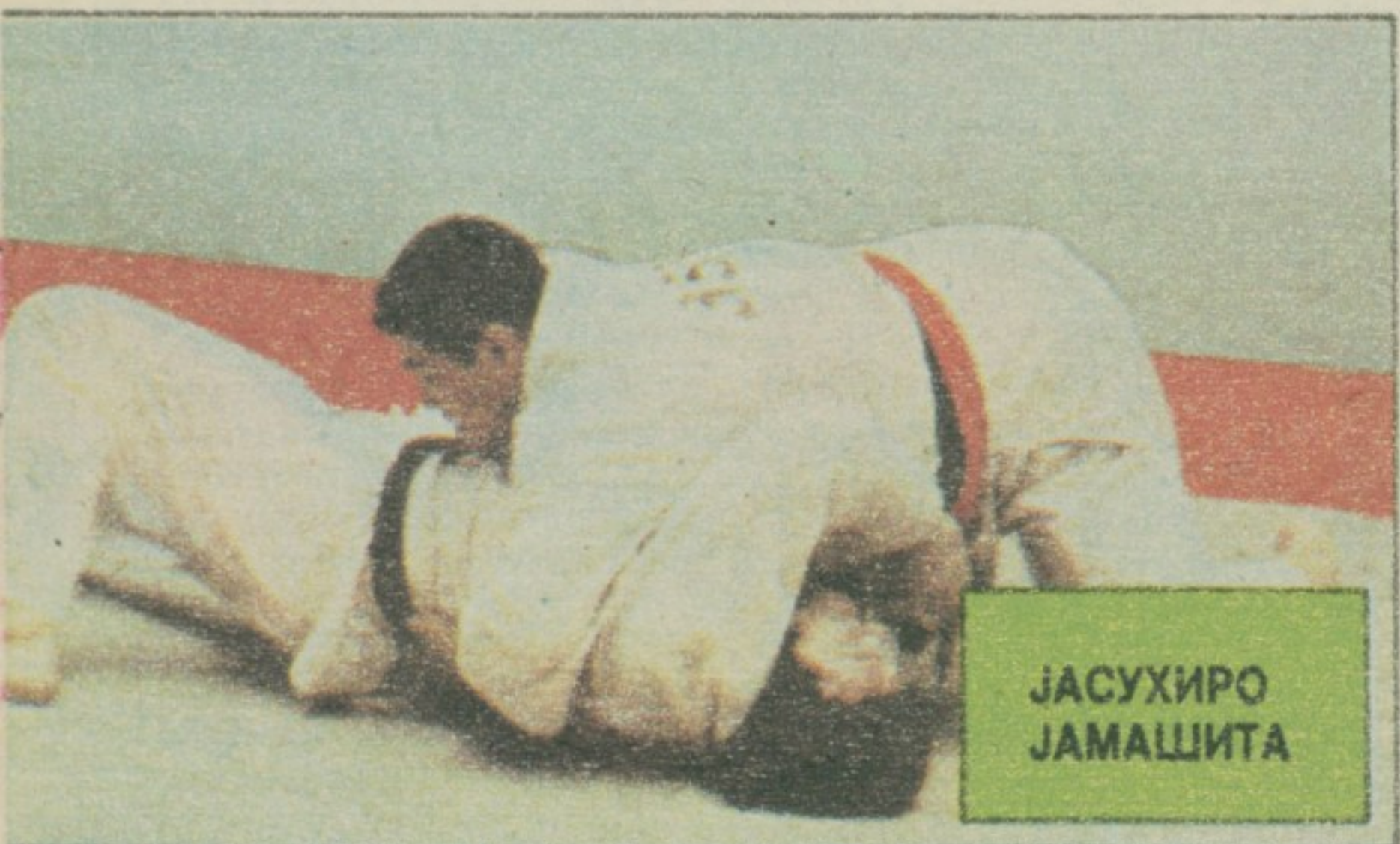
Од шесте године Навратилова је сањала да постане тенисерка број један, а у деветнаестој је жртвовала породицу и домовину да би то и постала. „Више од свега на свету желим да будем шампион и то ћу бити ако живим у Америци“, објаснила је свој корак Навратилова.

Сада јој је двадесет осам и вероватно јој седам милиона долара плус новац уложен у разне послове попуњавају празнину у животу кад се одмара. Она је такмичар који зна само за тенис и четрдесет недеља годишње проводи по турнирима борећи се с противницама који је често искључива жеља да бар једном победи непобедиву.

ЛАРИ
ХОЛМС

ЈАСУХИРО
ЈАМАШИТА

МАРТИНА
НАВРАТИЛОВА

ДЕЈЛИ
ТОМСОН

краја последње дисциплине. Осим тога, мислио сам да сам бољи него што сам стварно био".

Победио га Југословен

Пливач на дуге стазе Рус Владимир Саљњиков, који ће ускоро докторирати физичку културу, има каријеру посуту златом као и Томсон, али и он схвата као пораз једну сребрну међу једанаест златних медаља. "Увек очекујем рекорде, још док тренирам", каже он.

Оно што није очекивао догодило се на Европском првенству у Сплиту 1981. када га је на стази од четири стотине метара (која му није „ужа специјалност“) натпливао Југословен Борут Петрич.

Али, Саљњиков је узастопце оборио светске рекорде на четири стотине и хиљаду петсто метара, а никад га нико није победио на стази од хиљаду пет стотина метара.

Он је и изузетак совјетске спортске политике која држи на оку талентовану децу и веома рано их усмерава тамо где су најбоља. Ево шта он каже: „Мој први сусрет с пливањем био је права катастрофа. Имао сам шест година када сам ушао у воду и толико ми се смучило да следеће две године нисам ни пришао базену.“

Самурај је заплакао

Неопсива патња, чак и када се добије сребрна медаља, натчовечански труд, урођени таленат али и гвоздена воља да се издржи свака ствар да би се извукао и последњи атом снаге, обележја су модерних непобедивих шампиона. Они су најбољи баш у тешким тренуцима. Велики издржавају док они мањи криве злу срећу.

Шта преостаје њиховим противницима? Засад само утеха да и велики имају тренутке слабости. Када се, после тријумфалног финала на олимпијади у Лос Анђелесу, Јасухиро Јамашита поклонили противнику, судијама и публици – потекле су му сузе.

Баш он је, од сто деветнаест милиона Јапанаца, поново довео у врх спорт који су измислили Јапанци 1882, али од 1961. до Јамашитових победа, њим владали Европљани.

Самурај се, најзад, вратио и заплакао.

Бојана Дожић

Навратилова отворено говори о рекордима који ће је учинити бесмртном. Њен низ од досад ни од кога достигнуте седамдесет четири победе прекинула је јануара 1984. Хана Мандликова, а децембра исте године Хелена Сукова, обадве Чехиње. Тако је баш у Прагу и рођен и срушен мит о непобедивости, мада у тенису један или два од толиких мечева не значи готово ништа.

Дејли Томсон, нигеријски црнац по оцу, Шкотланђанин по мајци, европски, олимпијски и светски шампион у десетобоју, после сјајно положене матуре у шеснаестој, уместо да изабере „праву каријеру“, бацио се свом жестином на спорт тренирајући до изнемоглости и спавајући по једанаест сати триста педесет дана у години.

Данас он одбија да сагледа било какве препреке

и, да би то постигао, затвара се у гвоздену планску концентрацију за време које уме да буде крајње непријатан и бездушан према противницима. Шест месеци му треба да постигне такво душевно стање, али онда може да се одржи на врхунцу невероватне концентрације до двадесет секунди у сваком такмичењу. „Ако имам кијавицу, нећу, кинути“, каже он.

Томсон има један „пораз“ – сребрну медаљу на Европском првенству у Прагу 1978. када му је било двадесет година. За то не криви, што је права шампионска филозофија, умор (у Праг је дошао право с Комонвелтских игара у Едмонтону).

„Био сам сувише млад и самоуверен. Био сам други и тада научио да никад не узмем здраво за готово ни победу ни пораз све до

ВЕЛИКИ СТРАХ

Илустровао Ненад Мирковић

МОРАВА МЕ МИМОИДЛА

Чуо сам да су се на Морави код Рушца слегли јата дивљих патака. Баре и мртваје се запедиле, сад им је река је, о уточиште. Почео сам да наговарам другаре, ловце, да пођемо с њом. Они неће. Рђаво врло, кажу. Два-три дана размишљао сам да пођем сам. А кад таква мисао заокупи ловца, нарочито младог као што сам тада, 1958. године, био ја, тешко је одупрети тој се. Просто чујеш како нешто у теби говори: — Пођи сам, одстрели неко-

лико патака, нека остали зајале.

И пошао сам. Тек кад сам напустио село и зашао у праву снежну пустињу, схватио сам да је зима жестоко стегла. Подне, сунце зубато, јануарско, замоли се само да зава-ра, да обмане људе и дивљач. Снег не пада већ неколико дана, мраз не попушта. Испред мене белина — светлуца, искри, продире до мозга, једва гледам. Дах ми се лед на брковима се хвата иње. Пртим полако према реци.

Снежна покорица пуцкета ми под ногама.

Моравом промичу комади леда. Идем спрудом поред саме реке, узводно. Лагано и опрезно, да не нарушим мир долине и не баш бучно таласање иначе ћудљиве и непредвидиве Мораве. Кад набрекне од вода, узнемири се, помами, чупа столетне врбе, одваљује обалу, мења ток. Тад јој не стај на пут! А онда се умори, успори, бујица спласне, избистри се.

На месту до ког сам стигао заобишла је део спру-

да с десне стране, скренула на леву и почела да дуби ново корито. Тако је направила острвце дугачко неколико стотина метара, али и њега ће једног дана збрисати. Таква је Морава. Између мене и острва нема више од десетак метара, али река баш ту прави ново корито, ту је усмерила сву снагу, јечи, пенуша, човек се плаши и да је погледа.

Само што сам застао, са острва се, уз заглашујуће гакање, подиже, као облак, јато дивљих патака. Ту су, значи. На острву су ловци из Кушиљева направили колибицу од прућа и шаше на коју су патке, временом, навикле. Ловци дођу, притаје се у колиби и чекају, а кад се јато спусти и размили свуда унаоколо, ето богатог лова.

То сам знао, али како прећи на острво. На спруду чамац рибара Чеде из Новог Села. Чамац је ту, али весала нигде. Претражио сам све. Узалуд. Нисам хтео да одустанем. Морам прећи на острво. Промувао сам се још мало и нашао комад дрвета као створен да замени весло.

Уздајући се у своју снагу и вештину спустио сам чамац у воду и снажно завеслао. Надао сам се: пресећи ћу матицу и зачас бити тамо где сам наумио.

Само што се чамац примакао острву, брзак га одби од обале, занесе и матица га повуче својим током. Ту више није помагало ни знање ни снага. Тек тада сам схватио у шта сам се упустио. Речни брзак са леве обале усмерио је правац ка десној и на неких двеста-триста метара удара право у њу, поткопава је и разноси. Земља се руши у Мораву уз страховиту буку. Гутајући обалу река је односила врбе, багрем, све до чега је допрла.

Мој чамац, као орахова љуска, лебдео је на води држећи правац који му је одредила речна матица. Покушаји да га веслањем ишчупам из ње нису успели. Носи ме у смрт, на дно ледене Мораве, завршићу под земљом која сипа, сипа... Нико неће знати где сам. У овој леденој пустињи, изузев јата дивљих патака, нема живе душе. Насеља с леве и десне стране Мораве удаљена су неколико километара.

Скинуо сам пушку пребачену преко леђа, затим доламицу и чизме да олакшам себи како бих, ако ми се пружи прилика, могао да испливам из реке, па опет завеслао. Нећу да се предам тек тако. Чамац је јурио према делу обале који се већ одвајао и сурвавао заједно с дебелим врбом. Жиле су јој пуцале тако гласно да сам у тренутку затворио очи и ухватио се за главу. Тргао сам се и снажним замахом свог весла успео да избегнем удар чамца у земљу која се обрушавала. Пројurio сам неколико метара од обале. Само што сам се сагнуо да не ударим у врбу, чуо сам иза себе обурвавање земље и удар стабла о воду која ме снажно заплуснула с леђа.

Одахнуо сам. Био сам бржи само секунд-два, али не својом заслугом. Случај је хтео да се не нађем на дну мутне и хладне Мораве. Дрхтавим рукама обрисао сам лице, обукао доламицу, навукао чизме и, само уз крмарење, препустио се реци да ме носи. Тек два километра низводно усмерио сам чамац према спруду на левој обали. Полако сам га извукао, забацио пушку и кренуо према селу правећи нову пртину.

Драгослав Ђорић,
Н. Тесле 17
11300 Смедерево
(хонорар 4.000 дин.)

УНУ ИГЕ СВЕТА

КАКО САМ НА БРЗИНУ ПОСТАО ПОТПУКОВНИК

Растућа пирамида:
и најзапосленији
човек
у канцеларији
има времена
напретек.

**Норткот Паркинсон открива
тајну како се у њему родила
мисао да напише важећи
закон о размножавању
администрације који је „из
скромности“ назвао својим
именом**

Кад је избио други светски рат, Сирилу Норткоту Паркинсону било је тридесет година и предавао је историју на универзитету у Сингапуру (који је тада био британска колонија). Хитно је мобилисан и распоређен као обичан редов при штабу. Доделили су му један сто у хошку и стрпали пред њега гомилу фотографија непријатељске територије: — Проучите ово! После два дана штаб је примио допис од С. Н. Паркинсона у коме овај наводи да има посла преко главе, да не може све сам да стигне и — тражи помоћника. Већ сутрадан помоћник је био ту, а Паркинсону је, да се зна ко је ко, додељен чин наредника... Само после три месеца млади професор је стајао на челу групе од осамдесет и пет људи и био — потпуковник!

— Ово „војно“ искуство инспирисало ме је да напишем хумористички чланак коме сам дао наслов „Паркинсонов закон“ и не помишљајући да га објавим. Једва ме је супруга, бивша новинарка, наговорила да окушам срећу и ја сам, из штоса, послао чланак научном часопису „Економист“. Нисам био ма-

ло изненађен кад сам своје првенче угледао у овом угледном лондонском недељнику.

Седам на једног

Био је то само почетак блиставе серије чланака од које је 1958. настала књига која ће убрзо освојити свет.

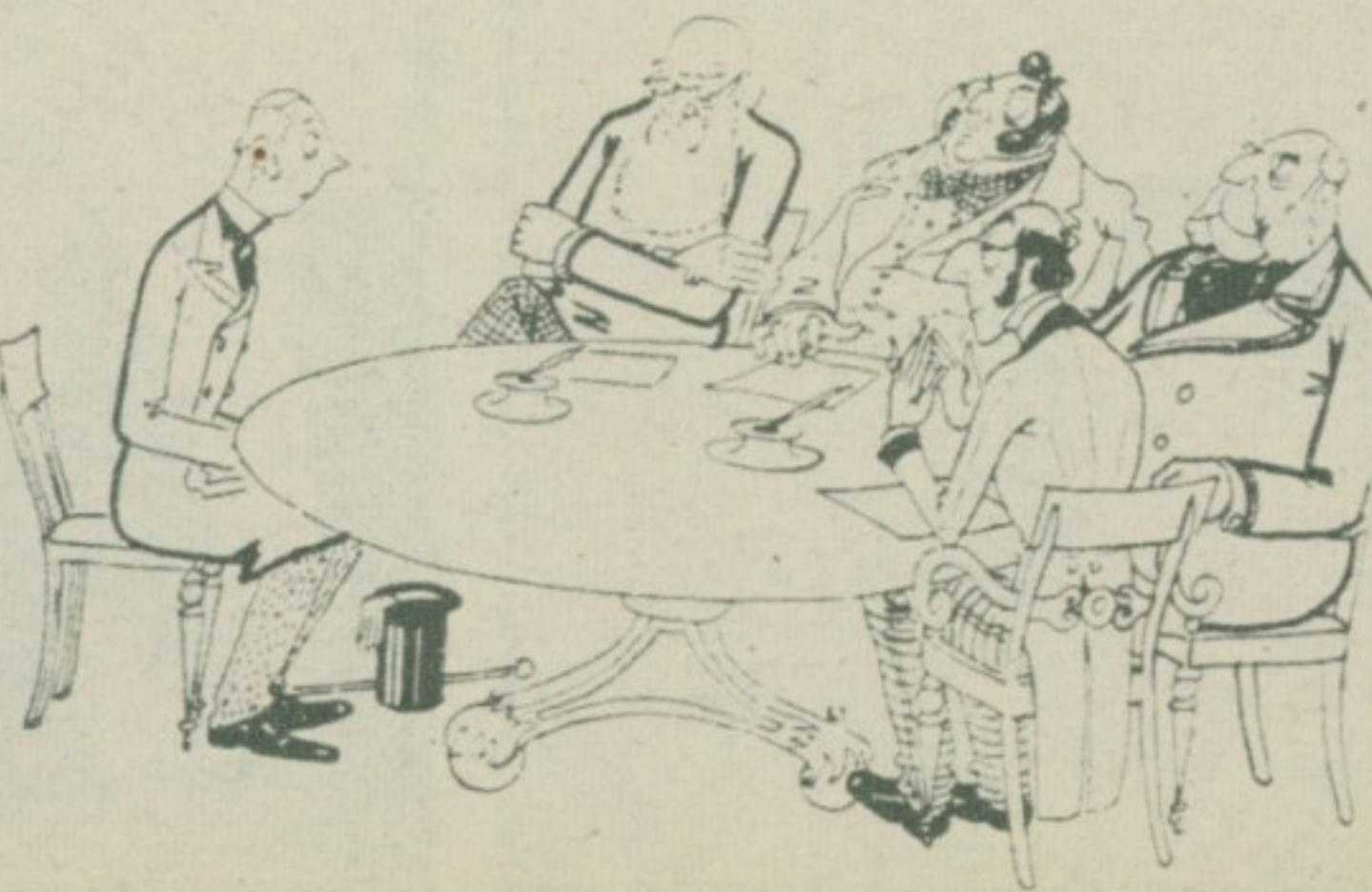
Иза ове невелике књиге стоје године и године труда, озбиљно познавање економије, истраживања, статистика, математика. Али, Паркинсон, изванредан писац, није хтео тиме да замара читаоца. Написао је књигу о бирократима (људима који се баве папиром) у облику најслађих прича и сличица (њих је нацртао Осберт Ланкастер) терајући нас да се смејемо ономе што нас иначе свакога дана љути и огорчава. Како то С. Н. Паркинсон успева? Дајемо му реч.

...Замислимо да се један службеник, назовимо га А, осећа

преоптерећен послом (уобичајена појава код средовечних људи). За ову стварну или замишљену преоптерећеност постоје, начелно говорећи, три могућа лека: 1. он може дати оставку, 2. може предложити да се половина његовог посла додели колеги Б и 3. може затражити помоћ два потчињена службеника. Вероватно да у историји није познат случај да је А изабрао било шта друго осим трећег решења... Потчињених мора бити бар двојица како би међусобно били застрашивани помишљу да ће онај други бити унапређен... Кад Ц почне да се жали на преоптерећеност (а то ће неминовно учинити) А ће, уз његову сагласност предложити именовање двојице помоћника. Довођењем у службу чиновника Е, Ф, Г и Х унапређење службеника А је суштински обезбеђено.

Сада седам службеника ради посао који је до тада обављао само један.

Некад: јадни
момак имва би
мало изгледа
ако није у
сродству с
војводом од
Сомерсета, или
бискупом од
Ватминстера.
Данас су ту,
срећом, тестови.

Примери из Велике Британије, рећи ће на ово неки добар ђак или старији наивац. Шта се то нас тиче. Па, чини се, и тиче се. Ево једног малог податка: од 1971. до данас број службеника у Југославији порастао је за 130%, а радника у производњи за 34%. Запамтите зато један од основних Паркинсонових закона: „Број службеника и количина обављеног посла немају никакве везе“.

Старудија и психологија

Неумољиво деловање Паркинсоновог закона обезбеђује да се непрекидно примају нови чиновници. Али, тешко је угурати се у те огромне зградуине у којима седе они који не престају да хукћу како им је тешко. Међутим, није лако ни онима који између пријављених кандидата треба да изабере „праву особу“.

Британски метод (старе школе) заснивао се на разговору којим је кандидат требало да покаже своју вредност. Био би доведен пред неколицину центлмена који су седели око стола од махагонија и они би га одмах запитали за име. Претпоставимо да би кандидат одговорио: „Џон Сејмур“. Један од господи би тада рекао: „Да нисте у сродству с војводом од Сомерсета?“ На ово би кандидат највероватније одговорио: „Нисам господине“. Онда би други центлмен рекао: „Можда сте неки род бискупу од Ватминстера?“ Ако би поновио „Не, господине“, трећи би очајнички запитао „Па с ким сте онда уопште у сродству?“ У случају да кандидат одговори: „Знаете, мој отац је продавац рибе у Чипсајду“, разговор би у суштини био завршен. Једно име било би избрисано с листе без икакве излишне дискусије...

У Адмиралитету, међутим, нису падали на племићке титуле. Идеални кандидат овако би одговорио на друго питање: „Да, адмирал Паркер ми је теча. Мој отац је био капетан Фоули, мој деда комодор Фоули. Деда по мајци био је адмирал Харди. Командер Харди ми је ујак. Мој најстарији брат је поручник у Ратној морнарици, мој други брат кадет је у Дортмунду, а мој најмлађи брат носи морнарско оделце...“

(И ово као да нас на нешто подсећа. Рецимо на избор идеалног асистента на Медицинском факултету у Београду.)

Савремени методи усредсређују се на проверавање интелигенције и психолошко испитивање. Ако се неко од кандидата саплете о брисач за ноге и промумла: „до ђавола!“ — испитивачи који вребају, журно отварају бележнице и уписују: „Слаба физичка координација“ и „Недостатак самосавлађивања!“ Нема потребе описивати овај метод подробније, али смо сви сведоци његових жалосних последица. Особе које задовољавају овакву врсту испитивача обично су опрезне и сумњичаве природе, извештачене и ситничаве, које мало говоре, а ништа не раде.

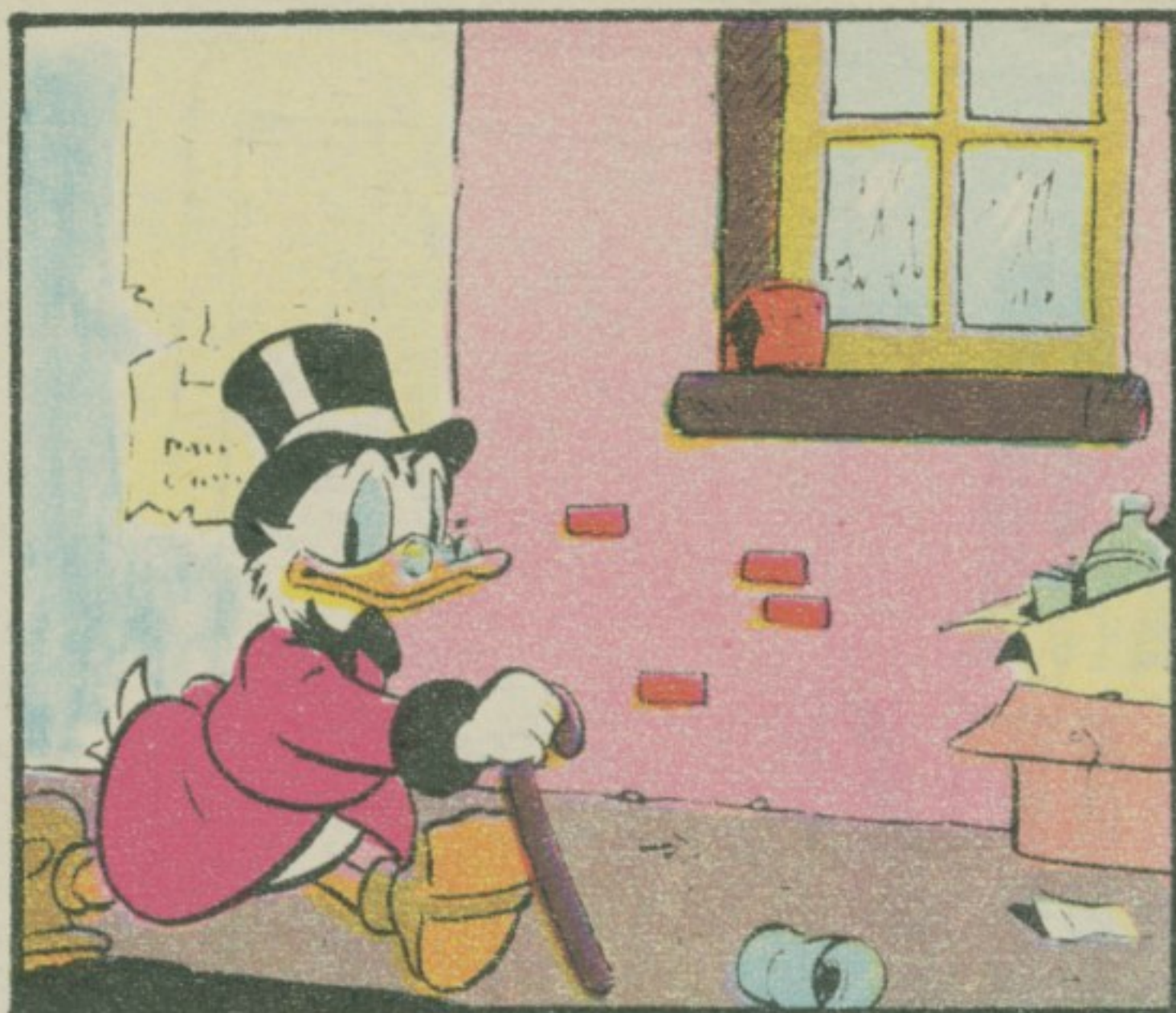
Од различитих окушаних метода, гласи следећи Паркинсонов закон, тестирање је несумњиво најгори.

Напомена редакције: ако не југословенски народ, а оно југословенски ђаци сигурно су најтестиралије особе на свету. Последице знамо.

В. М. С. 7

ПОЛИТИЧКИ ЗАБАВНИК 8. 3. 1985.

Деца ће, за награду, ићи на плажу у Цегборо. Осим Николаса. Он је био кажњен. Тога јутра одгурнуо је чинијицу окрепљујућег млека по којој је пливао не само уобичајени хлеб, већ – по њему – и жабац. Иако су особе старије од њега, много разумније и паметније него што је он, тврдили да је тако нешто немогуће и да не би требало да говори глупости, он је остао при својој тврдњи, описујући чак у појединостима боју и особене знаке наводног жапца. Најдраматичније је било то што се у Николасовој чинијици стварно налазио жабац; лично га је био ту ставио, и осећао се у праву да говори о томе. Та монструозна ствар, да се у башти ухвати жабац и стави у посуду с млеком, била је коментарисана унедоглед; али оно што је Николасу до краја било јасно, то је да су особе старије од њега, много разумније и паметније него што је он, изговарале, с највећим убеђењем, потпуно погрешне тврдње.

– Говорили сте да жаба не може бити у млеку; а жаба је била у млеку! – понављао је он упорно, држећи се терена који му одговара.

Ето зашто ће његов рођак, рођака и потпуно незанимљив млађи брат ићи на плажу у Цегборо, а он неће. Тетка његових рођака, беше на брзину смислила ту шетњу до Цегбороа, да би Николас схватио каквог се задовољства лишио својим ружним понашањем. То јој је већ била навика: чим би неко од деце пало у немилост, одмах је смишљала неку забаву из које би кривац био одстрањен. Ако би се деца побунила колективно, одједном би им саопштавала да се у близини налази величанствен циркус, с фантастичним бројем слонова, у чему су могли да уживају још тог дана, само да су били послушни.

Неколико суза с Николасове стране биле би оцењене као пригодне у тренутку одласка. Но њих проли његова рођака која болно одра колено ударивши о папучицу на колима. Одједном, ни полазак више није био тако весео како се предвиђало.

– Ала је њакала! – рече весело Николас док су се кола удаљавала.

– Све ће то бити боље, само мало – рече наводна тетка. – Провешће лепо послеподне јурећи се по песку. Баш ће се лепо забавити!

– Боби се неће много забављати, а неће се много ни јурити: њега жуљају ципеле. Мале су му.

– Зашто ми то није рекао?

– Рекао ти је два пута, али га ниси слушала. Често не слушах кад говоримо нешто важно.

– Не прилази уз рибизле! – рече тетка, мењајући тему.

– Зашто?

– Зато што си кажњен.

Николас одби јавност таквог резонувања; осећао се савршено у стању да буде кажњен и да приђе рибизлама. Он намаче свој најјугустији израз. Тетки је било јасно да ће отићи у рибизле, „искључиво“ помисли она, „због тога што сам му забранила“.

Двоја врата водила су у воћњак с рибизлама; чим се прође кроз једна од њих, малешна особа какав је био Николас лако је могла да нестане међу жбуњем од малина, артичока и других природних заклона. Тетка је тог послеподнева имала много другог посла; али је ипак посветила сат-два и сасвим сувишном баштованлуку само да би надзирала врата која воде у забрањени рај.

Николас се једно два пута сасвим упадљиво приближио једним и другим вратима, при чему га тетка ни за тренутак није испуштала из вида. Он, у ствари, није ни имао намеру да улази у воћњак, али било је добро да тетка у то поверује: та претпоставка ће је држати на стражарском месту скоро читаво послеподне. Пошто је тако подстакао и потврдио њене сумње, Николас се брзо врати у кућу и одмах поче да спроводи план који му се већ давно зачео у глави. Попевши се на столицу у библиотеци, могао је да дохвати полицу на којој је лежао кључ огромних размера. Важност кључа одговарала је његовом изгледу: он је бранио једну оставу од непожељних упада, отварајући је само тетки и другим привилегованим лицима. Николас није био никакав стручњак за мување кључева по вратима, али неко време је мало вежбао с другим кључевима; није хтео ништа

Х. Х. Мунро-Саки

БАВО

ОД

ТЕТКЕ

да препушта случају. Он с муком окрену кључ у брави, али га окрену. Врата се отворише и Николас упаде у забрањени посед, уз који му се рибизле указаше као некакво безукусно и чисто материјално задовољство.

Колико је пута само Николас замишљао ову тајанствену оставу забрањену за младеж, о којој нико није давао никаква објашњења! Није га разочарала. Мрачна и пространа, с једним узаним

прозором који је изгледао на забрањену башту и био једини извор светлости, остава је скривала непроцењиво благо. Она вајна тетка припадала је оној врсти људи који се, обраћају прабини и мемли да их од тога заштити. Било је ту дивних ствари којима је Николас парио очи. Пре свега, једна таписерија на којој се видео ловац из давних времена, праћен псима, који је стрелом управо пробио јелена, али при томе није видео да му се четири вука приближавају, с леђа, из шуме. Прави синемаскоп! Можда је у шуми био скривен још читав чопор... У сваком случају, питање је било да ли ће човек моћи са својим псима да одбије и ова четири вука, ако га нападне? У његовом тулцу биле су још само две стреле, а постојала је опасност да бар једног од њих промаши.

У дугим минутима насладе, Николас је седео, изучавајући разне могућности које нуди ситуација. Приклонио се мишљењу да има више од четири вука и да се човек са својим псима налази у опасности.

Његову пажњу привлачиле су и друге занимљиве ствари: чудни свећњаци у облику змија, бакарне фигурице које су представљале бизоне и пауне, па затим и збирка марака на којима су биле нацртане чудесне птице... али тетки се његово одсуство учинило већ сувише дугим и већ га је тражила по башти међу малинама и артичокама. – Николасе! Николасе!

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

викала је, – сместа излази одатле! Не вреди да се кријеш: видим те!

То је сигурно било први пут у последњих двадесет година да се неко смешкао из оне оставе.

Одједном, они жучни позиви упућени Николасу, престадоше. Одјекнуо је само крик, праћен болним узвиком. Николас изиђе на прстима из оставе, закључа врата и остави кључ на старо место. Кад се нађе у башти, позиви његове тетке поново одјекнуше.

– Ко то виче? – упита он.

– Ја сам, – одговори му неки глас с друге стране зида. – Зар ме не чујеш? Тражила сам те око рибицла, па сам упала у ископ за воду. Срећа што је празан, али зидови су клизави па не могу да се извучем. Иди по оне лествице испод трешње.

– Па, мени је забрањено да пролазим поред рибицла – одговори сместа Николас.

– Ја сам ти забранила, ја ти сада и дозвољавам! – рече нестрпљиво онај глас.

– Ваш глас не личи на глас моје тетке, – запази Николас. – Али, можда сте ви само ђаво који ме куша, па да му попустим као и увек. Е, овог пута му нећу попустити?

– Не причај глупости него иди по лествице!

– Хоће ли бити слатка од јагода уз чај? – упита он чедно.

– Па наравно! – узвикну тетка, иако је у себи одлучила да Николас неће добити.

– Сад знам да сте ђаво, а не моја тетка! – урликну весело Николас. – Када сам јуче тражио слатко од јагода, рекла је да га нема више. Знаш да има још четири тегле у орману јер сам гледао, али она не зна, јер је рекла да више нема. Е, ђаволе, сам си се издао!

Чињеница да је тетки могао да се обраћа као да говори ђаволу стварала је у Николасу еуфорично осећање, али својим лечјим разазнавањем осећао је да то не сме сувише злоупотребити. Он се тихо удаљи. Тек је девојка из кухиње, која је пошла по першун, помогла тетци да се најзад извуче из рупе.

***

Мучна тишина владала је за време чаја. Деца беху стигла у Цегборо у време плиме: није било песка на коме су се могли играти – околност коју тетка није предвидела журећи да организује казнену експедицију. Тесне ципеле поразно су деловале на Бобијево расположење читаво послеподне. Све у свему, није се могло рећи да је шетња била успешна. Нема и ледена, тетка је потпуно личила на некога ко је незаслужено провео 35 минута у сабирнику за воду. Што се тиче Николаса, и он је ћутао, утонуо у мисли: није било немогуће да се ловац ипак извуче са својим псима, док се курјаци буду гостили одстрељеним јеленом.

ЦАРСКА ИЗВОЉЕВАЊА

НЕИМАРА ЈЕ

УБИЛА

МАЖ

Моћни немачки краљ и цар читаве Римске империје Фридрих II позвао је једног дана 1240. године свог новог архитекту и рекао му:

– Сагради ми најлепши замак у Европи, најлепши на свету ако си довољно вешт уметник као што се прича. Хоћу да му се људи вековима диве и по њему помињу моје име. Ако ти то пође за руком, нећу жалити блага и почести да те наградим!

Владарев хоби

Одређено је да замак буде подигнут у провинцији Пуљи, некадашњој Апулији, у јужној Италији, крај града Кората на усамљеном брду са кога се пружа диван поглед на плаву пучину Јадранског мора. Пуља је била омиљен крај Фридриха II који се, чим је постао римски император, настанио на Сицилији с намером да тамо среди прилике и угуши побуну Сарацена. Веома често боравио је и у Напуљу где му се налазио двор. Цар је Пуљу радо посећивао и у њој подигао више замкова али му ниједан није био сасвим по вољи. Тако је дошао на идеју да сагради још један којим ће засенити свет и задовољити свој истанчан укус.

Фридрих II није лично на остале владаре тога доба и својим пона-

ДВОРАЦ ФРИДРИХА II КАСТЕЛ ДЕЛ МОНТЕ ОДНЕО ЈЕ МНОГО НОВЦА И ЈЕДАН ЖИВОТ

се случајно зауставио поглед. Градио је куле и утврђења као да ће вечно живети а, у ствари, ни у једном од тих силних замкова није никада становао. Његови савремени-

Илустровао Босиљка Кићевац

није стигао да га обиђе заузет важним државничким пословима у Напуљу. Пошто је његова радозналост сваки даном све више расла одлучио је да у Пуљу пошаље једног младог дворанина у кога је имао поверења да би га овај известио како напредују радови. Али, младић није ни стигао у Кастел дел Монте: у Малфију се заљубио у лепу крчмарицу и ту остао да потроши новац којим га је господар богато снабдео.

Страх од казне

Дани су пролазили, слуга се никако није враћао и цар је почео да губи стрпљење. Најзад је послао гласнике да га нађу и нареде му да се из тих стопа врати и поднесе извештај. Тек тада се млади дворанин освестио и сетио да замак није ни видео али времена више није било. Зато је похитао у Напуљ и на царско питање шта мисли о новом замку и зашто се толико задржао спремно је одговорио:

– Ваше царско величанство биће веома разочарано. Радови нису добро изведени а читавој замисли недостаје маште. Замак као и сви остали, само десетоструко скупљи. Нисам од страха смео да вам изиђем на очи!

На те речи Фридрих се смркнуо што никако није слутило на добро и архитекти, који ни о чему није имао појма послао по гласнику писмо с наређењем да све остави и одмах дође на двор да се оправда што је страшио толики новац а није испунио цареву жељу. Архитекта је пао у најдубље очајање мислећи да је цар замак видео и да му се није допао. Знајући да је у том случају изгубљен, поубијао је своју децу и жену у једној од одаја замка а затим и себи одузео живот.

Када је вест о ужасној трагедији стигла до царевих ушију, он је одлучио да све остави и лично оде у Пуљу. Тамо је угледао најлепшу грађевину коју је икада видео – диван осмоугаони замак са по једном осмоугаоном кулом на сваком од осам углова, високих складних зидова боје меда и прекрасних прозора и врата. Због дрске лажи дворанина овај драгуљ није био завршен.

Бачен с куле

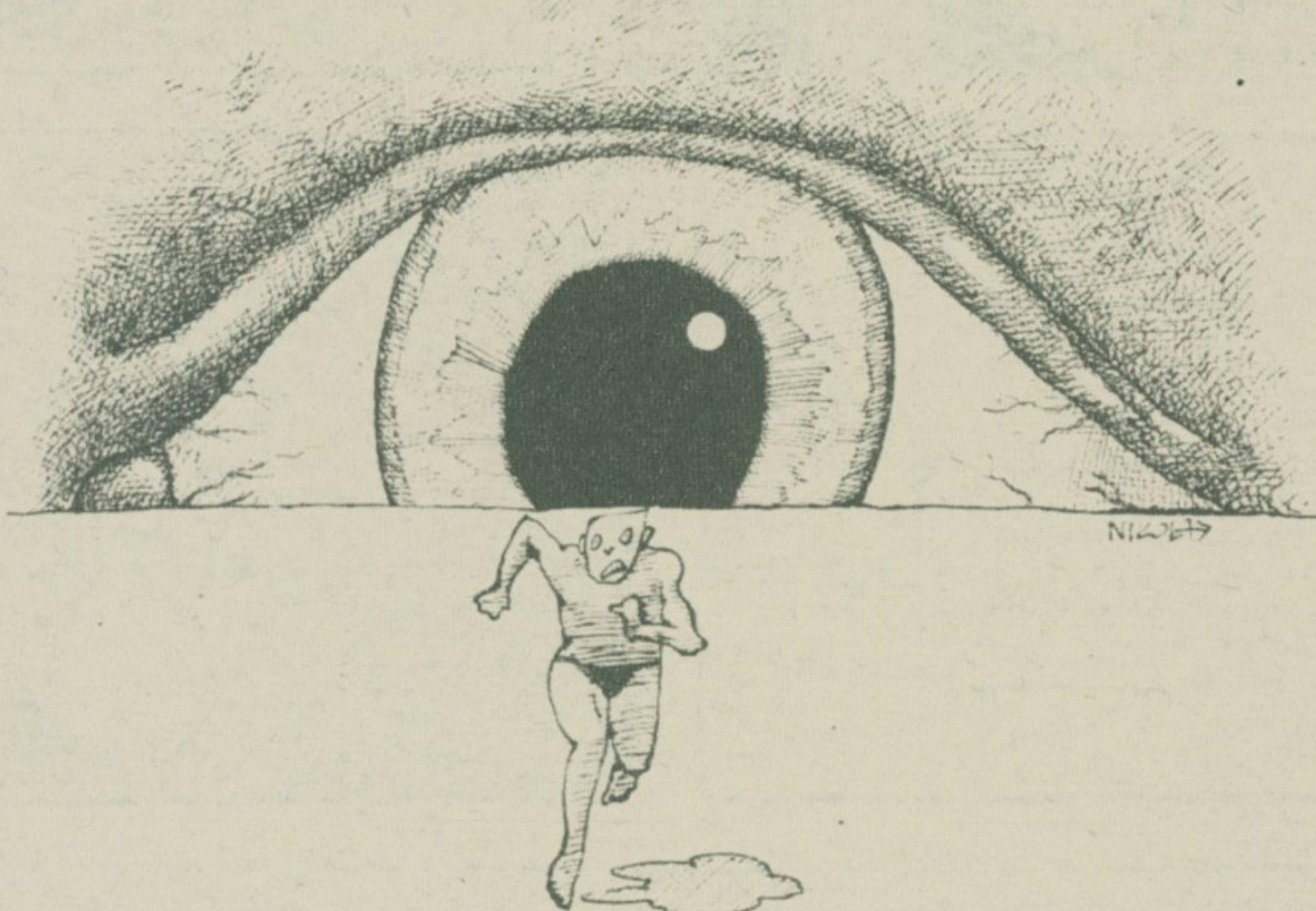
Избезумљен од беса Фридрих II је наредио да лажљивца ухвате и за косу одвуку на највишу кулу одакле га је својом руком гурнуо доле. Несрећник је урлајући слетео низ зидине и смрскао се о тле скупо плативши своју подлост. Кастел дел Монте ускоро је довршен.

Изгледа да цар Фридрих није много уживао у свом дивном замку јер је у њега ретко навраћао. Не зна се да ли га је прогонила страшна смрт генијалног архитекта или су га послови водили на другу страну. Али су се зато замку дивиле стотине каснијих генерација и по њему запамтиле царско име. Тако је његова највећа жеља испуњена. Данас је Кастел дел Монте под заштитом италијанске државе и у њему се налази музеј. Његова лепота привлачи у Пуљу љубитеље уметности из читавог света.

Б. Д.

ПРЕЦИ СУ БИЛИ НЕРВОЗНИЈИ

Крај је радног времена или почетак, свеједно. Шпиц, како то данас воле да кажу. У трамвајима и аутобусима гужва. Људи нервозно гунђају. Неретко се чује оштра реч. Па друга. Свађа на помолу. Слично је и у робним кућама. Ни псовке нису реткост. Овакве ствари често се догађају и на послу. Људи плану за ситницу. Чини се да живимо у веку кад су људи постали јако раздражљиви. То је бар мишљење већине.

Доктор Владимир Фајвишевски, угледни московски психотерапеут, другачијег је мишљења:

— Код Александра Диме у роману „Три мускетара“ чест је случај да се на улици двојица очешу један о другог и одмах, не проговориши ни реч, ваде мачеве. У старијој литератури наилазимо и на овај опис: „У гневу је са себе раздерио одећу!“. Слично је и у неким филмовима, у сценама трагедија које нама данас изгледају доста смешно: јунаци обавезно крше руке, колутају очима, чупају косу...

То значи да смо ми агресивни и да подлежемо емоцијама као наши преци, овај свет би постао права лудница. Данас се брже живи, додири су много чешћи и човек је, неосетно, изградио одбрамбени механизам — прилагодио се датој ситуацији и научио да се уздржава. Можда нам је и зато теже да се ослободимо неке стресне ситуације. И на то смо се навикли. Поређење може неког да увреди, али је пример више него добар: и коњ кад стигне у град врло брзо престане да се плаши аутомобила. И он се прилагодио.

Човече, не сумњај много!

Стресови код човека су различити. Неки су, на пример, неопходни, као што је случај са тзв. нормалним стресом. Он је природна реакција на радне напоре; он мобилише, прибавља човеку неопходну снагу. Зато свако од нас, с времена на време, осећа потребу за њим. Код енергичних људи то је још израженије, тај стрес их стално гони на борбу, у ризик. Без њега су готово изгубљени. Слично је и са студентима пред испите.

Међутим, ако се та „испитна грозница“ јавља из дана у дан, и то без неког видљивог разлога, то је већ неуроza. А она је, несумњиво, на граници болести, често тежа од „правих“. Карактеристични

симптоми су, пре свега, да си здрав а осећаш се болестан.

Рецимо, купиш нову капут и чини ти се кад изађеш на улицу да сви пиље у тебе. Или кад пођеш у неку не баш популарну установу, кожно-венеричну клинику, на пример, убеђен си да за твоју болест сви знају, да прате сваки твој корак, чују сваку твоју реч. У стварности је, разуме се, сасвим другачије.

Сумњичавост није нимало безбедна по здравље. Постоје докази да готово трећина случајева везаних за срчана обољења потичу од неуротичних тегоба. И сви углавном почињу сасвим безазлено: „Свуда се воде разговори о болестима срца, а ево, и мене нешто пробада с леве стране груди...“. Неки ту помисао брзо и лако одбаце, други почињу да се брину и одмах се лађају медицинских приручника, откривају симптоме стотину различитих болести; јуре од лекара до лекара. И сви лекари, по правилу, греше, он-

**ЧОВЕК УПРАВЉА
АУТОМОБИЛОМ,
ВОЗОМ, АВИОНОМ,
СТОЈИ ИЗ
КОМПЛИКОВАНИХ
МАШИНА. И СВУДА
МУ ЈЕ ПОТРЕБНА
ИЗУЗЕТНА
ПРИБРАНОСТ,
ОШТРОУМНОСТ. И
СВУДА ЈЕ ИЗЛОЖЕН
НЕРВНИМ
НАПЕТОСТИМА,
СТРЕСОВИМА...**

да се тражи веза да се оде код професора. На њихову велику жалост, и уважени стручњак утврђује да им је срце потпуно здраво. И он греша, уверени су они, јер наш јунак све чешће, и јаче, осећа

болове у пределу срца. Осећа се много лошије него онај који заиста има болесно срце.

Невоље зване избор

Данас нас засипа обиље вести, обавештења. Човек је доживео, како се то стручно каже, експлозију информација. У далекој прошлости мозак није био толико оптерећен и зато је, сматра Фајвишевски, било много мање неуроza. Једноставно, човек тада није има толико могућности избора као данас. Зато није ни чудо што су сада неуротичним стањима најизложенији интелектуалци с богатим духовним животом. Они непрестано бирају, од малих до великих ствари. Од тога да ли ће вечерас гледати ову или ону позоришну представу до тога коју ће тему изабрати за научно-истраживачки рад. Те своје могућности избора стално подвргавају анализи, сумњама и тешко се одлучују.

Имамо пример код назови баналних ситуација каква је, рецимо, избор прикладног поклона за рођендан. Шта ваља купити? Човек обилази радњу за радњом, дуго се премишља, хоће да тим поклоном буде задовољан и он и онај коме је намењен. За многе је најлакше да ставе новац у коверат и предају га слављенику. На тај начин човек се ослобађа обавезе да размишља, могућности да му буде замерено на избору.

Слобода избора коју многи прижељкују, у оваквим случајевима постаје своја супротност. Јер, заборавља се да је слобода и одговорност. Ризик такође. Некад је то било другачије. Сељак од рођења није кубурио с избором професије, то се знало и пре него што се родио. Сада је, међутим, много тих путева. Или, на пример, раније су млади људи ступали у брак искључиво по избору родитеља. За срећу или несрећу у браку могао си мирне душе њих да оптужиш.

Доктор Фајвишевски понавља да ваља разликовати два појма — стрес и неурозу. Стрес се јавља када неки посао треба окончати. Неуроza, пак, кад је човек принуђен да изабере једно, а тешко му је да се одрекне другог. То је тада за њега нерешив проблем. У човеку настају сукоби, раздире се.

Човек је несигурно биће. Често тражи мишљење од пријатеља мада је уверен да је овај за такав савет кудикамо мање упућен него што је он сам. А то није ништа друго него човекова бојазан од слободе избора. Од тога многе просто хвата паника.

Код сваког од нас постоји нека врста „аутопортрета“ који никада није тачна копија оригинала. Неки виде себе бољим него што јесу, други лошијим. Неки, у том својеврсном огледалу, виде себе онаквим какви би желели да буду. Други, пак, пате што су далеко од неког свог идеалног јунака. И тада се ствара тзв. комплекс ниже вредности. Покушаји да се исправи тај „аутопортрет“ често су Сизифов посао. Појављује се неуроza изазвана погрешном проценом и стварности и самог себе.

А пошто је неуроza нека врста болесног стања ваља је лечити. Неког универзалног рецепта, разуме се, нема, али није згорег подсетити се старог доброг Сократа и његових речи: „Упознај самога себе!“.

П. М.

Илустровао Никола Константиновић

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЦИНОВИ

ИЗУМРЛИ СВЕТ

ПЕРЈЕМ

Птица слон
- била је
висока 3 метра
и тешка
преко 500 килограма.

ОКО 60 МИЛИОНА ГОДИНА
ЧУДЕСНЕ ПТИЦЕ
ГОСПОДАРИЛЕ
СУ МАДАГАСКАРОМ
И НОВИМ ЗЕЛАНДОМ.
БИЛЕ СУ СТРАХ И
ТРЕПЕТ
ЗА ОСТАЛЕ ЖИВОТИЊЕ

Године 1298. док је чамио у затвору у Ђенови, Марко Поло, венецијански трговац, истраживач и путописац, прекраћивао је време причајући пријатељу доживљаје са својих путовања по Далеком истоку. Поменуо му је тада и необичну циновску птицу. Пријатељ је све то записао, а онда и објавио у „Књизи светских чуда“.

Ипак, Европљани нису имали прилику да се увере у истинитост његових тврдњи све до 16. века кад су се са путовања по Индијском океану вратили холандски, португалски и француски морепловци и донели циновска јаја. Једно такво јаје имало је у пречнику 91 cm, а садржина којом је било испуњено износила је чак девет литара (то је 200 кокошијих јаја!).

Каква је то птица што носи толика јаја, питали су се научници. Назвали су је птица слон (*Aepyornis maximus*). Била је висока три метра и тешка преко петсто килограма. Сигурно се може рећи да је била највећа птица која је икад живела на Земљи. Да лети, наравно, није могла.

Поуздани историјски подаци о Мадагаскару потичу тек од доласка Европљана. Зато је тешко дати тачан одговор на питање зашто су птице слонове изумрли. Највероватније је да су их уништили ловци. Да ли само они?

Од 1509. године холандске и француске експедиције почеле су да подижу утврђења у приобалном делу Мадагаскара. Процват трговине и борба за превласт на овом острву довели су до увоза оружја и оруђа. Крчење шума и честа пушкарања између холандских и француских досељеника натерали су ове циновске птице да се повлаче у заштићене пределе острва. До 1658. птице слонове су напустиле своја главна станишта.

Изгледа да им је последњи ударац задат 1700. године. Не зна се да ли баш пушком, секиром или ватром... У сваком случају, од тада их више нико није видео.

Народ Маори је некада насељавао острва у источном делу Тихог океана, а онда се, од 8. до 14. века, преселио на Нови Зеланд. У то време и Новим Зеландом су доминирале циновске птице које не лете. Назвали су их моа или моавке. Биле су двапут више и трипут теже од најкрупнијег човека. Маори су ловили ове птице и тако, највероватније, започели њихово истребљење. Предање казује да је једном моа својим страшним раздирућим канџама и као бритва оштрим кљуном преполовила једно племе.

Све до 1838. у научним круговима се није знало за моа. Те године је Енглец Џон Рул донео с Новог Зеланда огромну кост и поклонιο је свом пријатељу палеонтологу Ричарду Овену. Тако је и почела потрага за овом необичном птицом. Године 1865. пронађено је јаје у близини града Кромвела које је још садржавало заметак пилета моа. Било је дугачко 25 cm. А на гробљу у Каикуру пронађен је костур поглавице Маора у седећем положају како обема рукама држи огромно јаје. На каменој гробници је писало: „Ка нгаро и те нгаро а те Моа“, што значи „Авај, пропали смо као што је и моа пропала“. Вероватно суочени с ратовима и болештинама, Маори су сковали ову реченицу која је постала пословица.

С. И.

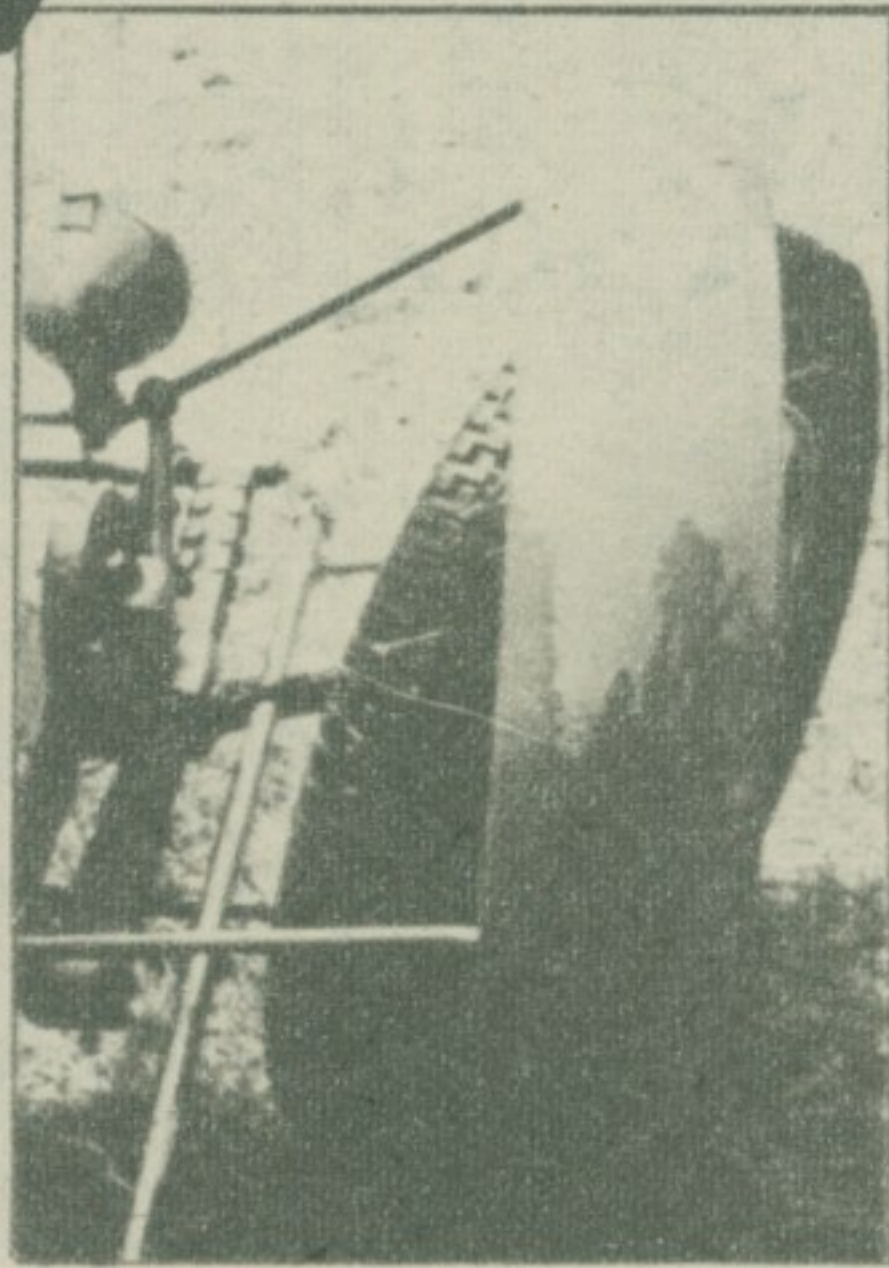

Моа је била лакша од птице слона, али виша (4 м). Иако је истребљена до 1850. верује се да патуљасте примерци ове птице живе у неприступачним пределима Новог Зеланда.

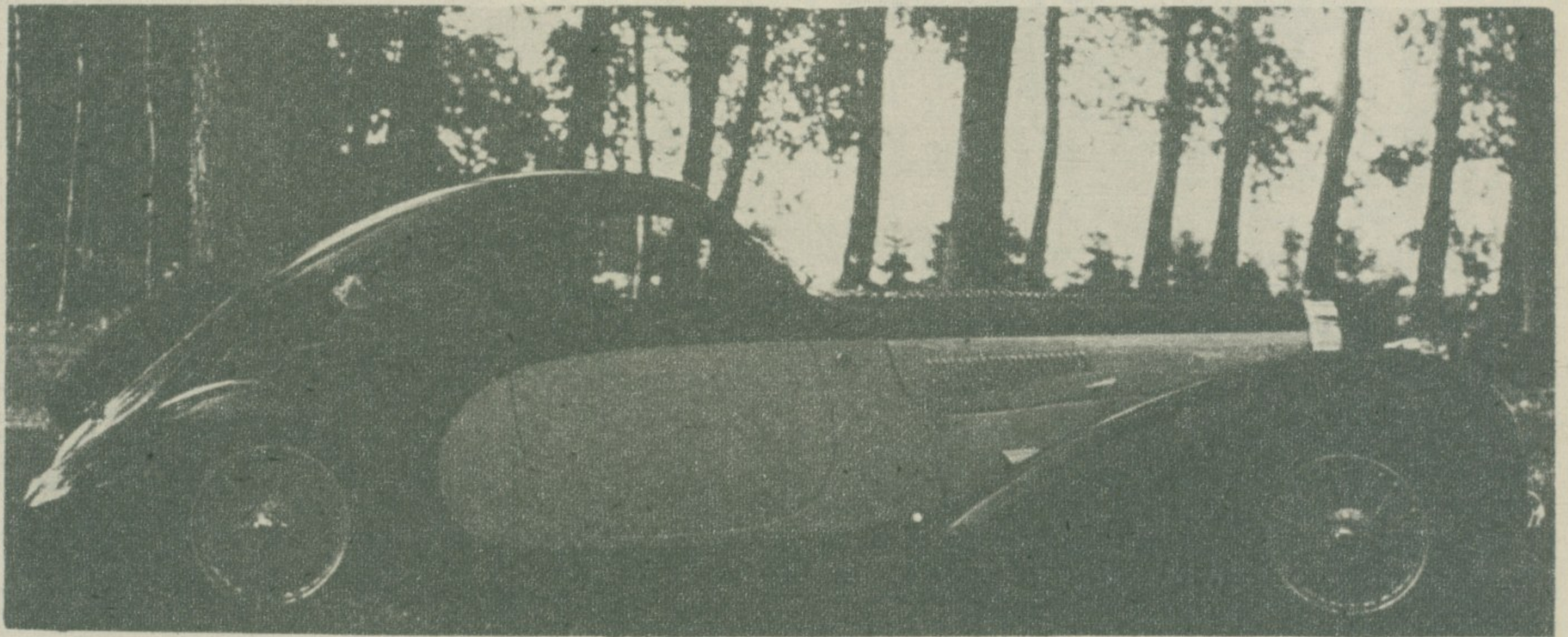

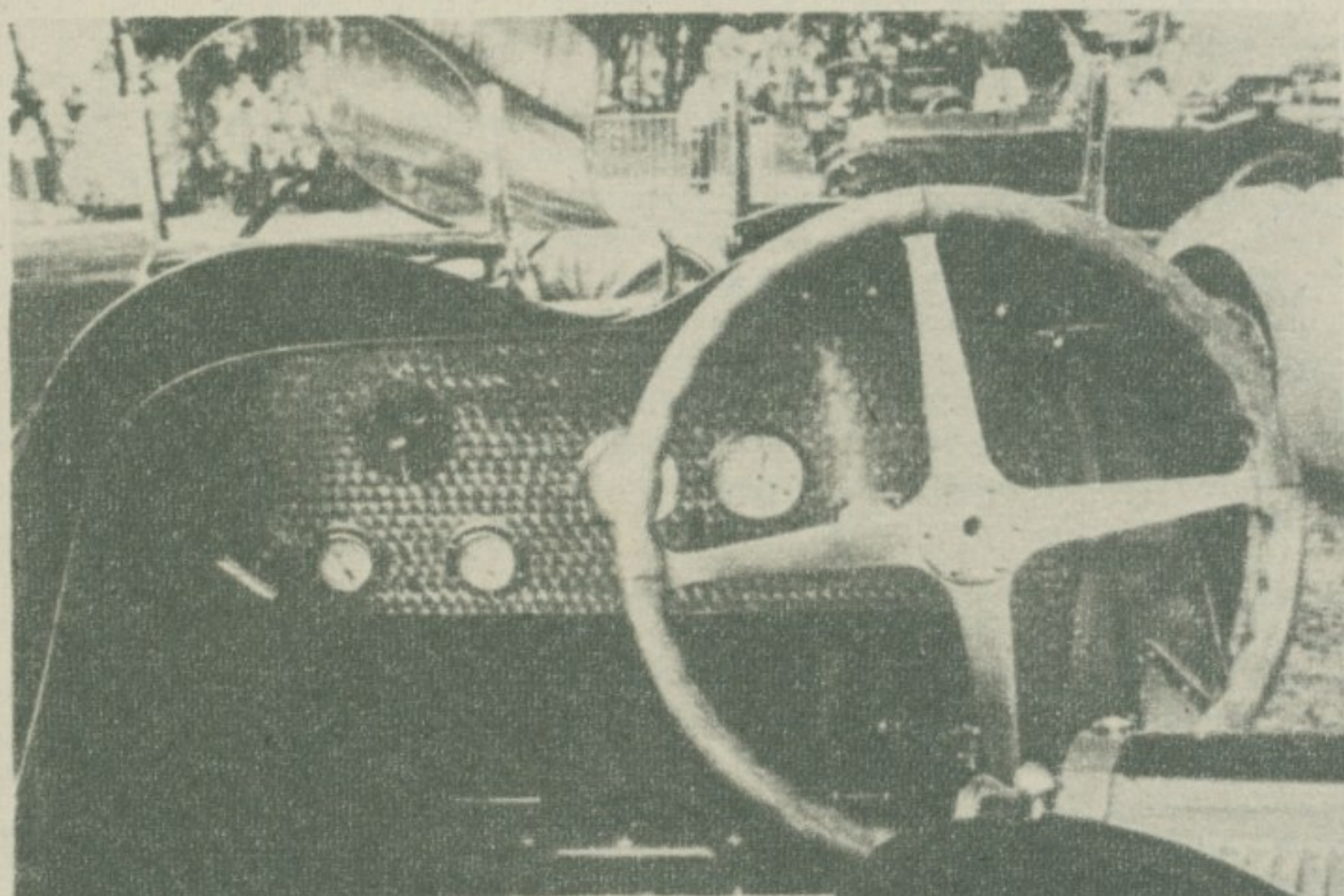
АУТОМОБИЛИ КОЈИ СЕ ПАМТЕ

МИТ СЕ ЗОВЕ БУГАТИ

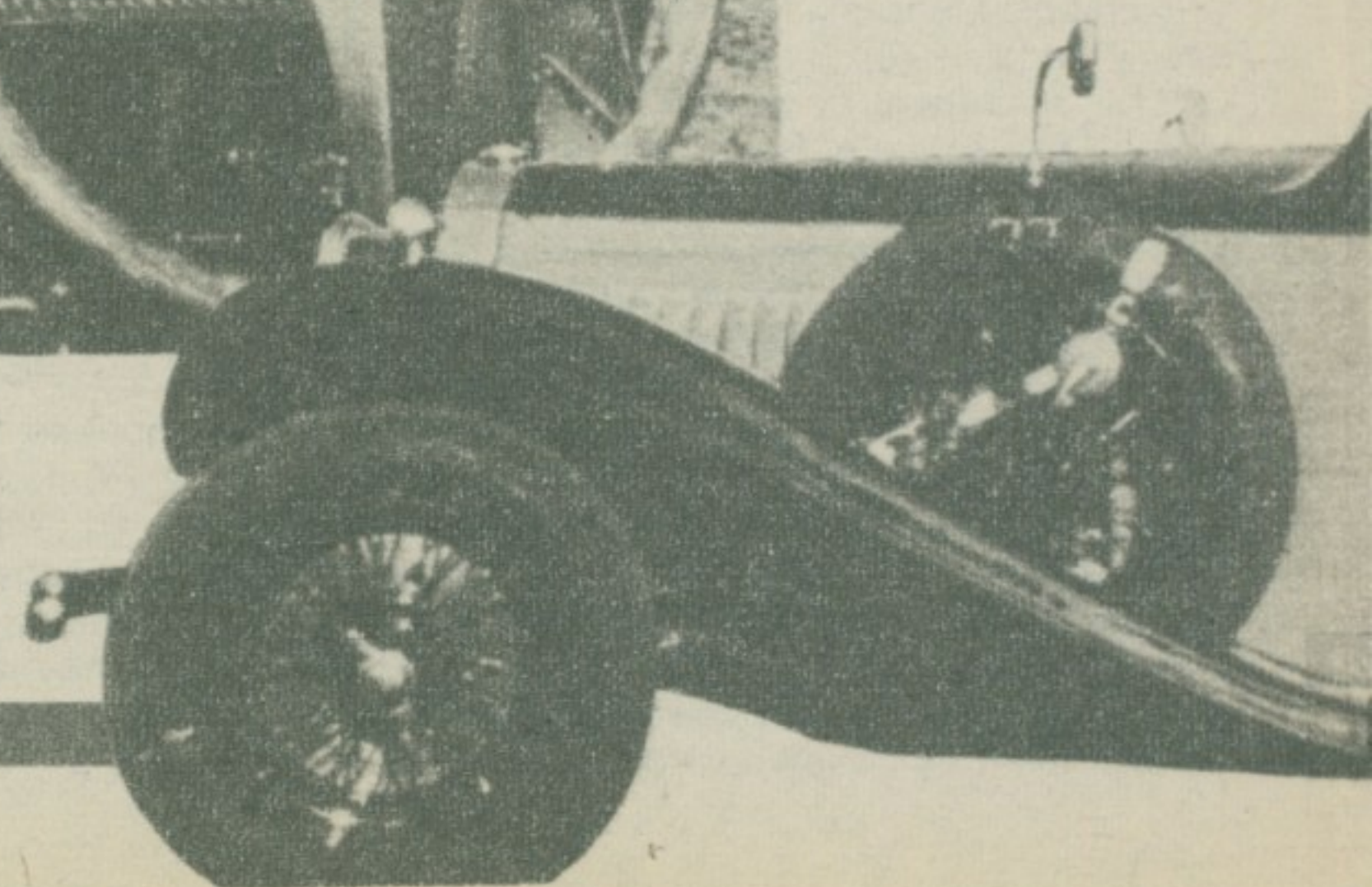

Модел "57 SC" са компресором из 1940. Данас је на изузетној цени: после њега производња је обустављена.

Рачуна се да тренутно на свету има оно две и по хиљаде „бугатија“.

Скupo их плаћају и имају широм света: „бугати 51“ чехословачке регистрације. Својевремено, далеке 1912, представљао је чудо од брзине: 160 km/h.

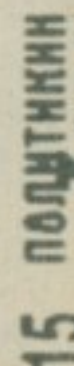

Поседовати „бугати“ ствар је престижа. Срећници који то себи могу да приуште страховито воле да се међусобно друже: рачуна се да су широм Европе и САД основали око стотину клубова „Власника бугатија“ у возном стању

Творац овог чуда од аутомобила је Италијан Еторе Арко Исидоро Бугати, рођен у Милану 1881. у породици сликара и вајара. Уместо у уметност, Еторе се заљубио у моторе. У деветнаестој (1900) је већ направио два аутомобила. Девет година касније, све

Иако 1929. није била дефинитиван крај, ипак је означила почетак краја: производња је коначно престала 1940. Еторе Бугати умро је седам година касније. Остало је оних две и по хиљаде аутомобила који још носе његово име.

M. H.

У ВАТРЕНОЈ КЛОПЦИ

Илустровао Ненад Мирковић

Док је око Кевина Карлсена буктала ватра, он је из свег гласа звао у помоћ. Али, брзо је схватио да нико не може ни да га чује нити да му помогне. Пламени језици лизали су свуда око њега. Могао би да пројури кроз њих, само није знао у ком правцу. Кроз отвор на шлему сем ватре ништа није видео.

Као искусан ватрогасац добро је знао да жртве пожара најчешће страдају од гушења димом. Зато је сам себи наредио: „Ајде, диши дубоко, удахни тај дим пуним плућима. Боље ти је да умреш него да преживиш и личиш на чудовиште“.

Онда су му мисли одлутале до сунруге Лин и њихова два сина. „Боже, како их само волим“. Знао је да због њих мора да се извуче из овог пакла. Можда ће шмркови успети да се пробију до њега. Легао је и лице приљубио уз под где је било најмање дима.

Тог петка, 22. јануара 1982, у градићу Стилвотеру, у Минесоти, међава је беснела читавог дана. Карлсен, капетан месног добровољачког ватрогасног друштва, је своје моторне санке паркирао испред гараже. Могу му затребати.

Паз

Карлсенови су били на вечери код комшија кад се огласила сирена. Кевин се у тренутку нашао пред ватрогасном зградом, а у 19 часова и 18 минута кола су већ јурила ка месту пожара.

Густ дим куљао је из троспратнице у Главној улици. Командир ватрогасаца Дејвид Чаил позвао је у помоћ и ватрогасце из суседних градова Лејк Елма, Бејпорта и Махтомедија.

Пуна два часа четрдесет ватрогасаца шмрковима су заливали пламен. Пошто су га смирили, Карлсен

је ушао у радњу тик уз троспратницу. Била је пуна дима. „Овде негде тиња ватра“, помислио је, отишао до камиона по тешку кружну тестеру, попео се на кров и почео да прави отвор. Био је то уобичајен начин да се из просторије избаце дим, топлота и гасови. Два ватрогасца из Махтомедија пријавила су се да му помогну.

Док је правио отвор на крову, Карлсен је с муком дисао јер није имао маску као друга два ватрогасца. „Направићу још два отвора, а онда морам да бежим одавде. Није отишао. Тачно у 21 час и 47 минута кров се под његовим ногама срушио и Карлсен је заједно с помагачима пропао у дим и ватру.

Дочекао се на ноге. Око њега стрпоштале су се нагореле рушевине зграде. Али ватре нигде. Вероватно ју је угушио снег с крова. „Можда још могу да се извучем“, помислио је.

Онда је покуљао облак дима, а за њим се у ноћ издигао пламени језик висок око три метра. Ватрогасци на суседној згради су устукли. Преко разгласног уређаја одјекнуо је глас: „Човек пропао кроз кров“.

Један Карлсенов помоћник погинуо је одмах, јер се на њега срушио велики клима-уређај, други је јурнуо кроз пламен али је ударио у зид и ту се, заробљен угушио од дима.

Врели катран на телу

Лицем приљубљеним за под Карлсен се трудио да кратко и равномерно удише ваздух пун дима. Под рукавицама је осетио снег који се сручио с крова и да би се боље заштитио, нагнуо га око главе.

Срећом, ниједан део његовог тела није директно био изложен пламену. Јакна од арамида, синтетичке материје отпорне на ватру, и шлем могли су, бар за сад, да издрже високу температуру. Изненада је један угарак пао на Карлсенову ногу. Пламен је брзо захватио и јакну. Зној му се претварао у пару. И поред тога што га је покатак заплускивала вода из шмркова ватрогасаца, Карлсен је изгубио сваку наду.

Његови другови нису тачно знали где се налази па су са свих страна зграду засипали водом. Само је Бернијеу Пелтијеу пало на памет да су можда пропали на међуспрат и усмерио је млаз воде баш у том правцу. Већ је прошао читав час од када је Пелтије последњи пут чуо Карлсенов глас. Знао је да у том паклу човек не може дуго да издржи, али је и даље упорно држао шмрк.

Карлсен је, у ствари, био око шест метара удаљен од свог друга. И само захваљујући томе што је вода из Пелтијеовог шмрка расхлађивала под, на пламен није могао да га захвати. Карлсен је још био жив. Међутим, није могао да се заштити од ужарених комада греда који су падали са свих страна.

С крова је пао и врели катран и то тачно на зглоб десне ноге. Спржио му је све до кости. Читава леђа и горња страна бутине и листа били су такође у пламену. Од топлоте је почела да се распада и јакна. Пламен се лагано увлачио под шлем и пењао уз врат. Ушна шкољка поцрнела је од ватре, али то Карлсон више није осећао. Изгубио је свест...

Необична пратња

Ледена вода разлила се по човеку у пламену. Његово од бола обамрло тело се затресло. Карлсен је дошао свести: „Давим се“, помислио је, подигао главу и видео да је ватра угашена. У 23 часа и 15 минута извукли су Карлсена из згаришта. У огњу је био 88 минута!

Лекари су у болници установили да је трећина Карлсеновог тела била обухваћена опекотинама другог и трећег степена. Пуна два месеца ватрогасци се борили за живот. Кожа с предњег дела тела трансплантирана му је на леђа, а мишићи испод мишке на десну ногу и зглоб.

Када га је 31. марта Лин из болнице возила кући, уз заглашујуће завијање сирена пратила су их сва ватрогасна и полицијска кола Стилвотера.

Осам месеци касније Карлсенова десна нога се прилично опоравила и он се опет придружио ватрогасцима. Да гаси неке нове ватре.

В. М.

РИП
КИРБИ

МАТА ХАРИ ВОЛ СТРИТА

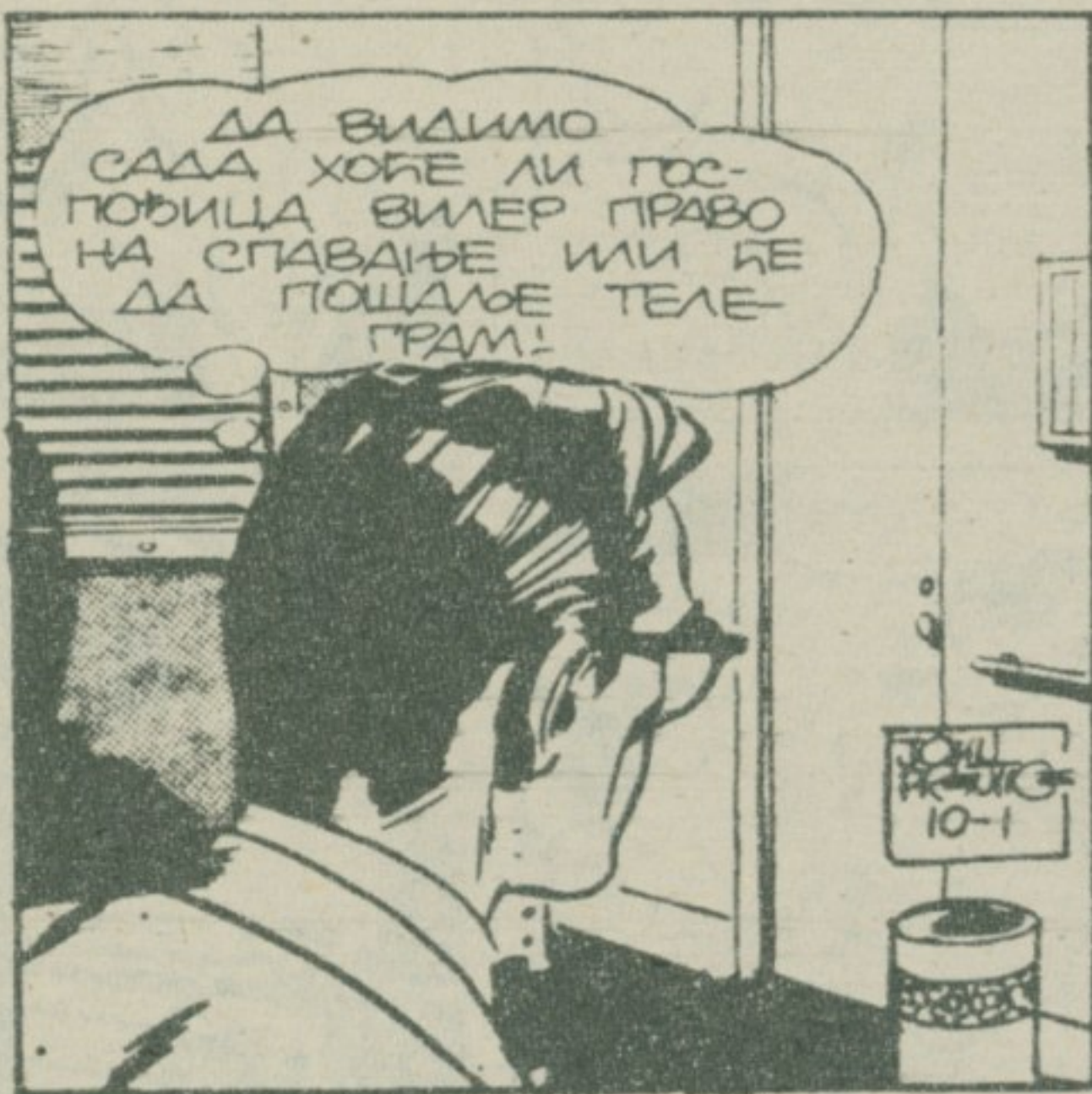
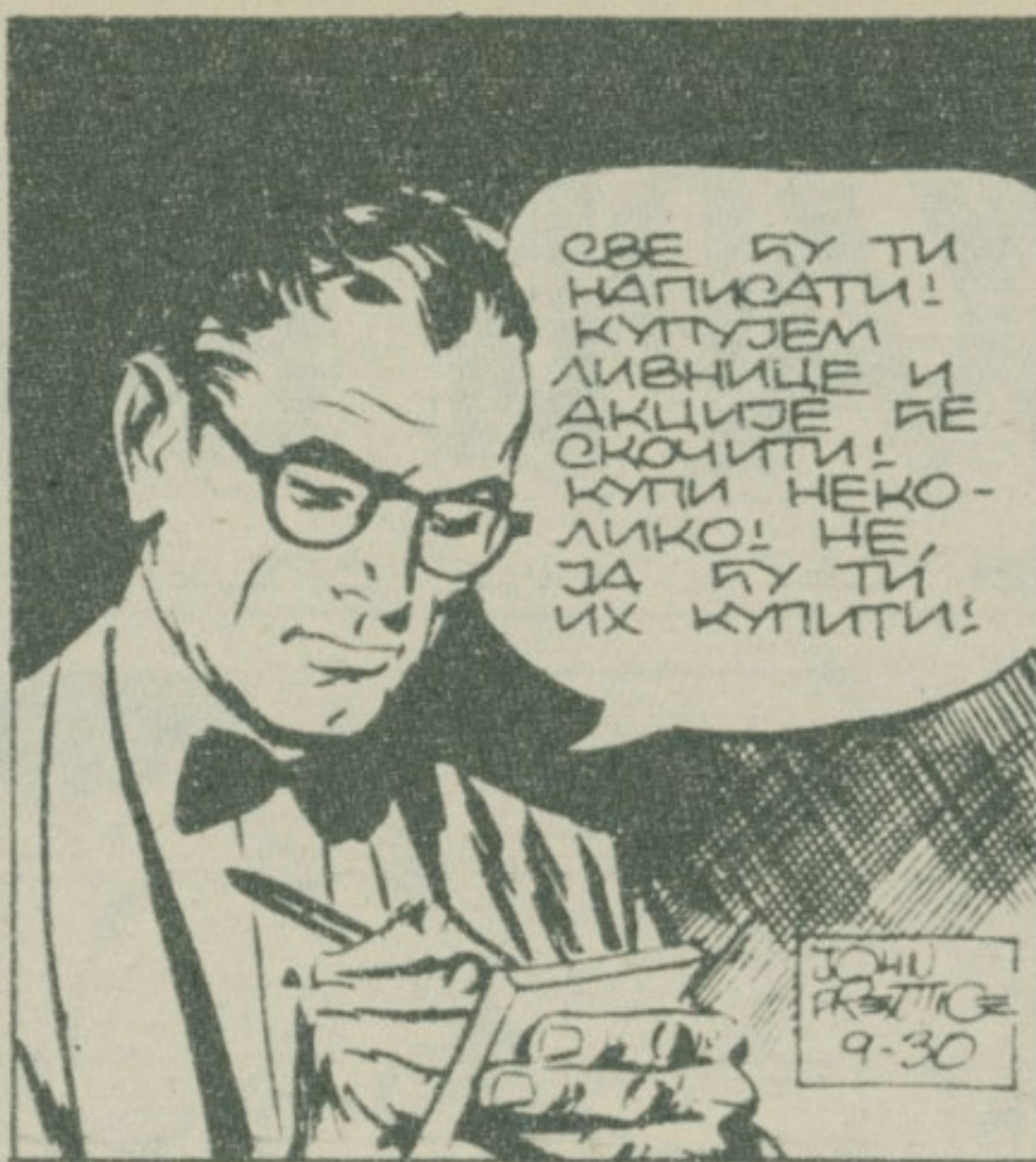
ЦИТА: ЏОН ПРЕНТИС (JOHN PRENTICE)

ПИСМЕ: ФРЕД ДИКЕНСОН (FRED DICKENSON)

РИП КИРБИ ЈЕ ОТКРИО ДА СЕ МАДА МА-
РИОН ВМЕР БАВИ ФИНАНСИЈСКОМ ШПИ-
ЈУНАКОМ. ОНА ЧЕСТО ПУТУЈЕ ЛУКСУЗНИМ
ПРЕКОСРЕДНОКИМ БРОДОМ ЗА ЛОНДОН.
СВОЈИМ ШАРМОМ ПРИВЛАЧИ ВЕЛИКЕ
БИЗНИСМЕНЕ И ОД НИХ ДОБИЈАЈЕ ВАЖ-
НЕ БЕРЗАНСКЕ ПОДАТКЕ. КАКО БИ
ЛАКШЕ ПРОНИКАО У ДЕВОЈЧИНУ "ИГРУ",
КИРБИ ЈЕ ПУСТИО ГЛАС ДА ЈЕ МИНИ-
ОНЕР И БИЗНИСМЕН...

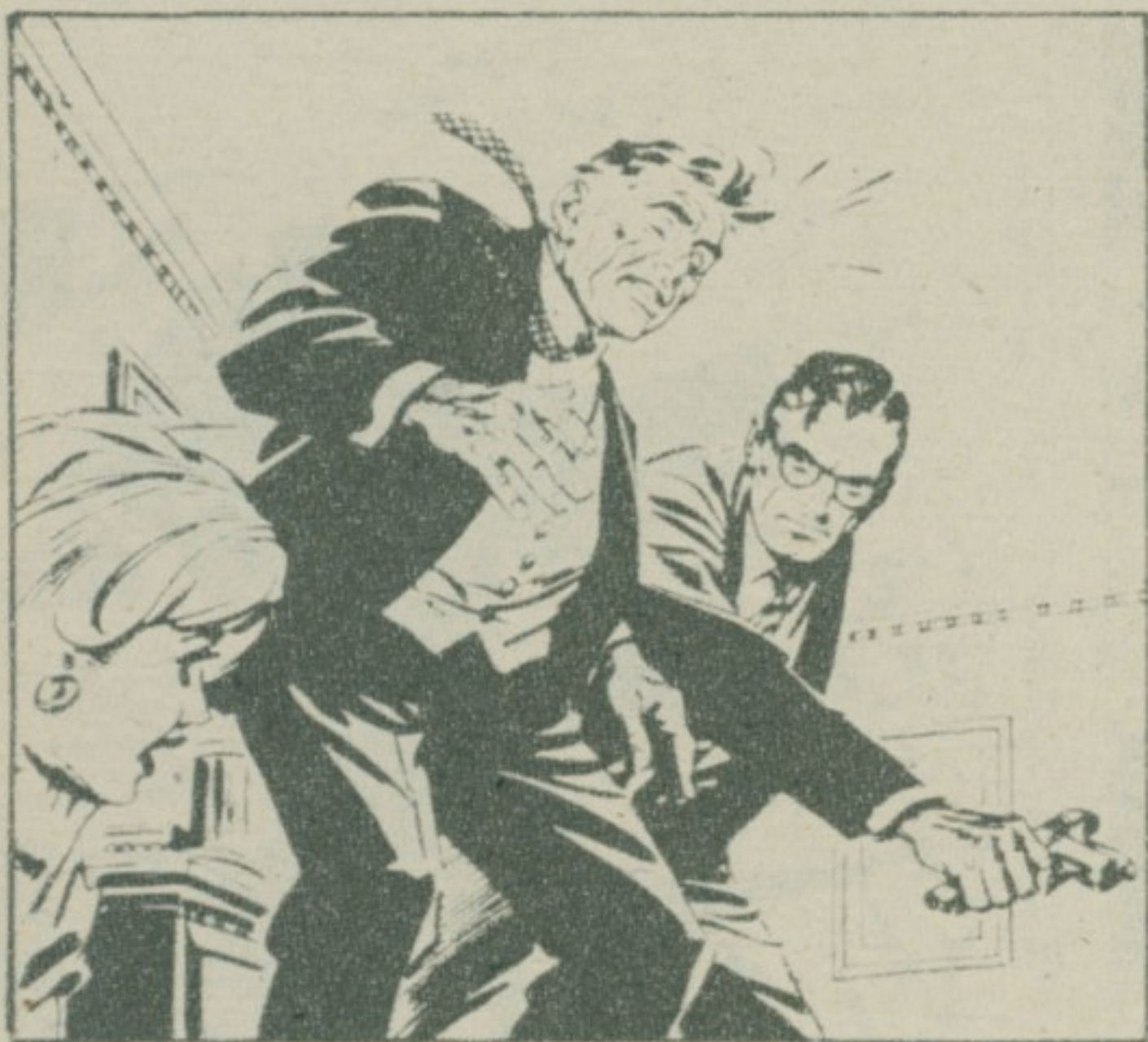

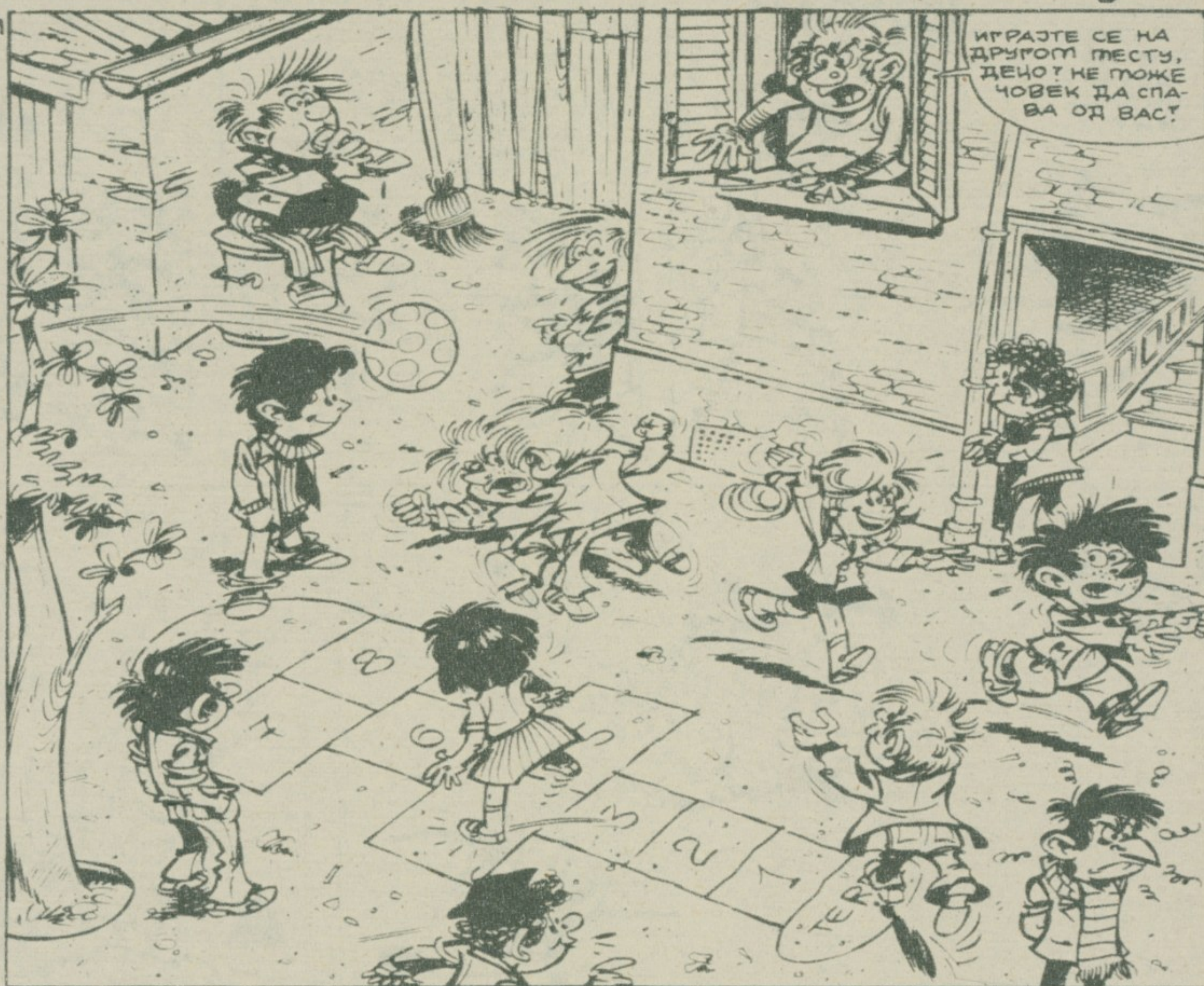

ИЗНОГУД: ЗАЧАРАНЕ ШКОЛИЦЕ

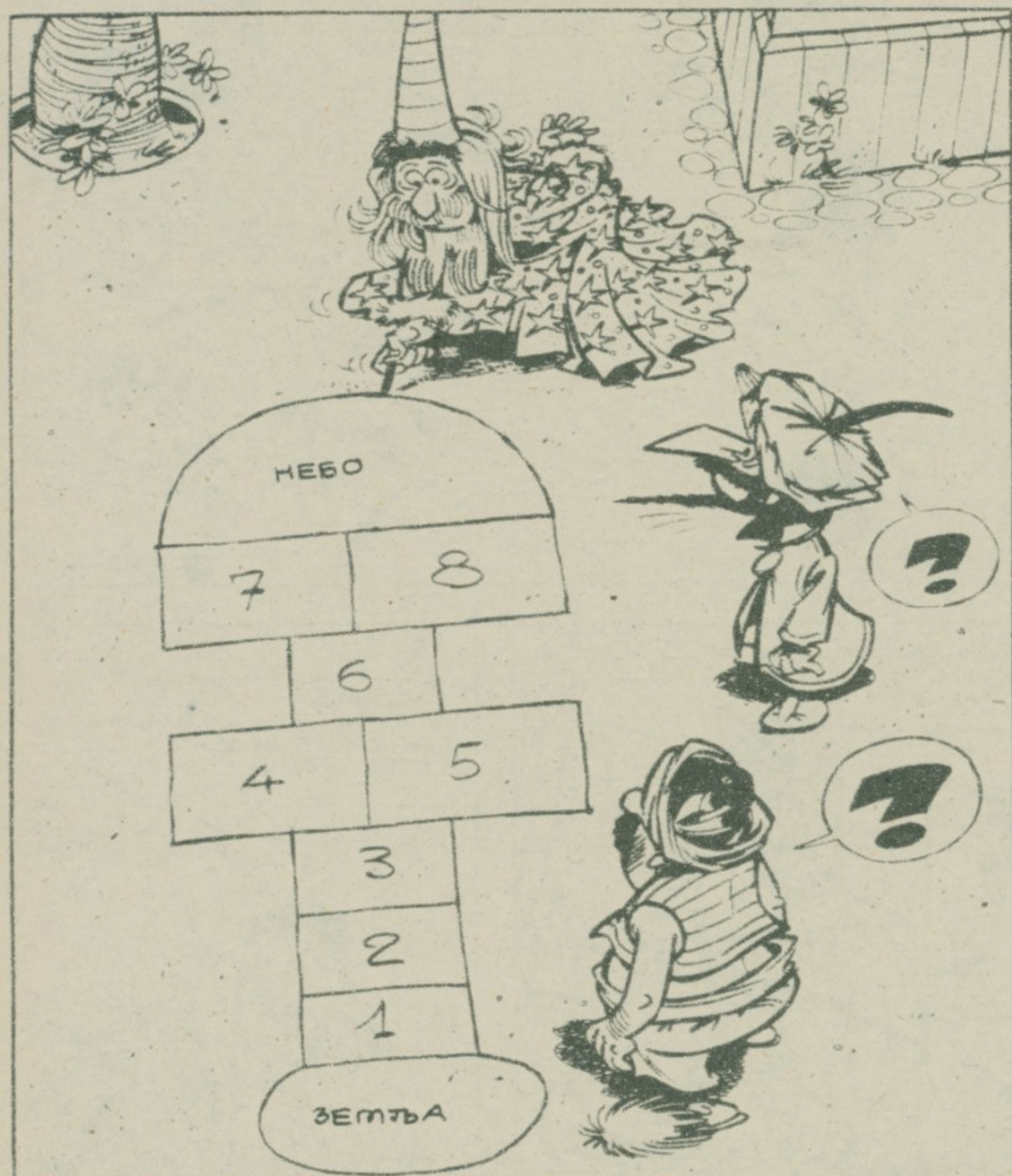
ПИШЕ: РЕНЕ ГОШНИИ
(RENE GOSCINNY)

ЦРТА: ТАБАРИ
(TABARY)

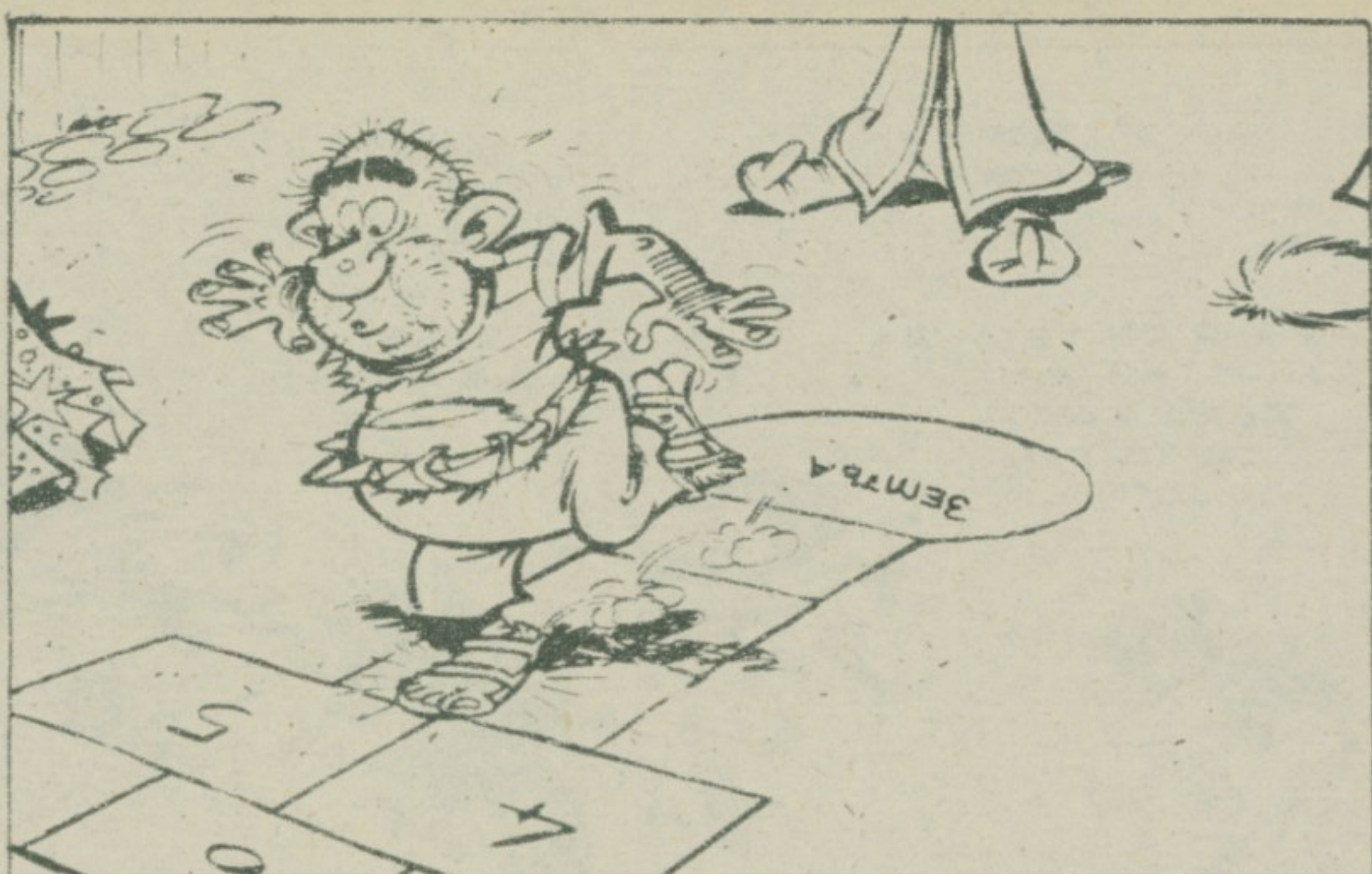
Ова деца
когда играју
школице
могу се на-
лазити у
бито ком
граду...
Али ви си-
гурно нисте
знали да
игра шко-
лице потиче
из доба ка-
лифа харуна
ап пусаха
о чему ре-
те даље
чути...

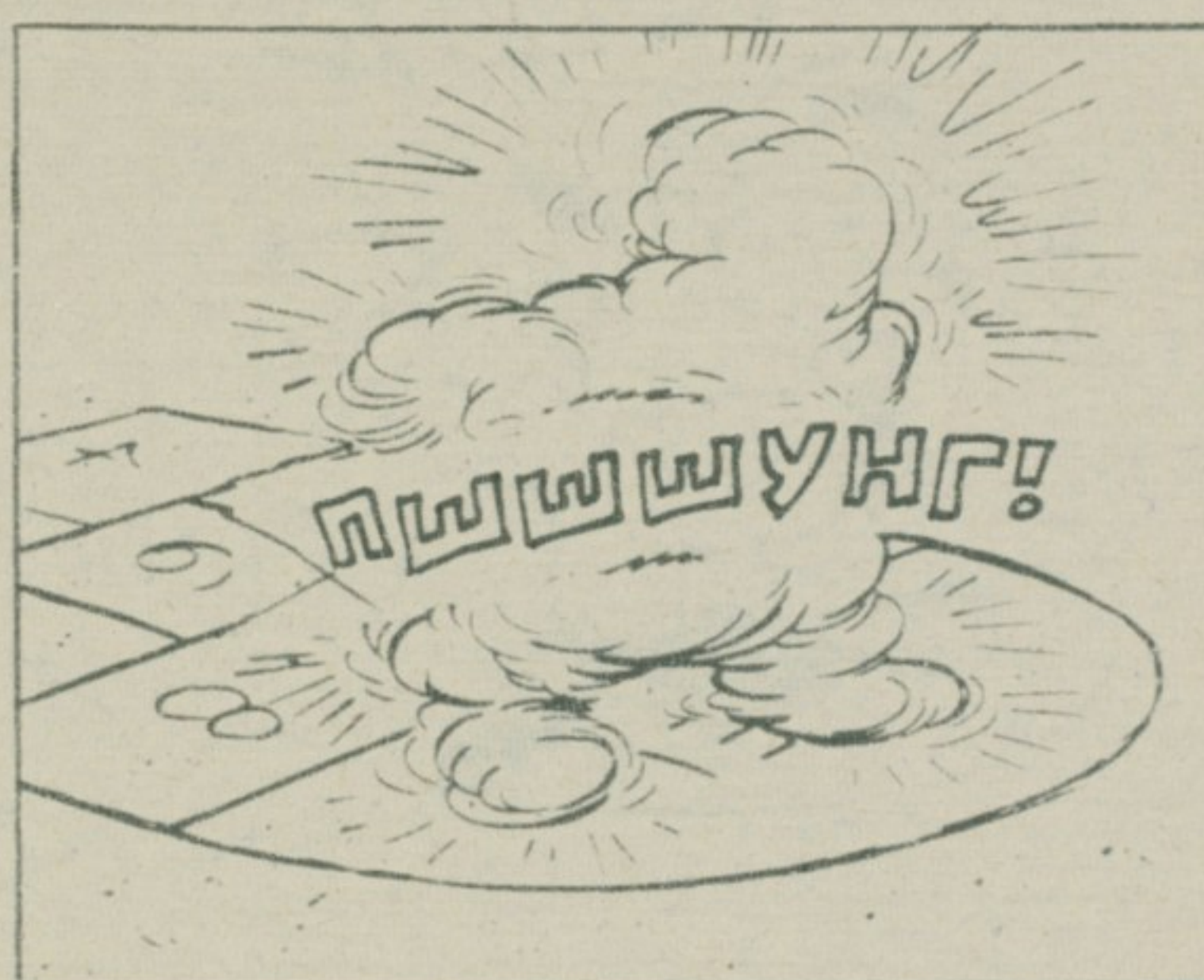
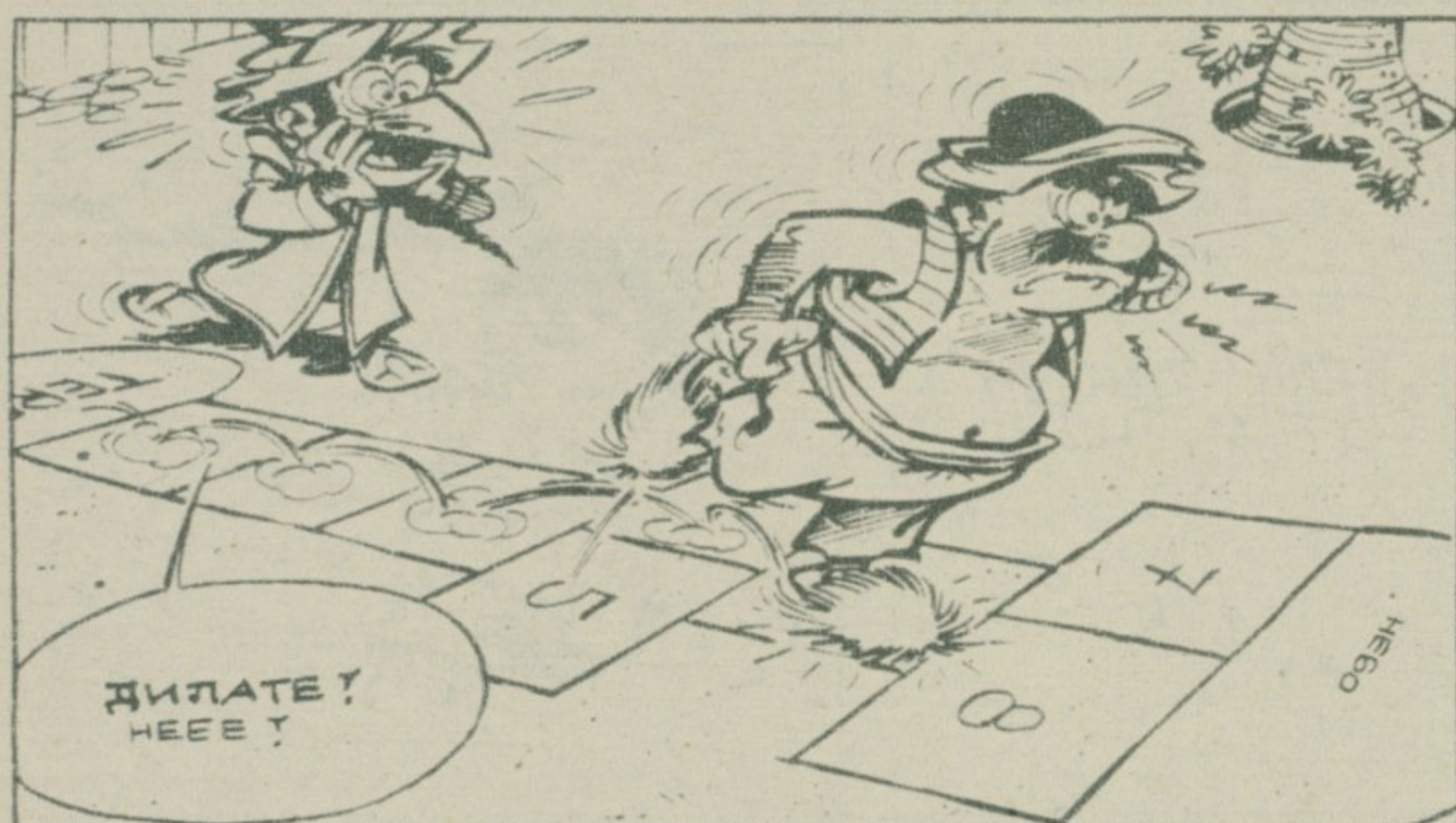

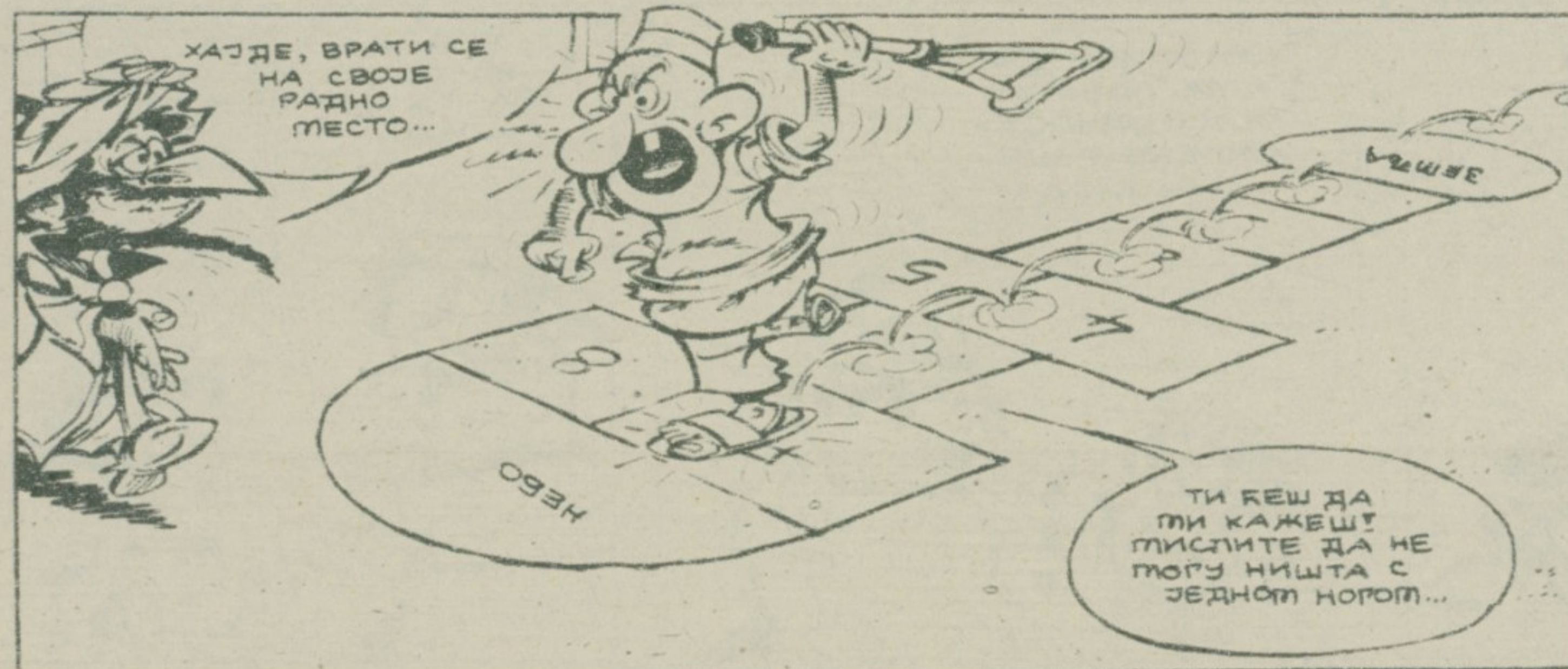

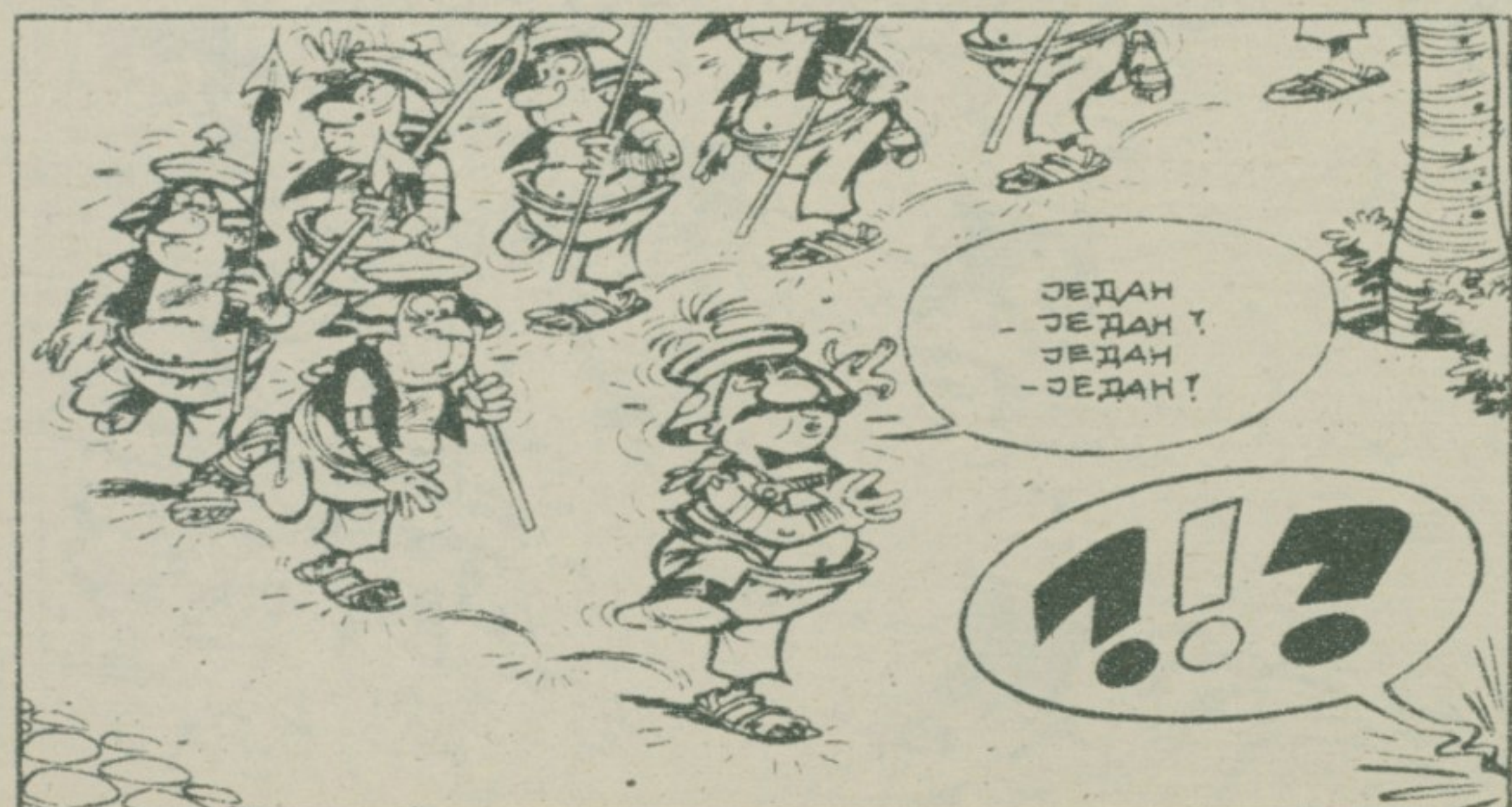
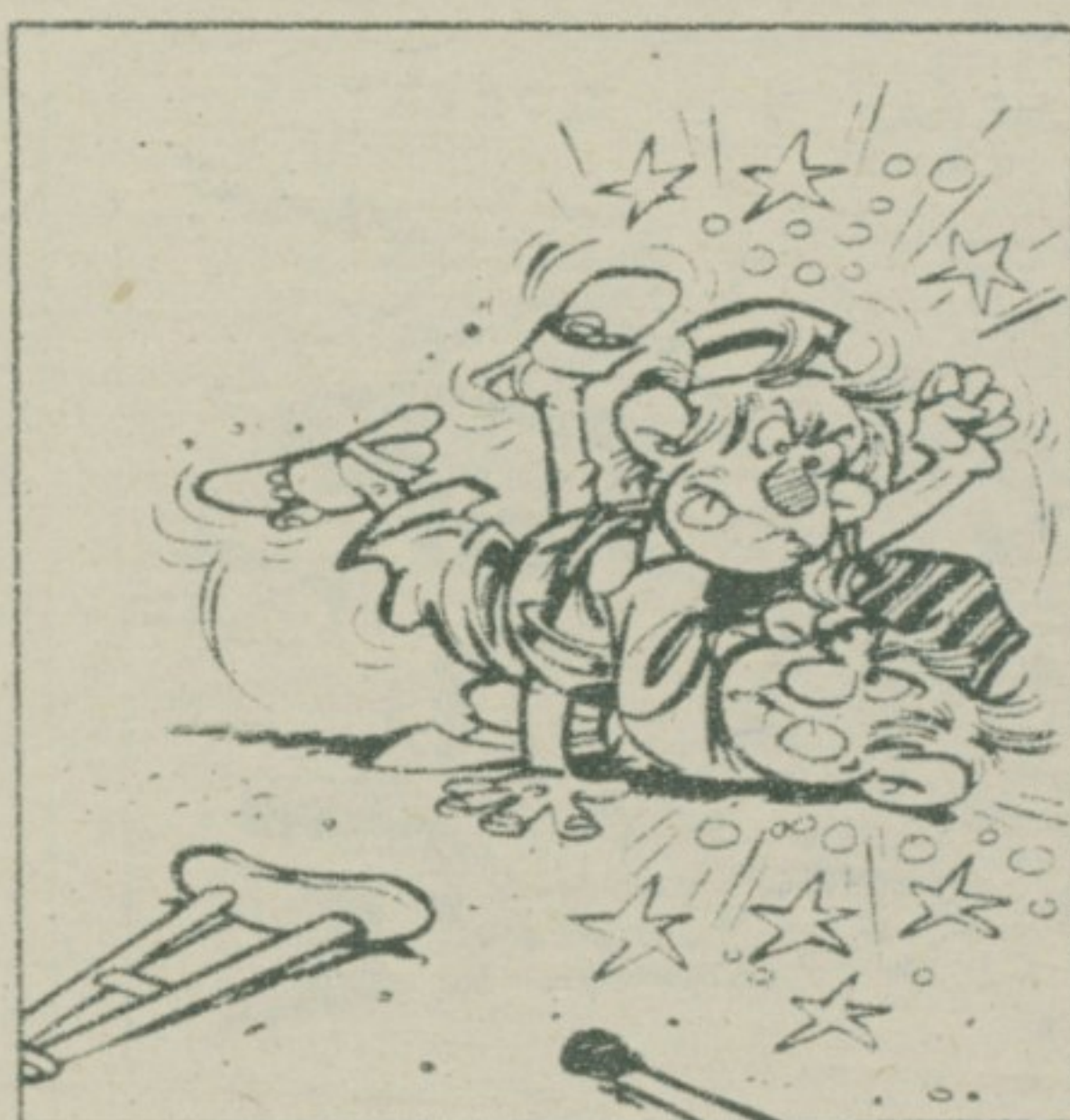

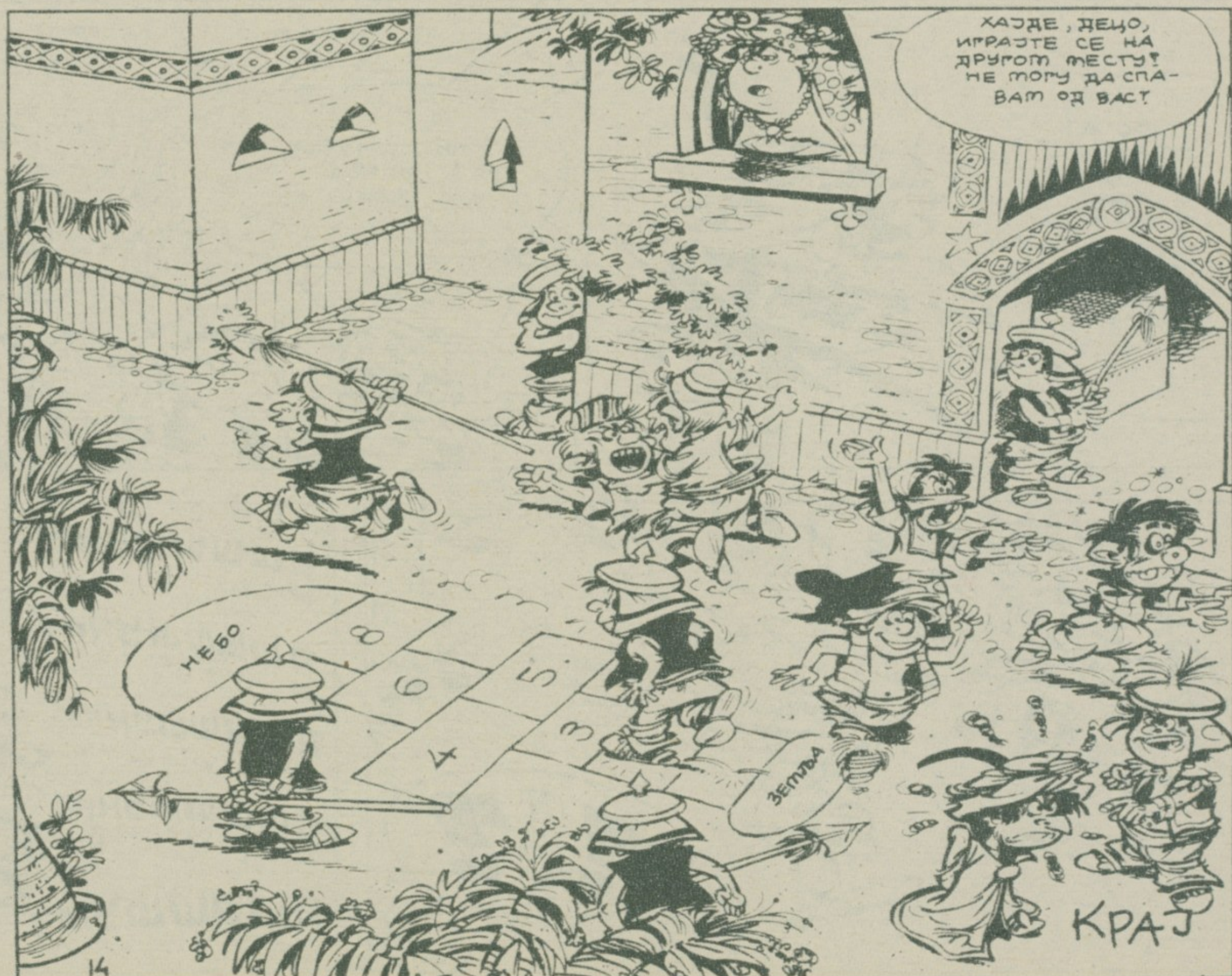

ОДРАСЛИ, ЧУВАЈТЕ СЕ ШКО-ЛИЦЕ! ОНА ЈЕ ОПАСНА ЗА ВАС, АЛИ ЗА ДЕЦУ НИЈЕ! ЧИМ ВИДИТЕ ТУ ЧА-РОВНУ ЖВРЉО-ТИНУ, БЕЖИ-ТЕ КОЛИКО ВАС КОРЕ МОСЕ!

ЛЕГЕНДА
О
ЛЕПИ И СВЕТИНУ

ПОСЛЕДЊА НОЋ ЛЕПОГ ВЛАСТЕЛИНА

На једном од острва у близини Биограда живела је, заједно са родитељима и браћом, тек стасала девојка, лепота какву биоградски крај до тад није видео. И име јој лепо – звали су је Лепа. Одвојена од света, на острву, била је више сан него јавна момака из околине. Ретким срећницима који су се отискивали до острва не би ли је некако видели није избијала из главе.

Од првих дана Лепиног девојаштва у њу се загледао и Светин, син биоградског племића. Цео биоградски крај, сва острва, па и оно на којем су, ко зна откад, живели Лепини преци, био је посед Светиновог оца. Млади властелин није морао да стрепи од погледа Лепине преке браће и оца и чека прилику да се прикраси острву. Његово је – долазило је кад зажели, откако је Лепа стасала све чешће и чешће.

А девојка је, чувајући стадо, чежњиво гледала према пучини. За њихов састанке у потаји знао само племићев слуга. Шта би свет рекао на то? Он је јединац, племенита рода, леп, имућан, загледао се у девојку из народа. То му не би опростило. Њој поготово – изашла би „на глас“, пукла би брука, нико је више не би погледао, а он је Лепу волео. У почетку обазриви, временом су почели да заборављају на опрез. Светинова бродница све чешће се отискивала пут Лепиног острва.

– Не можемо више овако – рекла му је једном Лепа. – Долазиш често. Ако те види неко од мојих, убиће те. Можда би било боље да долазиш касније, кад моји оду на починак. Ноћу могу лакше да се искрадем из куће.

После неколико дана, касно у ноћи, Светин је пристао уз стеновита острва.

– Ово је, Лепа, немогуће. Мој момак је једва успео да провуче брод између хридина – јадао се девојци.

– Не брини. Следеће недеље, чим се смрачи, ето

мене на обали са бакљом у руци. Проћи ћете, Светине, – обећала је Лепа.

Тако је, скоро сваке ноћи, само што се отисне од биоградске обале, управљао бродом према светлости у даљини, најпре сићушној као свитац, онда све јаснијој и ближој. Све док један од Лепине

браће, мучен несаницом, једне вечери није изашао да прошета око куће. Баш те ноћи она је на обали, наравно са бакљом, чекала Светина. Брат је није видео, вратио се брзо у кућу, али нешто му није дало мира. Чија ли је оно бак-

ља? Сутрадан је све испричао оцу.

– Вечерас ћемо чекати да видимо ко то ноћу долази на острво – одлучио је отац.

Само што је пала ноћ, притајили су се у камењару и чекали. Прошао је сат, два... А онда су имали шта да виде. Њихова Лепа,

њихова мезимица, трчала је, с бакљом у руци, у загрљај младом племићу, сину њиховог господара.

– Ја ћу му пресудити – процедио је најстарији Лепин брат. – Убићу га...

– Нећемо тако. Навући ћемо бес господара, а у његовој кући живимо, његова земља нас храни. Куда ћемо ако нас протера са острва? Тога гиздаваца треба да се решимо у потаји, лукавије – смиривао га је отац мислећи пре свега на то да бруку треба сакрити од света, јер после племићевих посета нико жив, па ни најбеднији, не би узео његову ћерку.

– Да нико не сазна за нашу срамоту, ваљало би да се решимо и племића и слуге. Сачекаћемо да се море узнемири, намамићемо га бакљом до најопаснијег дела острва па изненада угасити ватру.

Неколико дана касније, у сутон су се појавили први знаци невремена. Лепа се узнемирила. Знали су зашто. Чекала је Светина.

– Ми ћемо ноћас, ипак, на море, у рибу. С тобом ће остати најмлађи брат – рекао јој је отац. Није ни слутила шта старац смера, а из куће није смела.

Чим је у помрчини угледао бакљу, Светинов слуга завеслао је према њој не марећи за олују која се спремала. Само што су се приближили обали, бакља се угасила. Неколико тренутака касније зачуо се туп ударац, па лом дасака... Ни јаука, ни запомагања.

Олуја се смирила десетри дана касније. Сунце упекло. На једној од хридина лежало је беживотно тело младића. Оно мало сељана зачас се окупало на обали. Положили су Светина у бродић Лепиног оца.

Несрећна, господару. Ју, јос мога нашли... – рекао је Лепин отац кад је стигао у дворе старог господара. Нико није посумњао у његову причу. Ни тада, ни касније. Људи се узнемирили, данима причали о несрећи, нагађали, чудили се па и престали.

Само Лепа није. Копнела је, замукла, гледала у празно, од бола, кажу, померила памећу. Укућани су је добро чували. Кад је једног дана умакла из куће, појурила је према месту где је оне олујне ноћи требало да сачека Светина. Нашли су је, мртву, на хриди на којој и њега...

Винко Безић

Илустровао: Брана Јовановић

ЖИЛ ВЕРН НИЈЕ ЛАГАО

Двадесетседмогодишњи енглески новинар Николас Колрич оборио је рекорд који је већ 112 година држао Филеас Фог, главни јунак романа Жила Верана „Пут око света за 80 дана“. Као што је познато славни писац натерао је 1837. године свога јунака да обиђе свет за само 80 дана. Реприза чувеног путовања изведена је по свим правилима спортског такмичења: Колрич је користио иста

средства за превоз као и његов претходник, али он је на истом путу провео два дана мање.

Николас Колрич пресекао је 36 државних граница, 11 мора, трукао се у девет возова, пловио на десет бродова (разуме се, били су то искључиво пароброди), користио је услуге три рикше и једног слона. А кад је путовање завршено, Колрич је одахнуо и признао да у почетку уопште није веровао у успех свог подухвата. ■

ПОСЛЕДЊИ И ДВЕ СТОТИНЕ ЖИВИХ МОХИКАНАЦА

Могоао је Цемс Фенимор Купер да напише шта год му драго, али његов Мохиканац је последњи само у његовој књизи. Осталих две стотине живи су и здрави и данас, а тридесет и петоро њих још живе у Анкасвилу у Конектикату. ■

КУЦ, КУЦ, ЈЕ Л' ТУ УБИЦА?

Едмунд Кин, славни енглески глумач деветнаестог века, требало је да у новом комаду игра човека невинно оптуженог за убиство. Да би се уживео у улогу, Кин је хтео да испроба како се у сличној ситуацији понаша обичан грађанин који поштује закон. Изабрао је обичну кућу у обичној лондонској улици и кућну на врата. Човеку који му је отворио Кин је озбиљно рекао:

— Ја сам из полиције у Боу Стриту. Имамо доказе да сте ви пре више година убили човека и...

Врата су се с треском залупила пре него што је успео да заврши реченицу. Видевши да је узнемирио поштеног грађанина Кин је поново кућну и довикнуо:

— Све је у реду, само сам се шалио.

Прекасно. Из куће се чуо пуцањ. Кин је позвао полицију, проваљали су врата и на поду собе нашли мртвог човека с пиштољем у руци.

Покојник је својевремено био умешан у случај убиства који није решен због недостатка доказа и тајну је чувао годинама све док пред његова врата судбина није довела глумца.

Тако је Кин ушао и у историју енглеске криминалистике. ■

ЧЕМУ СЛУЖИ ВИЉУШКА?

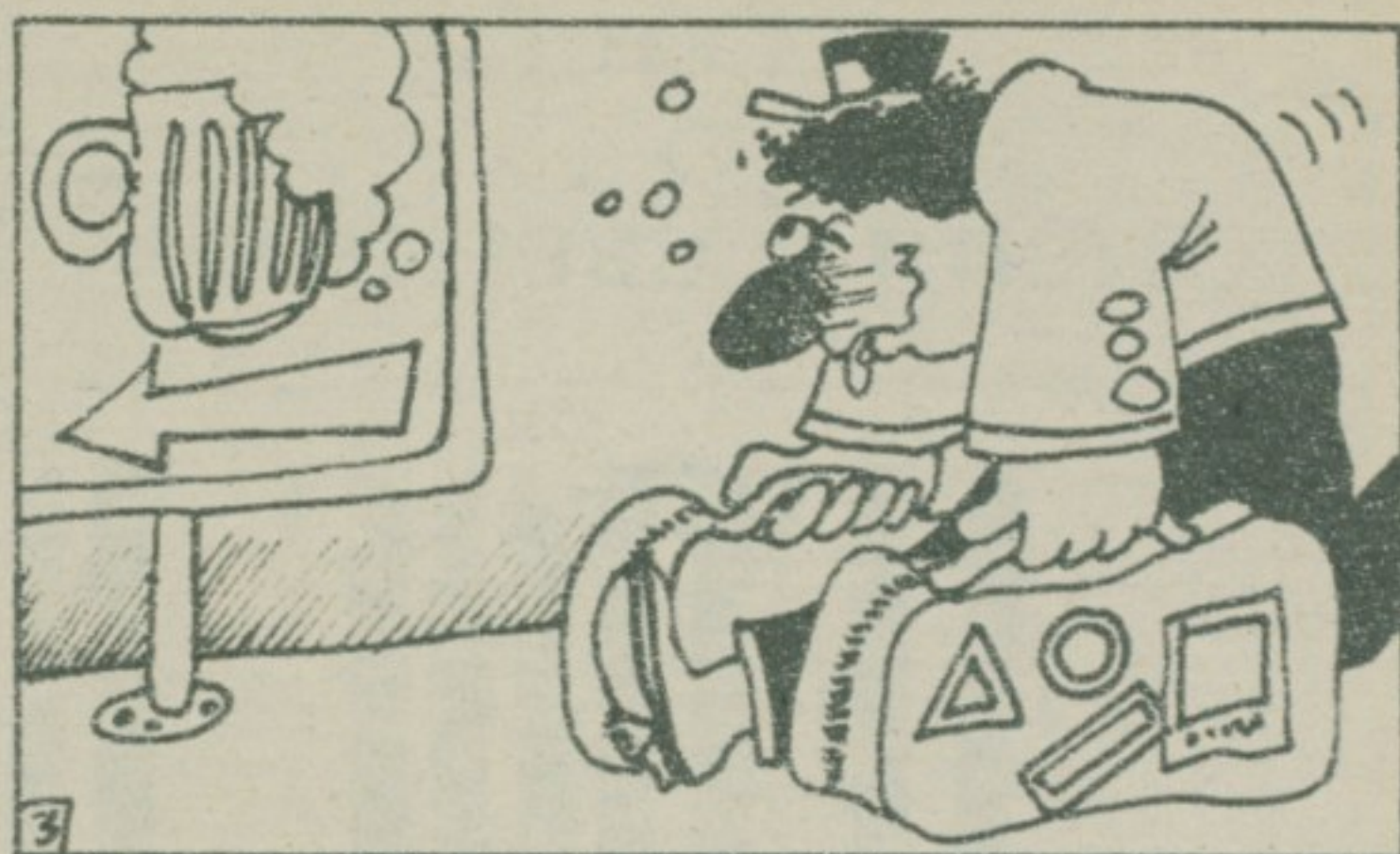
Све у свему, двадесетогодишња конобарица из хотела „Трифедијан“ у Ебердавију у В. Британији имала је много среће: извукла је живу главу иако је начисто прогутала виљушку дугачку двадесет центиметара. А како се то уопште гута виљушка? У овом случају, тако што се претходно њом чешкају запаљени крајници (?!). ■

МУШКА ПРАЉА

Јавних праоница веша у САД има на сваком ћошку. До овог практичног решења Американци су дошли за време калифорнијске златне грознице када је у том делу земље било много копача, а мало жена. Ово је, опет,

за последицу имало да је било страховито много прљавог веша. Како при том злата уопште није било на сваком кораку, један разочарани копач дошао је до разумног закључка да би као праља зарађивао више него као пропали копач. Отворио је прву праоницу веша. ■

БРЗИНА КОЈА СЕ ПЕНИ

Авионска компанија из Њу Церзија, САД, гости бесплатним пивом сваког путника који се искрца на локалном аеродрому а на пртљаг чека више од петнаест минута. Ако, на крају дана, преостане пива, добијају га радници из екипе за истовар путничких кофера и торби.

Овај аеродром данас држи светски рекорд у брзини достављања пртљага путницима. ■

ИЗГЛЕДА ДА СМО ПОРАНИЛИ

Пошто су читаво пре подне остали затворени у радној соби покушавајући да реше неки проблем из физике, госпођа Ајнштајн предложила је мужу и његовом колеги да мало изађу на свеж ваздух и тамо наста-

ве расправу. Нека се, рекла им је, врате у четири, а она ће их послужити чајем.

Откуцала су четири сата, пет, шест... Навикнута на сличне ствари, г-ђа Ајнштајн је слегнула раменима и распредила сто.

Два пријатеља су се вратила у седам и упутила право у трпезарију где их је сачекао распремљен сто.

— Изгледа да смо се прерано вратили, хајде да се још мало прошетамо — предложио је Ајнштајн. ■

ПОРЕМЕЋЕНИ ЋУТОЛОГ

Чарли Геринер, америчка безболска звезда из клуба „Детроитски тигрови“, био је толико ћутљив да никада није изговарао две речи ако је била довољна једна, а некада ни ту једну ако је знак главом био довољан.

Геринер је на гостовањима увек делио собу с клупским другом, такође великим ћутологом. Када су њих двојица били сами, могло се чути не само да је пала игла већ и како пада.

Једног јутра доручковали су у забитом куту хотелске трпезарије, пода леко од осталих гостију. За њиховим столом је, осим повремениог звецкања кашчица о порцулан-

ске шоље, владала мртва тишина. Одједном, Геринеров друг се заборавио и рекао:

— Молим те додај ми сланик.

Изненадни звук људског гласа, и то тако близу, пренеразио је Геринера који је том приликом изговорио највише речи у животу:

— Шта је с тобом, побогу? Зар не умеш да покажеш прстом? ■

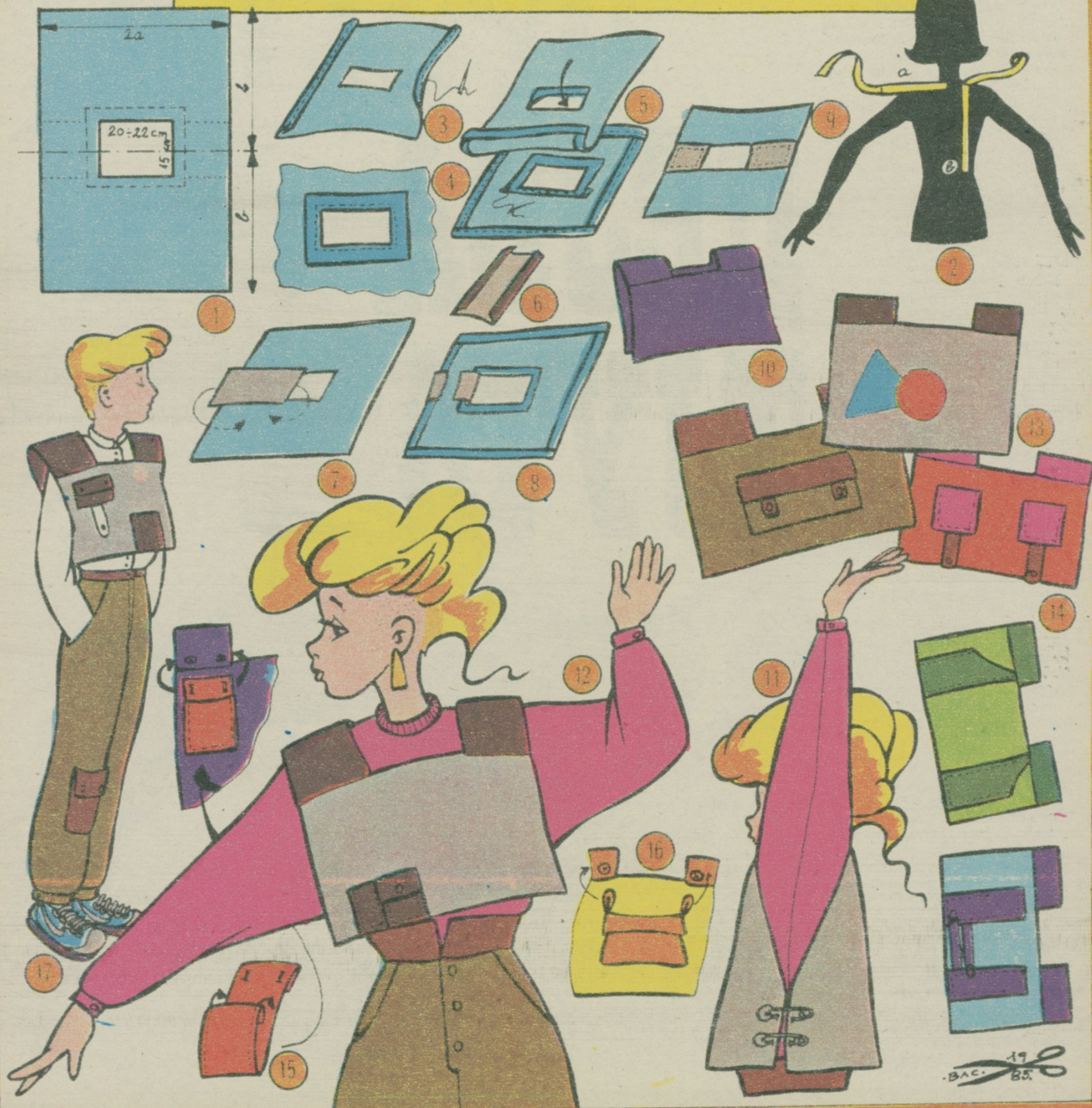

МОДЕРАН ПРСЛУК

Ево како да сашијете модеран и једноставан кратак прслук. Крој је дат на црт. 1, а на црт. 2 види се како се узима мера. Мера *a* на црт. 2 узима се од средине врата, па се преко рамена дода још око 10 см. Мера *b* је од рамена до струка, никако дуже. Отвор око врата назначен је на црт. 1, важно је да он буде довољно велик да може да прође глава. Ако нисте сигурни, искројте најпре прслук од хартије, па онда извршите потребне корекције материјала. Најпре порубите искројено парче са свих страна (црт. 3). Посебно исеците правоугаоно парче за порубљивање око врата (линија цртицама око вратног изреза, црт. 1), прошијте по цртицама као на црт. 4, и то'с лица, нашивено парче за порубљивање преврните на налицје (црт. 5), па с

налицја и порубите (црт. 5). Сада ојачајте рамена парчетом платна које, када се савије по дужини као на црт. 6, тачно обухвати раме (црт. 7 и 8). Платно пришијте за рамена тако да добијете облик као на црт. 9, односно – када се пресавије, добија се прслук (црт. 10). Прслук се, више или ниже, затвара великим зихернадлама испод руке (црт. 11). Предња страна прслука може да се украси нашивеним геометријским облицима разних боја (црт. 13), или несбичним џеповима, као на црт. 12 и 14. Осим нашивених, могу да се направе и џепови који се каче било на нараменице (црт. 15), било испод врата као на црт. 16. Овакве прслукe могу носити и девојчице и дечаки (црт. 17).

БИЛО
ЈЕДНОМ
НА
ДИВЉЕМ
ЗАПАДУ

Дивљи Бил Хикок, легендарни шериф који је умирио два најдивљија града, Ебилејн и Хејс Сити, ушао је у историју као најбољи стрелац Дивљег запада. У револверашким двобојима убио је тридесет и шест противника, иако никад није први повукао револвер. Само они који су себе сматрали брзим и одличним стрелцима усуђивали су се да изазову Дивљег Била. Па ипак, он је увек излазио као победник. Зато је добио надимак „Краљ револвераша“.

Новинар Ворд Николс, који је добро познавао Дивљег Била и о његовим подвизима написао много узбудљивих репортажа, испричао је овај догађај:

Једном је Дивљи Бил са својим пријатељем Чарлсом Утером, познатим под надимком Колорадо Чарли, управљао дилижансом превозничке компаније из Вичите. На једној окуци Колорадо Чарли је неопрезно закачио воловску запрегу с којом се мимолазио и умало је није одбацио у провалију. Човек који је управљао запрегом уплашио се и разбеснео па је зграбио повећи камен и бацио га на возача. Али пре него што је камен погодио Чарлија, плануо је „колт“ Дивљег Била и камен је променио правац.

Револвери без окидача

Чувени глумац Џозеф Вилкок често је причао својим познаницима о стрељачкој вештини „Краља револвераша“.

— Као дечак неколико пута сам видео Дивљег Била како забавља посматраче својим мајсторијама. Имао је обичај да стане између два телеграфска стуба и непогрешиво их погађа пуцајући из два револвера истовремено. Од десет хитаца, које би испалио, девет би погађало метални долар на одстојању од педесет корака!

Кад је постао шериф у Хејс Ситију, једном од најозлоглашенијих „градова без закона“, сматрао је да је потребно да његовим становницима одмах покаже с ким имају посла. Идући главном улицом спазио је на једном стаблу јабуку. Извукао је оба револвера, десном руком опалио и пресекао петељку, а затим је из леве руке погодио јабуку док је падала.

Последњих година живота Дивљи Бил је употребљавао два „колта 45“ без окидача. Извлачећи револвер из футроле палац је стављао на ороз. Док је дизао оружје, тежина револвера напињала је ороз. Чим би подигао палац, ороз је ударио у

БИЛ ХИКОК ПРОТИВ ДЕЈВА ТЈУТА

ПРОТИВНИЦИ СУ СТАЈАЛИ
НЕПОМИЧНО НА
ПРАШЊАВОЈ УЛИЦИ. ОНДА
ЈЕ ТЈУТ СТРЕЛОВИТО
СПУСТИО РУКУ ПРЕМА
ОПАСАЧУ. ДВА ХИЦА СУ
ПЛАНУЛА ГОТОВО
ИСТОВРЕМЕНО...

капислу метка. Дивљи Бил није губио време на притискање окидача. Био је то врло користан изум за револвераши.

Непогрешиви стрелац

Једном га је новинар Николс замолио да му покаже своју вештину.

— Врло радо! — мирно је одговорио „Краљ револвераши“, пришао прозору и показао новинару натпис на једној радњи с друге стране улице. — Погледајте оно слово „О“. Удаљено је педесетак метара и велико отприлике као човечије срце.

Кад је један за другим испалио шест метака, Николс је прешао преко улице и запрепастио се. У слову „О“ видео је само једну рупу. Проширио ју је ножем и нашао у њој свих шест куршума.

Ове нам се анегдоте могу учинити помало невероватне, али нема сумње да је Дивљи Бил био много бржи, хладнокрвнији и бољи стрелац од противника с којима се сукобљавао. Његов мегдан с чувеним револверашом Дејвом Тјутом у Спрингфилду то најбоље показује.

Иако је био прилично настран и без веће блискости са људима који су га окружавали, Дејва Тјута сматрао је својим пријатељем, све док није почео рат између Севера и Југа.

За то време Дивљи Бил био је један од најбољих извиђача северњачке војске док се Тјут истакао у јужњачким редовима. Осим тога, да ствар буде гора, Дивљи Бил је у двобоју убио неког Тјутовог пријатеља. За им се, лепа Сјузан Мур, у коју је Дејв био заљубљен, загледао у „Краља револвераши“. То је

било довољно да се оконча њихово пријатељство.

Изазов за карташким столом

Чим се Дивљи Бил појавио у Спрингфилду, Дејв Тјут је одлучио да на сваки начин заметне кавгу и освети му се као правом непријатељу. Позвао је Била да одиграју партију покера. Бил је одбио и сео за сто са другим играчима. Дејв је стао иза леђа Биловог партнера и почео изазивачки да гледа у карте свих играча. Ипак, Бил је добио на картама. Стрпљење га још није било напустило.

— Биле, сад кад си најзад дошао до пара, врати ми четрдесет долара које ми дугујеш од оне давнашње трговине коњима! — рекао је Тјут церећи се.

„Краљ револвераши“ је знао да се Дејв већ дуго труди да га изазове, али није желео да прави гужву. Извадио је из џепа 40 долара и без речи их пружио Дејву мада се није сећао дуговања.

— Дугујеш ми још тридесет пет долара! — наставио је Дејв смејући се заједљиво. — Зар се не сећаш да сам ти позајмио за покер?

— Вараш се, Дејв! — мирно је одговорио Бил. — Не дугујем ти ништа! На карташком столу налазио се Билов сат. Дејв га је узео.

— Задржаћу га док ми не вратиш новац! — рекао је хладно.

— Биће боље да вратиш сат на сто. Не желим да правим гужву овде!

Дејв Тјут га није послушао, отишао је и однео сат. Бил је морао да сачува хладнокрвност, јер је знао да је Спрингфилд пун јужњачких пријатеља Дејва Тјута.

Неколико дана касније, Дивљи Бил је примио поруку:

— Сутра тачно у подне Дејв Тјут ће на градском тргу разбити твој сат у парампарчад!

Цео град је причао о Тјутовом изазову. Дивљи Бил више није могао да се повлачи ако је хтео да сачува свој углед.

Метак у срцу

Следећег дана, неколико минута пре дванаест, појавио се на тргу. Пред градском већницом угледао је Дејва Тјута. На супротној страни трга окупили су се пријатељи Дејва Тјута.

Дејв је изазивачки кренуо према слободном простору на средини трга. И Дивљи Бил је закорачио према њему, мада је знао да треба да очекује напад Тјутових пријатеља који су му остали за леђима.

Зауставили су се на педесетак корака један од другог. Да је игла пала на земљу чуло би се, таква је тишина владала.

Тјут је био надалеко чувени стрелац. Бил га је гледао право у очи, очекујући у њима онај блесак који је мало ко у двобоју умео да сакрије у тренутку кад потеже оружје.

Два противника су стајала неколико тренутака непомицно један према другом. Онда је Дејв стреловито спустио руку према опасачу. Два хица планула су готово истовремено и у делићу секунде Дивљи Бил се окренуо према Тјутовим пријатељима и с упереним „колтовима“ ледено запитао:

— Ако вам је доста, господо, склоните своје пуцаљке, иначе ће бити још мртвих!

Док је то говорио, иза његових леђа Дејв Тјут је још стајао с револвером у спуштеној руци. Затим је одједном пао.

После двобоја, капетан Хјустон упитао је Дивљег Била:

— Како си смео да окренеш леђа Тјуту чим си опалио? Ниси, ваљда, био толико сигуран да је већ безопасан?

— Знао сам да му је метак у срцу — рекао је „Краљ револвераши“. — Никад нисам промашио. А знао сам да би његови пријатељи осули палбу по мени чим Тјут падне.

А. Р.

Илустровао Ненад Мирковић

ВЕЛИКЕ СВЕТСКЕ НЕСРЕЋЕ

САБЛАСНИ ВОЗ БРОЈ

8017

УГЉЕН-МОНОКСИД
ЈЕ ПРЕТВОРИО ЈЕДАН ТУНЕЛ
У ГАСНУ КОМОРУ

Ноћу, 2. марта 1944. године, воз број 8017 напустио је Напуљ са петсто двадесет једним путником и шест железничара. Композицију су чинила четрдесет два теретна вагона, четири путничка и две парне локомотиве. Воз број 8017 саобраћао је сваког четвртка између Напуља и Луканија и био познат под именом „шверцерски експрес“ јер су њиме углавном путовали шверцери и црноберзијанци који су у Напуљ редовно доносили торбе пуне меса, брашна, поврћа, уља, дувана, слаткиша...

Марта 1944. Напуљ је био у рукама савезника... Црна берза је била забрањена, али су савезничке и домаће власти благонаклоно гледале на шверцере знајући да без њих у Напуљу не би било довољно хране.

Воз су увек теглиле две локомотиве које су могле да повуку до петсто тона. Тежина композиције никад није прелазила ову границу. У ноћи другог марта воз је био претоварен. У њему се, осим шверцера,

моћнику Ђузепу Салонији. Салонија је следећи сат провео читајући новине. Неколико минута пре него што је по реду вожње следећи воз требало да уђе у Балвано сетио се да није примио телеграфску поруку да је воз број 8017 стигао у Бела-Муро, следећу станицу, удаљену од Балвана шест километара.

Сви су мртви!

Из станице Бела-Муро ускоро је стигла порука, али је у њој писало да воз 8017 касни готово два часа. Салонија је одлучио да лично провери шта се десило. Тачно у 2,40 ујутро у станицу Балвано ушао је воз 8025 који је Салонија скренуо на споредни колосек и наредио железничарима да откаче локомо-

ничару, овај је, у стању шока, понављао: Сви су мртви! Сви су мртви...

Салонија није чуо тресак нити видео било шта што би указивало на несрећу. Закључио је да је несрећни човек полудео јер је непрекидно јецао и понављао једно те исто. Салонија га је подигао, на рукама га однео у станицу и стрпљиво га молио да му све исприча. Исцрпљени железничар се звао Микеле Пало и био је кочничар воза 8017.

Говорио је испрекидано и неповезано. Салонија је, ипак, склопио причу. На прузи између Балвана и Бела-Муре има неколико тунела и великих успона. Успони су и у самим тунелима. Воз 8017 успешно је савладао успон у првом тунелу, кроз други тунел је прошао такође нормално. Затим се успео на змијолики вијадукт дугачак око двадесет пет метара. Иза њега налазио се ту-

влажан узани тунел са стрмим успоном.

Када су сва кола осим службених ушла у тунел, воз је једва хуктао, а неколико тренутака касније, под превеликим теретом, зауставио се на залеђеним шинама. Када се Палу учинило да воз стоји предуго, отворио је прозор службеног вагона и промолио главу. Видео је да цео воз стоји у црном отвору тунела. Изишао је из вагона, ушао у тунел и после неколико корака схватио шта се догодило. Потрчао је назад према Балвану...

Полицијски извештај

Било је већ око четири ујутро кад је Салонија успео да схвати Палову причу. Поново је покренуо локомотиву воза 8025, зауставио се испред улаза у тунел „Галерија дела Арми“ и пешице ушао унутра. Није било ни једног јединог знака несреће. Само сабласна тишина.

Ушао је у један вагон и видео да путници седе у положају за одмарање. Изгледало је као да спавају. Исти приказ угледао је и у другом вагону, и у следећем... Ниједан од око пет стотина путника није показивао знаке живота. Људи у локомотиви такође су били мртви, машиниста се угушио главе наслоњене на прозор.

Ужаснути Салонија прикачио је воз број 8017, сада већ „воз смрти“, за локомотиву број 8025 и вратио се у Балвано.

Утврђено је да се угушио петсто двадесет један човек. Италијанска државна полиција, чији је задатак био да утврди шта се догодило у тунелу, издала је саопштење:

„Воз је почео да проклизава већ на вијадукту. Главни машиновођа Ђиљани је, уместо да га заустави, повећао брзину покушавајући да ухвати залет и тако савлада успон у тунелу. Четири ложаца, по двојица у свакој локомотиви, бесомучно су убацивали угаљ у котлове... Нико у локомотивама није приметио да се ствара огромна концентрација угљен-монооксида. Отровни гас је прво усмртио посаде локомотива, а затим, лагано се ширећи, и путнике од којих је већина спавала“.

Полиција је, проверавајући сваку појединост, утврдила да је петоро путника преживело. Један од њих, Доменико Мјеле, продавац маслиновог уља, испричао је да је у Балвану сишао из воза да протегне ноге. Кад се вратио, било му је хладно па се огрнуо шалом. Када је воз ушао у тунел и стао, био је будан. Чим је угљен-моноксид доспео до њега, почео је да кашље, ставио шал преко уста направивши тако „филтер“ и, ништа не слутећи, потражио боље место у суседном вагону где се онесвестио у ходнику. Ту је и пронађен, проглашен мртвим и пребачен у мртвачницу. Због делимичног тровања Мјелеова коса је, како пише у полицијском извештају, од тамноцрне постала седосива.

Због рата и цензуре само је једном листу било дозвољено да објави кратак извештај о несрећи. Рад свих италијанских органа био је поремећен и поступак није до краја спроведен јер су за железничку мрежу били надлежни савезници који су несрећу сврстали у „ратне несрећне случајеве“.

(Према књизи „Велике светске несреће“)

Илустровао Брана Јовановић

ло доста студената из Барија. Враћали су се с практичних вежби у болницама.

Када је воз излазио из станице Балвано на апенинском планинском венцу, шеф станице је пожелео laku ноћ особљу и предао дужност по-

ттиву. Ушао је у њу и кренуо пругом према Бела-Муро. На излазу из станице угледао је човека у железничкој униформи како посрће по шинама машући црвеном лампом.

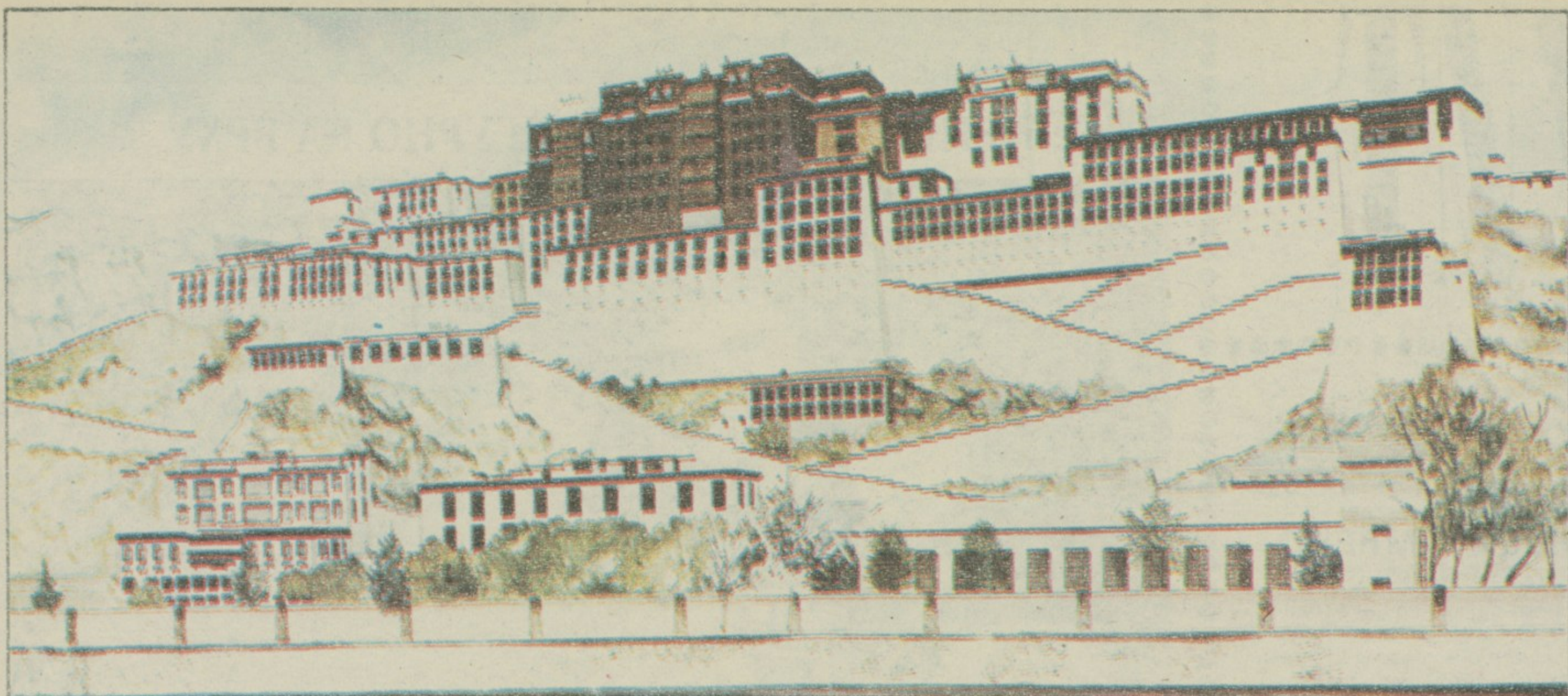
— Горе! Уз пругу! Уз пругу!...

Када је Салонија пришао желез-

нел „Галерија дела Арми“ дугачак три километра.

Кочничар Пало је забринуто пратио инструменте за мерење притиска који су показивали да је превисок за брзину којом се воз кретао. Воз је нагло успорио на улазу у

ХИЉАДУ СОБА

На „крову света“, највишој висоравни на свету, лежи Ласа, главни град Тибета који је вековима сматран далеки, тајанственим, неприступачним. Звали су га и „Забрањени град“. Није ни чудо. Тибетанци су одувек били неповерљиви према странцима и до 1951. тамо се стизало путелима погодним само за муле и јакове.

Два километра западно од града, на стени званој Црвена планина, стоји палата Потала. Ово утврђење религиозних владара Тибета, далај-лама, за које кажу да је чудо које су подигли робови, вековима је било мека ходочасника. Манастирска аристократија је држала ово подручје у највећој тами и незнању. Још у недавној прошлости деведесет одсто становништва били су робови које су њихови власници могли да продају и по својој вољи кажњавају, чак и смрћу.

Океан мудрости

Ласа је била главни град Тибета још у 9. веку. Али, после унутрашњих сукоба, који су довели до пада старе тибетанске империје, град је следећих неколико векова изгубио свој значај. А онда, у 14. веку, основана је будистичка секта ламаизам која је убрзо стекла такву моћ и утицај да је преузе-

ОВДЕ СУ ЖИВЕЛИ
ЗЕМАЉСКИ БОГОВИ

НА ЦРВЕНОЈ ПЛАНИНИ

ла контролу над читавом земљом. Вођу секте далај-ламу сматрали су реинкарнацијом Буде. Његови наследници су се такође звали далај-ламе, што у преводу значи „океан мудрости“.

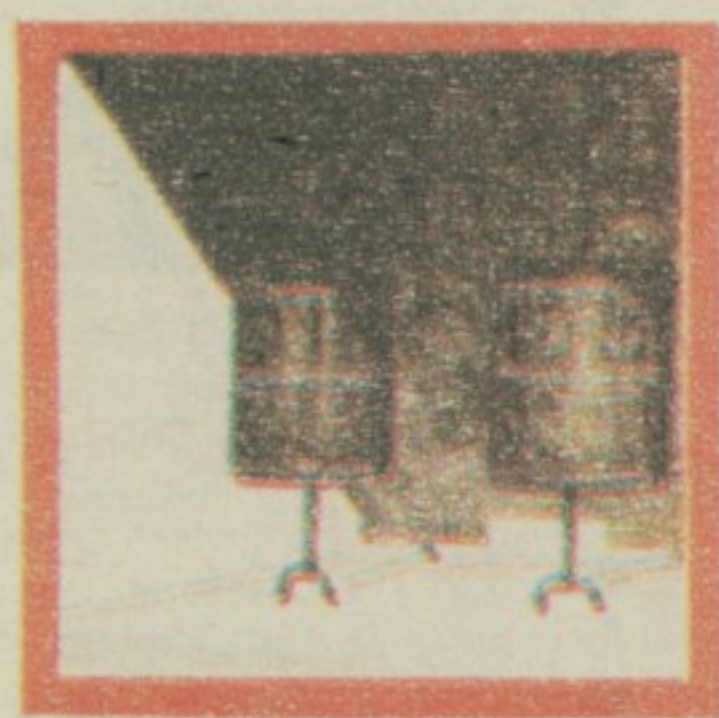
У 17. веку далај-лама је Ласу поново прогласио главним градом, Поталу својом резиденцијом, а себе за живог буду. Тиме је у руке узео и верску и политичку власт.

Његова резиденција је подигнута на месту где је још у 7. веку постојала

слична грађевина, али много мања, коју су уништили племенски ратови и природне непогоде. Комплекс грађевина из којих се састоји као да израста из саме стене на којој лежи – 90 метара изнад равнице. Читав Тибет се, иначе, налази на надморској висини од 4000 метара.

4 тоне злата за ковчег

Поталу чине две палате: Бела, од једанаест спратова и Црвена, од

Молитвени точкови – ваљкасте кутије које се okreћу и на којима су исписане молитве.

**ПОТАЛА У ЛАСИ,
ПРЕСТОНИЦИ
ТИБЕТА,
ВЕКОВИМА ЈЕ
БИЛА СЕДИШТЕ
ВЕРСКИХ И
ПОЛИТИЧКИХ
ВЛАДАРА –
ДАЛАЈ-ЛАМА**

тринаест. Бела је била резиденција живих далај-лама, док је Црвена гробница умрлих поглавара. Обе су прекривене златним крововима. Најважније одаје и олтари налазе се у Црвеној палати. Ту се, између осталог, чува и ковчег са телом петог далај-ламе. Обложен је слојем злата тешким чак 3720 килограма! А око ковчега тринаестог далај-ламе, који је умро 1933. украси од злата тешки су 590 килограма. Ту је и једна минијатурна пагода израђена од 250 000 зрна бисера. Али, тај тринаести далај-

Потала – некада резиденција тибетанских далај-лама. Црвена палата се диже у средини.

-лама, претходник овог садашњег који живи у изгнанству, био је, тврдило се, прозападњачки оријентисан. Имао је аутомобил и први је читао света скрипта уз светиљку од јаковог масла.

Хиљаду одаја и десет хиљада олтара, колико их има у Потали, украшени су скулптурама, рељефима и фрескама велике историјске и уметничке вредности. Ту су и бакарни молитвени точкови (ваљкасте кутије које се okreћу и на којима су исписане молитве).

У подножју стене, на њеној јужној страни, налази се простор ограђен зидинама и украшен стубовима. Одатле полази степениште које води до врха Потале. Хиљаде и хиљаде ходочасника успело се тим степеништем тражећи пријем код далај-ламе. Он им је држао проповеди о Буди и учио како да умилоствиве зле духове за које су веровали да трују ваздух.

***

Године 1951. Тибет је ушао у састав Народне Републике Кине и сада је аутономна област. Последица, четрнаести далај-лама је отишао из земље, а у његовом одсуству вернике води његов доглавник панчеу-лама. У подножју Црвене планине Кинези су подигли велики изложбени павиљон. Велелепна Потала сада само подсећа на минуле дане.

С. Ивановић

РЕКОРДИ

НЕЗАПАМЋЕНО

Никад се, као прошле године, није догодило да се прода тако много сингл плоча у тиражу преко милион комада. Рекордер, са око седам милиона, је хит „Дали они знају да је Божић“ супер групе Бенд Еид чији је сав приход отишао у фонд за заустављање смрти од глади у Етиопији. Иза је „Релакс“ групе Френки гоуз То Холивуд са око 1.850.000 примерака. Стиви Вондер је „Звао сам те да ти кажем да те волим“ продао у 1.700.000 комада. Френки су „Два племена“ „догурали“ до 1,6 милиона док је Џорџ Мајкл „Безбрижна шапутања“ продао у преко 1.250.000 комада. Ваља још рећи да је плоча групе Бенд Еид најпродаванија сингл плоча у Б. Британији свих времена.

ПРИМЕРИ

ДИО: НЕПРИМЕТНО АЛИ СИГУРНО КА ВРХУ

„За мене тврде како сам лавац и хвалисавац без разлога. Али зар Реинбоу и Блек Сабат нису пропали када сам их ја напустио?“

Није потребно бити велики љубитељ хеви-метал музике па закључити да је Дио, група коју предводи Рони Џејмс Дио, већ годинама међу најпопуларнијим у том фаху. Неуобичајено је то што су те позиције освојене, на изглед, без великих преврата или значајних плоча. Једноставно, мало по мало Дио се нашао међу „изабранима“.

Рони има објашњење: „Дуго сам био инспирација другима. Када сам решио да се борим за себе и нешто

што ће бити приписано мени схватио сам да ћу уз себе имати и подршку публике“.

Ова музика никад није могла без јунака а то Дио јесте. Постао је познат захваљујући понуди да пева у Блекморовом саставу Реинбоу (Rainbow). Ту се исказао у најбољем светлу али је ускоро због низа неспоразума са славним гитаристом решио да се повуче. Није дуго чекао. Позвали су га у Блек Сабат (Black Sabbath). У великом стилу наследио је Озија Озбурна.

Без обзира шта се причало он је у многоме носио квалитет тих састава. Заправо, на папиру славна имена су

зависила често од његовог расположења или надахнућа. Кад је и сам постао свестан да остали нису толико заинтересовани за очување свога угледа одлучио је да се окуша као вођа састава. Тако је настао Дио. Са две плоче иза себе („Holy Driver“ и „The Last In Line“), низом сјајних наступа на великим фестивалима и на клоношћу публике (не увек и критике) Дио је доказао да је „неуништив“.

Своју популарност сада потврђује гостовањима по Далеком истоку. Недавно се појавио и на великом фестивалу у Бразилу.

СПОРОВИ

МАЈКЛ НИЈЕ ЛОПУЖА

После бројних трофеја Мајкл Џексон је добио и један непријатни судски спор! Њега је тужио извесни Фред Санфорд тврдећи да је Мајкл мазнуо његову песму „Молим те воли ме“ и променивши јој назив у „Цура је моја“ уз Пола Макартнија направио светски хит. Увређени Фред би прешао преко

свега уз „обештећење“ од пет милиона долара. Како Џексон није био вољан да одрешу кесу спор је решавао надлежни суд у Чикагу.

Популарни певач је том приликом одао тајну свог рада:

Увек носим магнетофон и кад год чујем нешто у мојој глави то одмах снимим. Песме стижу ниоткуда: ја их бележим у купатилу, авиону или Дизниленду. Једноставно свуда.

Да би то доказао Џексон је пред судом отпевао низ нових песама и тако демонстрирао свој креативни рад. Порота је била једнодушна – Мајкл није крив.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

„Наши текстови нису поезија, далеко од тога. То је збир глупости који у себи не крије ништа уметничког. Све је ту просто к'о пасуљ“.

Тирс фор фирс
(Tears For Fears)

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

НЕОМИЉЕН

Пишући биографију о Малкому Мекларену, некадашњем менаџеру, а данас певачу, Џуди Верморел иначе новинарка листа „Стандард“ је остала запањена. – Њега нико не воли, чак ни рођена мајка. Један његов блиски познаник тврди да не зна особу која има лепо мишљење о Малколму или која га, бар, симпатизује!

СВАКА СЛИКА ПРИЧА

Ако се Лед Цепелин никада неће саставити то не значи да музичари који су чинили тај састав живе само у успоменама. Прво је Планта снимео два соло албума а сада је актуелан захваљујући групи Ханидриперс (Honeydrippers) која певајући старе хитове одушевљава све генерације. Џими Пеју је доста дуго одлагао свој повратак. Када се већ помислило да нема снаге за наставак каријере он је изашао пред публику у друштву певача Пола Роџерса (бившег вођу састава Фри (Free) и Бед Компани (Bad Company). Тако је настао Фирм. Уз помоћ ритам секције (басиста Тони Френклин и бубњар Крис Слејд) одушевили су публику дво и по часовним концертима. Занимљиво нису свирали или певали музику својих старих група.

НОВА ФИРМА СТАРИ МАЈСТОРИ

Снимио Бранислав Рашић

ПРИБЛИЖАВАЊЕ

КОНГРЕС

Током 1982. године, када се покрет новопримитивизма развијао у Сарајеву, група „Конгрес“ је спадала у музички најјаче и најперспективније. И ево, са годину дана закашњења у односу на другаре са којима су почињали, издали су плочу „Зарјавеле тробенте“ или у преводу са словеначког „Зарјале трубе“. Занимљиво је да су поред насловне, још једну композицију „Забави“ отпевали на словеначком у чему им је помогао певач групе „Лачни Франз“ Зоран Предин. Иако су кренули заједно са новопримитивцима не могу се убројати у тај доста специфичан фак, јер је њихова музика много сличнија саставима као што су „ХТС“ и „Gang of four“. Текстови су им несвакидашњи и својим квалитетом одскачу од уобичајене тинејџерске проблематике. Будући да нису од оних група које се допадне на прво слушање, а нису ни довољно афирмисани, управо се спремају на концертно представљање публици у целој земљи да би што већем броју људи представили своју словеначко-српскохрватску мешавину босанског рока.

СВЕ ПЛОЧЕ

БОБ МАРЛИ (BOB MARLEY) званична дискографија

„Catch A Fire“ (Исланд)
„Burnin“ (Исланд)
„Natty Dread“ (Исланд)
„Live“ (Исланд)
„Rastman Vibration“ (Исланд)
„Exodus“ (Исланд)
„Kaya“ (Исланд)
„Babylon By Bus“ (Исланд)
„Survival“ (Исланд)
„Uprising“ (Исланд)
„Confrontation“ (Исланд)
„Legend“ (Исланд)

Плоче Боба Марлија у Југославији је објавио „Југотон“

НЕОБИЧНОСТИ

ПРИНЦ ПОСИПА ЦВЕЋЕМ

Обичај је да на великим концертним спектаклима публика остане задивљена неким ефектом. Изгледало је да су сви „штосови“ давно распродати а онда се појавио Принц. Не онај из бајке него онај црни момак који је током 1984. године израстао у највећу тиражну звезду светске сцене. Завршавајући прошлог децембра своју велику турнеју хтео је да се одужи публици на, како је изјавио, „невиђен али романтичан начин“. И шта је урадио? У публику је на крају концерта просуо ни мање ни више него 45.000 цветова. Та „цветна киша“ љубичасте боје (зар му се албум не зове „Пурпурна киша“?) пљуштала је десетак минута на усхићење публике поготово оног женског, иначе бројнијег дела. То задовољство га је коштало око 9000 долара (готово 200 старих милиона!)

МОЈА ПЕСМА

ОЛИВЕР МАНДИЋ

„Мене увек више занима музика него текст. Нисам у посебно добрим односима са Гораном Бреговићем али мислим да су његови текстови често веома добри. Посебно издвајам речи за композицију „Ако можеш, заборави“.

АКО, МОЖЕШ, ЗАБОРАВИ

Музика и текст: Горан Бреговић
Изводи: Бијело дугме

Гдје да кренеш у ово страшно доба,
немаш гдје.
Сама у том хаљетку циркуске јахачице
Милиона рубаља
За твоја глатка рамена
Дај макар не варај овог анђела на длану
Заборави ако можеш заборави.
Отмено изгубљена опклада. То ти је.
Као спремљен кревет, мало тијесан
за двоје.
Као хаљина
када се рашива
Ево породи ме, као срна на скијегу
и заборави ако можеш заборави.
Гдје да кренеш у ово страшно доба,
Немаш гдје.
Теби сваки кревет овог свијета тијесан је
Иди под лажним именом
Иди и путуј сјевером
Или породи ме као срна на скијегу и
заборави ако можеш заборави.

РЕТКА ИЗДАЊА

КИНКС РЕТКОСТИ

Поводом пуних двадесет година деловања једне од најутицајнијих енглеских група шездесетих година – Кинкса – угледна диско кућа је одлучила да за ту прилику изда чак три компилације познатог састава. На првој је 18 највећих хитова, на другој избор „класичних песама“ док се на трећој плочи налазе оне композиције које су биле на Б странама хит-синглова. Занимљивост: све три плоче отиснуте су у само 5000 репрезентативних примерака.

ПРИПРЕМА РЕДАКЦИЈА ЛИСТА

Rock

8. 3. 1985.

ПОДНАКНИК
ЗАБАВНИК

39

КАД
ЈЕ
БАСТИЉА
БИЛА
ЗАТВОР

НЕВЕРОВАТНО БЕКСТВО

ДВА ЗАТВОРЕНИКА ДАНИМА СУ ГОЛИМ ПРСТИМА КОПАЛИ МАЛТЕР

Више од осамнаест месеци двадесетосмогодишњи Масерс де Латид чамео је у потпуној усамљености у злогласној париској тврђави – затвору Бастиљи. Масерса, сјајног инжењера, сина маркиза Де Латиде изједала је неправедна осуда.

У лето 1750. године лажно је оптужен да је ковао заверу против лепе маркизе Де Помпадур, миљенице краља Луја XV која је активно учествовала у вођењу француске политике. Она је навела Луја XV на учешће у једногодишњем рату у којем је Француска изгубила своје феудално колонијално царство.

Одлука је донета

Узалуд је Латид говорио да је невин, узалуд је његов отац – који се посветио војничкој каријери – улагао сав свој утицај: осуђен је на тамновање у Бастиљи и бачен у самицу. Тек у зиму 1751. године Латид је пребачен у другу ћелију коју је делио са једним затвореником. Био је то човек његових година, по имену Д'Алегре. Латид и Д'Алегре, обојица осуђени на доживотну робију, донели су чврсту одлуку: да побегну из Бастиље или да погину при том покушају.

Од када је Карло V у другој половини 14. столећа саградио Бастиљу, ова париска тврђава сматрана је симболом тираније. Био је то најсигурнији и најстрожи затвор у Европи и два млада човека су схватили какав су задатак себи поставили.

„Наша замисао“ – записао је касније Латид – „није била далеко од лудости. Поглед нам се заустављао на зидовима који су били изузетно јаки и дебели, на четири гвоздене шипке на прозору наше ћелије, на четири гвоздене шипке у димњаку“.

Затвореници су се сложили да им димњак пружа једину могућност за бекство – водио је до торња високог 60 метара у чијем је подножју био јарак пун воде. Да би се кроз димњак попели до торња, а затим се спустили низ њега, биле су им потребне лествице од ужета. Поред тога, морали су имати и дрвене мердевине да би се извукли из јарка.

Пошто су обојица били синови угледних људи, било им је дозвољено да у затвор понесу личну гардеробу. Заједно су имали десетине марама, свилених чарапа, пешкира, кошуља и марамица.

Све су то исцепали на дугачке траке од којих су,

везујући их, направили лествице дугачке близу 65 метара. За тај посао било им је потребно неколико седмица. Лествице су сакрили испод дашчаног пода у ћелији, а затим су се бацили на гвоздене шипке које су затварале улаз у димњак.

Да би уклонили шипке, требало је да разбију малтер и цигле у које су ове биле узидане. Два затвореника направила су „ножеве“ од шарки на столу за склапање. Шарке су оштрили о камене зидове ћелије и, пошто би водом за пиће поквасили малтер и цигле, прионули би на посао.

Из ноћи у ноћ, читавих шест месеци, копали су и тако олабавили једну по једну шипку. Али, сваку су оставили на свом месту. Прсти су им били изранављени скоро до костију. Преко дана су, изигравајући и даље отмену господу и кицоше, носили рукавице како стражари не би приметили њихове рањаве прсте.

Свилене лествице

У међувремену, употребљавајући стари гвоздени свећњак као тестеру, успели су да од цепаница за ложење направе и дрвене мердевине. Оне су

се лако могле расклопити па су и њих Латид и Д'Алегре сакрили испод дасака пода.

Најзад, у ноћи 25. фебруара 1756. године, Латид и Д'Алегре су били спремни за бекство. Латид, који је био снажнији, успео је сам да се успуже уз зидове димњака. Затим је пустио свилене лествице другу и сачекао да се уз њих попне Д'Алегре који је носио расклопљене дрвене мердевине.

Ноћ је била влажна, мрачна и олујна. Два човека пузила су на рукама и коленима по клизавом крову, све док нису стигли до торња испод кога је био јарак. Латид је причврстио горњи крај свилених лествица за један топ и почео да се спушта држећи дрвене мердевине приљубљене уз тело.

Срећно се спустио у јарак где му се убрзо придружио Д'Алегре. Вода им је допирала до браде, а ситне ледене иглице ударале су им у лице. Само четири метра изнад њихових глава био је бедем по којем су патролирали стражари.

Држећи се за руке да се који не би оклизнуо, опрезно су ходали кроз воду док нису стигли до дела јарка изнад кога на бедему

није било стражара. Брзо су склопили мердевине, попели се уз њих, прошли кроз башту управника затвора и стигли до главног пута. Ту су, од среће, пољубили смрзнуту земљу, а онда журно почели да се удаљавају од затвора. Отишли су у манастир Сен Жермен де-Пре. Неколико недеља су се крили и опорављали у манастиру, а онда наставили пут ка Бриселу уверени да ће цео живот морати да проведу у изгнанству.

Међутим, 15. јула 1789. године Латид је поново крочио у Бастиљу, односно у оно што је од ње остало.

Претходног дана снаге Француске револуције разрушиле су тврђаву. У сачуваној архиви Латид је нашао свилене лествице низ које су се он и Д'Алегре спустили до јарка и тамо их оставили.

Нашао је и извештај који је потписао управник Бастиље у којем је описано бекство двојице затвореника – Латиде и Д'Алегреа. „Тиме што су успели у бекству ова два човека постигла су немогуће“ – завршио је управник свој извештај.

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА”

ЛЕТЕЋИ ЋИЛИМ

■ УЧЕСНИКЕ ОЧЕКУЈЕ 20 ПРЕМИЈА И ЈОШ 600 ДРУГИХ ДОБИТАКА ■

Ово је последњи задатак који заједно са три претходна може да вам донесе једну од 20 премија или 600 других награда

Наградна игра ЛЕТЕЋИ ЋИЛИМ је закључно са овим бројем завршена. Читаоци који желе да учествују у овој игри треба пажљиво да прочитају следеће

УПУТСТВО

Задатак читалаца је да из овог и три претходна броја „Политикиног забавника” исеку свих 16 делова сличица, да их пажљиво сложе у четири правилне слике а затим тако састављене налеле на већој страни дописнице. На мањој страни дописнице читко, штампаним словима треба да упишу своју адресу: име, презиме, годину рођења, улицу и број, поштански број и место и најкасније до 18. марта 1985. године пошаљу на адресу: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК”, Македонска 29, 11001 Београд, поштански фах 124 са назнаком „ЛЕТЕЋИ ЋИЛИМ”. Резултати игре ће бити објављени у броју 1740 од 3. маја.

КАКО СЕ ШАЉУ ОДГОВОР ЗА КОЛЕКТИВНУ ПРЕМИЈУ

За колективну премију – ДЕСЕТ ЧЕТРНАЕСТОДНЕВНИХ ЛЕТОВАЊА могу да конкуришу САМО ученици основних школа. Десет другара или десет другарица (може да буде и мешовито друштво), сваки за себе треба да реши сва четири задатка, да их налели на парчету хартије величине допис-

нице а на другој страни да читко упише своју адресу. Кад је то готово свих десет решења треба ставити у један коверат и најкасније до 18. марта 1985. послати на адресу: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК”, Македонска 29, 11001 Београд, поштански фах 124 са назнаком „ЛЕТЕЋИ ЋИЛИМ – КОЛЕКТИВНА ПРЕМИЈА”. Колективне пошљике иду

ЏОКЕР

Ако вам се догодило да нисте успели да купите један од четири броја „Политикиног забавника” у којима је излазила наградна игра у идућем броју објављујемо ЏОКЕР који може да замени исечке из само једног броја. Значи: ако имате исечке из три броја, њих ћете пажљиво сложити а на место недос-

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК”. – КОЛЕКТИВНУ ПРЕМИЈУ – ДЕСЕТ ЧЕТРНАЕСТОДНЕВНИХ ЛЕТОВАЊА У Митровцу на Тари од 5. до 19. августа ученицима основних школа и једном наставнику поклања ЦЕНТАР ДЕЧЈИХ ЛЕТОВАЛИШТА И ОПОРАВИЛИШТА БЕОГРАД.

ОСТАЛЕ НАГРАДЕ

Поред премија учеснике игре очекује још 600 вредних и занимљивих награда које поклањају JAT, TEAMEDGE Ltd. и „ЗАБАВНИК”.

ВРЕДНОСТ СВИХ НАГРАДА ЈЕ 80 СТАРИХ МИЛИОНА.

ПРАВО УЧЕШЋА У ИГРИ (ОСИМ ЗА КОЛЕКТИВНУ НАГРАДУ) ИМАЈУ СВИ ЧИТАОЦИ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА”.

ИПАК ЈЕ ПОЛЕТЕО

Највећи југословенски авио-превозник JAT данас има око 450 пилота, углавном младих људи. Ипак, још има и оних који су своје прво „ваздушно крштење” доживели још за време другог светског рата. Један од њих је и Мирко Димитријевић, капетан и инструктор на „боингу 727” свестран пилот али „тежак” саговорник шкрт на речима. Није ни чудо. Цео живот једног пилота са 35 година летења, 20.000 сати у ваздуху и 15 милиона километара је једно велико узбуђење.

Почео је да другује с авионима пред крај рата, као радио-телеграфиста. Као један од најбољих ле-

тео је на транспортеру „јункерс” залепљеном од Немаца.

– Иако је „јункерс” транспортни авион, често је прихватао ваздушне борбе из којих се на земунски аеродром враћао сав изрешетан мецима – сећа се данас капетан Димитријевић.

Млади телеграфиста летео је и после рата, али његова потајна жеља била је да седне за команду авиона. Пут до пилотског седишта – резервисао само за искусне и обучене летаче био је дуг и напоран.

– Поверење које су ми указивали искусни капетани за мене је било драгоцено јер сам од њих много научио о саобраћајној ави-

јацији – сећа се капетан Димитријевић.

Место радио-телеграфисте напустио је 1961. године. Постао је пилот, а две године касније и капетан. Летео је на свим типовима авиона, од двомоторца до млазњака. За „боинг 727” везани су многи доживљаји. Сећа се једног полетања из Саудијске Арабије.

– Требало је да са аеродрома у Џеди преузем „боинг 727”. Када сам дошао, чекало ме непријатно изненађење – директор аеродрома није дозволио полетање јер један од три мотора није радио. Сва моја убеђивања да је ова летелица конструисана тако да може да лети и са два мотора нису помагала. Објашњавао сам му да у

упутствима „Боинга” пише да у оваквим случајевима ризик није велики и да искусан пилот може да управља „боингом” без опасности. Узалуд. Захтевао је да сачекам неколико дана док се мотор опороси. На моју срећу, неко од стручњака са аеродрома потврдио је моје мишљење. После дугог размишљања дозволио је да полетим, али тек кад потврдиш да летелицу преузимама на своју одговорност. Потписао сам уверен да ћу знање из књиге успешно применити на командама авиона. Летели смо без тешкоћа. Прошло је још једно ватрено крштење у ваздуху.

Ето, то су искуства која треба преносити младим пилотима.

у посебни бубањ одакле ће жири извући срећне добитнике са којима, такође бесплатно, иде и њихов разредни старешина или учитељ. Али то није све! Они који су конкурисали за колективну награду а у извлачењу нису имали среће, конкуришу и за појединачне награде.

тајућег дела залепити џокер-купоне. ДА ВАС ЈОШ ЈЕДНОМ ПОДСЕТИМО!

ПРЕМИЈЕ СУ:

– ЧЕТИРИ ПЕТОДНЕВНА ИЗЛЕТА: У РИМ, АТИНУ, МАЛТУ И ТУНИС
– ПЕТ ПЕТОДНЕВНИХ ПУТОВАЊА: У СПЛИТ, ДУБРОВНИК, ПУЛУ, ОХРИД И НА БРИОНЕ. Ових девет премија за читаоце „Забавника” обезбедио је ЈУГОСЛОВЕНСКИ АЕРОТРАНСПОРТ И AIR LIFT. Београд који ће се старати да награђенима ова путовања остану у незаборавној успомени.

КУЋНИ КОМПЈУТЕР марке „SINKLER 48 K” са десет касета и часописом „МОЈ СИНКЛЕР” ПОКЛАЊАЈУ ВАМ ФИРМА TEAMEDGE Ltd. Importers and Exporters of Computer and Electronic Equipment, London house, 266 Fulham Road, Chelsea, London SW 10 и

НЕ ЗАБОРАВИТЕ! РЕШЕЊА ПРИМАМО НАЈКАСНИЈЕ ДО 18. МАРТА 1985. год.

КУПОН БРОЈ

Кроз Тунис се може и овако

Артур Кларк

Често се говори да ово време покретних трака и масовне производње нема места за проналазача-појединца. Међутим, то једноставно није тачно. Истина, проналазач и стваралац је данас прилично „ретка птица“, али он ипак није сасвим изумро. Прилагодио се захтевима времена, увек је присутан, увек спреман да ради послове које други и не помишљају да прихвате или им уопште не падају на памет.

Радионица Ханса Милера је била једна велика просторија у задњем делу напушеног складишта. Једини прилаз до ње водио је кроз прљаво двориште које је преко дана служило као паркиралиште, а ноћу било омиљено састајалиште малолетних преступника.

Да је неко пре десетак година рекао Хансу Милеру да ће се бавити оним чиме се данас бави – сигурно је да би тиме изазвао његов гнев. А све је почело кад је једна муштерија Хансове услуге платила, уместо новцем, телевизором...

Са оклевањем је то прихватио, не зато што је био огорчени противник телевизије него једноставно због тога што није могао да нађе времена за такву разоноду. Коначно, увек ће моћи да га прода ако му се не допадне.

И тако је Хансова рука окренула прекидач, екран телевизора је засветлео и на њему су се појавиле слике. Исто као и толики милиони људи пре њега и Ханс се осећао потпуно изгубљен у чудесном свету за који није ни слутно да постоји. Био је то свет ратних свемирских бродова, тајанствених планета и необичних раса, свет капетана Зипа, команданта Свемирске патроле.

Волео је бајке, а то што је сада гледао на телевизијском екрану била је савремена бајка... И тако – није продао телевизор.

Протекло је неколико недеља пре него што је нестало Хансово наивно, почетно задовољство. Најпре је почео да га нервира намештај и уопште декор света будућности. Он је на свој начин био уметник и одбијао је да поверује да ће за стотинак година људски укус бити тако лош.

Сматрао је да је свемирско оружје које су имали капетан Зип и његови

ПИШТОЉ КАПЕТАНА ЗИПА

Скромни проналазач Милер
имао је толико маште да се
то могло видети са велике
даљине

противници лоше направљено. Истина, Ханс се није ни правно да разуме принципе на којима је дејствовао протонски пиштољ, али је био огорчен што то оружје изгледа тако неспретно. Унутрашњи изглед свемирских бродова, одећа коју су носили астронаути, електронски суперуређа-

ји – све му је деловало врло неуверљиво.

Откуд је то Ханс знао? Па, будући да је био проналазач, имао је врло развијено осећање о томе како се неки предмет уклапа у средину, да ли је довољно функционалан. То осећање

га ни сада, у овој потпуно новој области, није изневерило.

Ханс Милер је био једноставан али мудар човек. Знао је да телевизија добро плаћа сараднике, па је сео и почео да црта.

Илустровао: Михаило Ђоковић Тикало

Уредник серије о капетану Зипу се одушевио цртежима које му је послао Милер. Били су нови, свежи и уверљиви, једном речју сасвим изузетни. У њима није било ничег што је у последње време одбијало и најверније младе гледаоце серије о пустиловинама капетана Зипа. И тако је Ханс Милер добио запослење.

Међутим, поставио је извесне услове. Оно чиме се сада бави толико га је занимало да је то радио више из љубави него због новца, иако ни овај последњи чинилац није био за потцењивање. Није желео помоћнике, хтео је и даље да остане у својој радионици и рекао је да ће стварати само основне цртеже и идеје. Остале детаље могу да разрађују и други сарадници телевизије, пошто је он уметник-стваралац а не нека фабрика.

Показало се да таква замисао даје одличне резултате. Током последњих шест месеци серија о капетану Зипу се потпуно преобразила и постала толико популарна, чак и код старијих гледалаца, да је довела до очајна конкурентску телевизијску мрежу.

Сви су били јединствени у томе да нова серија не говори о будућности, него да представља праву будућност.

Ханс је одбијао да се састане било с ким изузев са уредником серије. Све послове је обављао преко телефона. Редовно је пратио серију на телевизору да би се уверио да „они неспретњаквићи“ нису, којим случајем, упропастили неку његову идеју.

Док је једне вечери радио на новом нацрту свемирског шлема изненада је осетио да није сам у радионици. Осврнуо се и погледао према вратима. Знао је да их је, као и увек, закључао.

Поред врата су стајала два човека и нетремице га посматрала.

Осетивши како му се срце полако али сигурно пење у подгрлац Ханс се са олакшањем сети да је при себи имао само мало новца, али онда помисли да баш то може да буде врло незгодно и да посетиоци могу да учине нешто непромишљено кад увиде да су остали кратких рукава.

Посетиоци су имали потпуно нове кишне мантиле и шешире с ободима натученим на очи тако да Ханс није могао да им види лица. Били су исувише добро обучени да би били обични провалници.

– Ко сте ви? – упита. – Шта радите овде? – Како сте ушли?

Један од њих пође према њему а други остаде код врата.

– Нема потребе да се плашите, господине Милер, – одговори посетилац који му је био ближи, очигледно без муке „читајући“ мисли сиротог проналазача. – Ово није пљачка – настави он. – Посета је званична. Ми смо из Одељења безбедности.

– Не разумем! – промуца Ханс Милер.

Други посетилац извуче из ташне неке фотографије и плоче да их разгледа док није нашао оно што је тражио.

– Задали сте нам велику главоболу, господине Милер, – рече он мирно. – Биле су нам потребне пуне две недеље да вас пронађемо... Ваши пословци су веома тајанствени кад сте ви у питању. Нема сумње да им је стало до тога да вас сакрију од конкуренције. Међутим, ми смо сада овде и желели бисмо да нам одговорите на неколико питања.

– Ја нисам шпијун! – узвикну Ханс Милер. – Ви немате право да ме узнемиравате. Ја сам исправан грађанин који плаћа порез и поштује закон...

Уопште нису обратили пажњу на ову експлозију гнева. Онај који је у руци држао фотографије показа их проналазачу...

– Да ли вам је познато шта представља ова фотографија? – упита он Милера.

– Наравно – узврати проналазач. – На слици је унутрашњост свемирског брода капетана Зипа.

– Да ли је то ваша идеја? – питао је други посетилац.

– Свакако – узврати проналазач, сувише љут да би био опрезан.

– Шта представља ова слика? – поново упита посетилац.

– О, па то је протонски пиштољ којим се толико поносим – одговори Милер.

– Реците нам, господине Милер, – настави посетилац – да ли су ово ваше замисли, ваши сопствени нацрти?

– Да – рече проналазач. – Ја не крадем туђе идеје!

Посетиоци почеше тихо и брзо да се саветују. Изгледа да су се одмах сложили и „саветовање“ је било завршено пре него што је Ханс успео да се дочепа телефона.

– Жао ми је – рече један од посетилаца – али дошло је до озбиљног пропуста који је можда сасвим случајан или чак подсвестан, али то нема везе са значајем проблема. Мораћемо детаљно да вас испитамо. Господине Милер, молим вас да пођете с нама.

Странац је говорио тако убедљиво да Ханс ћутке поче да облачи капут. Некако више није сумњао у исправност намера необичних посетилаца. Био је забринут, али не и престрављен. Наравно, јасно је шта се догодило. Сетио се писца научно-фантастичних романа који је за време рата са узнемиравајућом тачношћу описао атомску бомбу. Има толико тајних истраживачких подухвата да су овакви неспоразуми сасвим могући. Али, никако му није било јасно шта ли је то могао ненамерно да ода.

– Све је ово смешна грешка – рече он излазећи. – Ако сам и одао неку тајну у свом програму, то је обична случајност. Нисам учинио ништа што би привукло пажњу ФИБ (Федералног истражног бироа).

Управо тада један странац проговори врло лошим енглеским језиком и са необичним нагласком:

– А шта је то ФИБ?

Међутим, Ханс га није чуо. У том тренутку је угледао свемирски брод који је дошао по њега.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ОСМОСМЕРНИ МОЗАИК (ИЗ СВЕТА ЏЕЗА)

У овој осмосмерци налази се скривено 60 презимена музичара из света џеза. Кад прецртате сва презимена (која су распоређена у свим правцима осмосмерке – правац кретања даме у шаху) остаће вам 10 не-прецртаних слова, која читана водоравно дају коначно решење: име и презиме нашег познатог џез трубача који је крајем педесетих година основао и свој ансамбл.

Р	А	Н	С	О	Б	Р	А	Ј	Е	Н	М	И
Е	Е	К	И	Л	И	Ј	А	Н	Г	П	Н	В
Л	Л	Л	С	К	И	Д	М	О	Р	О	Е	А
И	У	Д	Б	А	О	О	Ј	Е	Д	Н	Р	Н
М	Р	Њ	Р	Р	Х	Р	Т	Н	Т	Н	О	О
К	А	Е	Р	И	Е	О	О	У	А	Л	Р	В
К	Р	Р	Ш	Е	Ч	К	Р	С	О	А	О	И
А	Д	А	М	И	Ч	А	М	П	В	Н	Л	Ћ
Т	С	М	Ф	А	Ф	А	Е	А	И	С	И	И
Л	Ј	И	Р	О	Р	Д	Н	М	Е	В	Н	В
Е	А	А	Р	Е	Р	О	О	Н	О	Г	И	О
Т	Р	О	Д	А	В	Д	С	Р	Н	Ћ	Р	К
Г	П	О	З	Е	П	И	Т	А	Т	И	Г	Р
А	Н	Р	Б	О	Р	Е	Л	Б	Е	В	У	А
Р	И	И	И	Е	П	З	Д	О	Ј	О	Д	М
М	В	М	Д	В	Ж	А	А	И	Т	Н	М	И
С	Р	И	Р	Л	Ш	Н	В	Р	У	А	Е	Т
Т	Е	С	Л	С	О	Е	И	Л	М	С	Н	Р
Р	В	Н	Н	Е	О	П	К	К	О	А	Е	О
О	И	Е	П	Е	Р	Б	С	Н	А	В	Е	В
Н	Л	Ј	А	К	О	Р	А	Л	О	З	И	И
Г	О	Ј	К	О	В	И	Ћ	С	И	М	И	Ћ

Попис презимена:

АДАМИЧ (Бојан), АРМСТРОНГ (Луи), АСАНОВИЋ (Тихомир Поп), БОСНАР (Дражен), ВЕБЛЕ (Душан), ВЕНТУРА (Чарли), ВИЛЕР (Кени), ГЛЕН (Тајри), ГОЈКОВИЋ (Душан), ГУДМЕН (Бени), ДЕ ПАРИС (Вилбур), ДЕПОЛО (Озрен), ДЕРАМ (Еди), ДОМИНО (Фетс), ЕВАНС (Гил), ЕЛДРИЧ (Рој), ЕРВИН (Пи Ви), ИВАНОВИЋ (Предраг), ИЗОЛА (Френк), ЈАНГ (Снуки), ЈЕНСИ (Трами), КАЈЛ (Били), КАТЛЕТ (Сидни), КЕРБЛЕР (Миливој), КИЛИЈАН (Ал), КОНДОН (Еди), КРАФОРД (Хенк), ЛАНГ (Еди), ЛА РОКА (Пит), МАРКОВИЋ (Миливој), МАРМАРОСА (Додо), МИЛЕР (Глен), МИТРОВИЋ (Никола), МРАЗ (Јиржи), НАВАРО (Фетс), О'БРАЈЕН (Флојд), ОЛИВЕР (Кинг), ПАВЛОВИЋ (Милорад), ПЕТРОВИЋ (Бошко) ПОЗО (Чано), ПРАЈС (Сами), ПРИВШЕК (Јоже), ПРОХАСКА (Миљенко), РАМИ (Џин), РОБЕЖНИК (Јуре), РОЛИНИ (Артур), САБО (Габор), САН РА, СЕН СИР (Џони), СИМИЋ (Војислав), СКИДМОР (Алан), СОРОКИН (Борис), СПОЛДИНГ (Џемс), ТЕЈТУМ (Арт), ТЕРП (Сестра Розета), ТЈАДЕР (Кол), ТОЛИВЕР (Чарлс), УГРИН (Петер), ФИШЕР (Клер), ЧЕРЊУЛ (Златко).

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: бром, раме, идол, кар, Кембриџ, Ита Рина, шира, ар, Алида, а, офсет, колоиди, аларми, Сен-Дени, тиз, т, з, анаграм, њи, липа, е, појас, отписати, Елза, ир, Атина, „Сурогат“, пророци.

ИСТОРИЈАТ ДВОБОЈА

**ЗАКОНИ
ПРОТИВ ОВАКВИХ
ОБРАЧУНА, КОЈИ
СУ СЕ СТАЛНО
УСАВРШАВАЛИ
НОВИМ ПРАВИЛИМА,
ОСТАЛИ СУ ВЕКОВИМА
МРТВО СЛОВО НА ПАПИРУ**

ЧОВЕК ЧОВЕКУ НИЈЕ СМРТ

Ови оштри закони остали су, на жалост, мртво слово на папиру, а двобоји су се чак – усавршили! Донет је кодекс, односно утврђена су строга правила под којима ће се казивати и водити.

Увређени је у току од 24 сата требало да преко својих сведока, секунданата, изазове противника на двобој. Оружје је бирао увређени, али је био могућ и споразум. Борило се најчешће мачем, сабљом и пиштољем. Секунданти, по два за сваког противника, били су одговорни за правилно одвијање двобоја.

Одређена је такође тежина и дужина оружја, оштрина и облик оштрице, врста и калибар пиштоља. Оружје оба борца морало је бити у длаку исто.

У дуелу пиштољима судија би рекао: „Пажња! Затим: „Један, два, три!... Пали!“ Било је забрањено подићи наоружану руку пре узвика: „Пали!“ Сваки противник имао је право на по три метка.

Током 19. века двобоји су се увелико упражњавали упркос строгим казнама и били су – јавна тајна. Многи паметни и славни људи страдали су тада као жртве дуела.

А крајем 19. века у свим цивилизованим земљама двобој је забрањен под претњом тешких казни: десет до тридесет година робије у случају смрти противника. У Будимпешти је чак, 1908, одржан међународни конгрес против двобоја, па ипак је до њих и даље долазило.

Тек двадесетих година 20. века двобоји су, практично, свуда искорењени.

Б. М.

Илустровала Босиљка Кићевац

Решавање спора оружаном борбом између два противника, како гласи дефиниција двобоја, старо је колико и човечанство. Помиње се и у Библији, између Давида и Голијата, у „Илијади“, између чувених јунака Хектора и Ахила, Париса и Менелаја.

Међутим, у античким цивилизацијама двобоји никада нису представљали разрешење неког личног спора између два борца, а још мање одбрану увређене части. Они су вођени пре, за време или после борбе и симболично су представљали

сукоб два зараћена народа или војске.

Први такозвани судски двобоји потекли су од старих Германа и помињу се у 6. веку. Уздајући се у „небеску правду“ суд је одређивао да парничари укрсте оружје проглашавајући кривим онога који двобој изгуби или погине.

Овакав начин решавања судских спорова укинут је у 16. веку, а у Енглеској се задржао све до 1819. године! Тек у средњем веку двобој постаје средство за решавање питања увреде части. У доба краља

Анрија IV Француска је држала европски рекорд у двобојима, од 1589. до 1607. у дуелима је погинуло најмање 4.000 Француза!

Обичај изазивања на двобој брзо се са феудалаца и племства пренео на офицере редовне војске. А из војске се за трен ока проширио и на грађанство. Тада је одлучено да се сви двобоји, без разлике, ставе ван закона. Руски владар Петар Велики забранио их је 1716, а у Француској непосредно пре буржоаске револуције двобој је сматран „увредом величанства“ и за учеснике одређена смртна казна.

ПЕЗ 100+

**НАГРАДА
СВАКОГ МЕСЕЦА**

Испуњен купон пошаљи на адресу:
ПЕЗ ПРИЈАТЕЉ 61110 ЛЈУБЉАНА, пп. 38

Купон испуни штампаним словима, исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и број

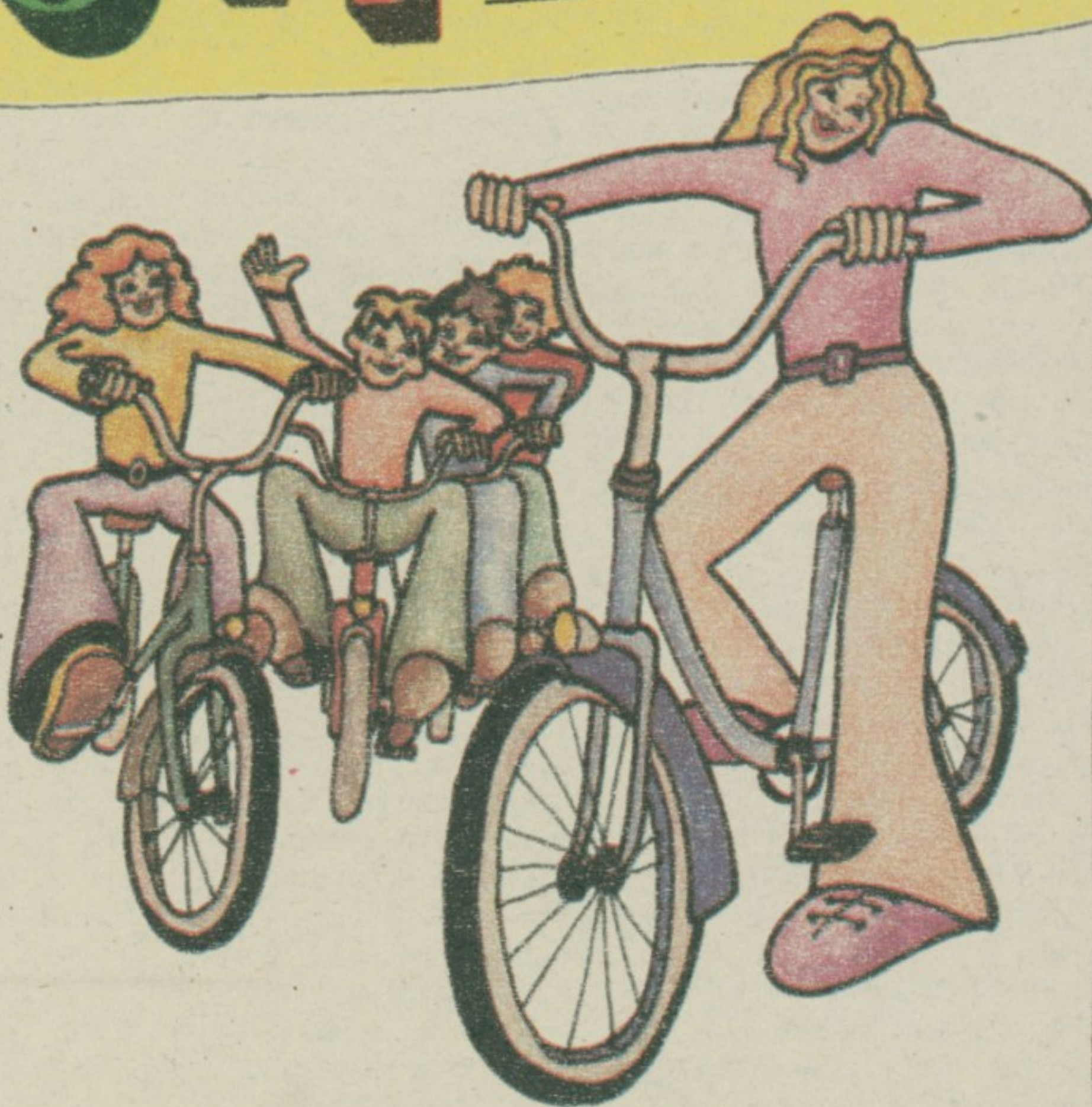
Поштански број и место

датум рођења

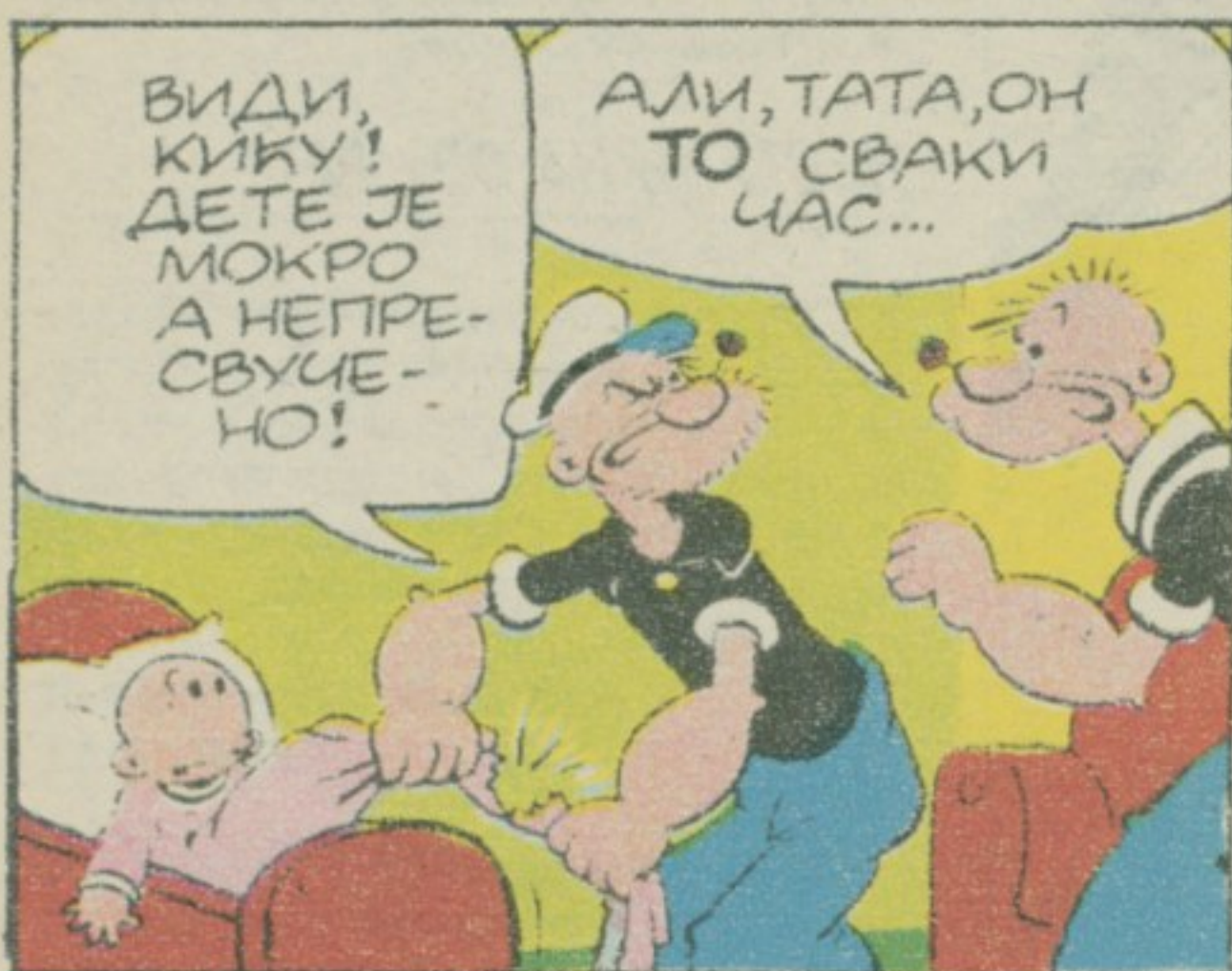
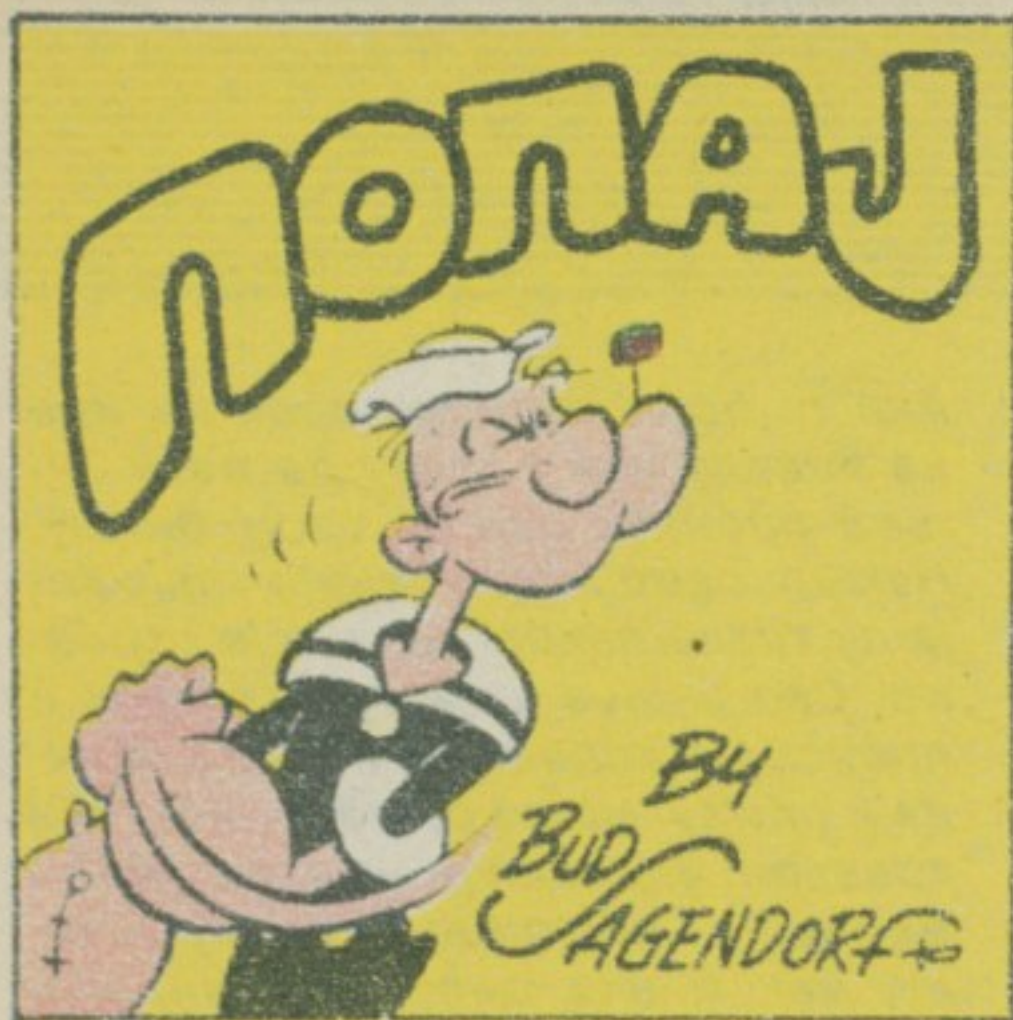
САМО ЗА ЧЛАНОВЕ ПЕЗ
КЛУБА!

1 пут месечно – 1 пони
БИЦИКЛ

2 пута месечно по 50
мајица ПЕЗ – ЗАБАВНИК
ПОСТАЋЕШ И ТИ
ПРИЈАТЕЉ ПЕЗ-а И
ЧЛАН ПЕЗ КЛУБА, КАД
ПОШАЉЕШ
5 ОМОТА ПЕЗ БОНБОНА
ПЕЗ ПОЗДРАВЉА СВОЈЕ
ПРИЈАТЕЉЕ!

МОЛИМ ВАС, ПОМОЗИТЕ МИ!

Имам 45 година и Забавник читам још од малих ногу. Сада вам пишем први пут и молим вас да објавите ово моје писмо. Наиме, ја сам дијабетичар и од животне важности ми је шприц за давање инјекција инсулина. Међутим, нигде не могу да нађем шприц који се искувава само једном месечно. Имам обични шприц који се искувава свакодневно, а то ме обавезује да увек будем код куће, да не путујем, не идем на годишњи одмор и сл. Надам се да ће ми неко од читалаца послати шприц какав ми треба. Моја породица и ја смо, унапред, захвални.

АНТОН ТАЈХМАН
Димитрија Туцовића 1/II
21300 Беоцин

ДА Л' СУ КРАЉЕВИ СИРОТИЊА?

У неким новинама сам прочитао да ни краљеви — не живе к'о што су некад живели. Неки чак тврде да су права сиротиња. Реци ми шта је истина јер ми не иде у главу да неко може да буде краљ а да, рецимо, као ја, нема пара да оде на концерт.

НЕМАЊА ПЕРОВИЋ
Скендербегова 18
11000 Београд

Твоје писмо бисмо у неким другим приликама вероватно оставили без коментара јер краљеви су увек краљеви. Они не брину бриге око тога да ли имају довољно новца за неки концерт, позоришну представу или тениски финале на Вимблдону у Лондону. Њихове бриге су кудикамо веће, рећи ће и они и они око њих. Ипак да те не бисмо оставили без одговора послужимо се подацима које је недавно објавио угледни амерички недељник „Њусвик“.

По њему, односно необичној листи краљевских апанажа (годишњег прихода крунисаних глава и њихових рођака) „најсиромашнији“ је шведски краљ Карл Густав: годишње прима, преведено у наше динаре, око 288 милијарди, старих. У то се не рачуна податак да не плаћа никакав по-

рез и да прима још 468 милијарди за одржавање осам палата у којима су смештене тзв. краљевске колекције намештаја и уметничких слика.

Најбогатија је, бар по овој листи, енглеска краљица Елизабета која осим годишње апанаже (прецизну цифру „Њусвик“ не наводи) прима годишње хиљаду литара млека и тону порица (неке врсте

овсене каше). Британска монархија за своју крунисану главу још издваја 1404 милијарде, и ово смо прерачунали у наше динаре, за одржавање седам палата и још 1688 милијарди за пет авиона, воз и краљевску јакту.

А белгијски краљ Бодуен, у преговорима са владом своје земље, изборио се да поред апанаже прима сваког дана и врећу кромпира тешку колико је сам краљ тежак.

Данска крунисана глава прима 18 тона харинге годишње. (Краљ очигледно зна да је риба једна много хранљива ствар.)

ЧОВЕК СТАР 964 ГОДИНЕ!

Чуо сам како за неког старог човека кажу да је Метузалем. Је ли то име неког правог или измишљеног човека?

ФАХРУДИН ОСМАНОВИЋ
72212 Немила

Метузалем је библијска личност која је, наводно, доживела најдубљу старост од свих људи: 964 године. Његово име се из Библије раширило по целом свету, па и код нас, и означава веома старог човека.

ТРАВАРИ СА ЧЕТИРИ НОГЕ

Видела сам да пас и мачка понекад пасу траву. То ме изненађује јер знам да нису биљоједи?

ИВАНА МИЛЕТА
Анте Шантића 11
59000 Шибеник

Иако нису биљоједи, пас и мачка се врло добро сналазе и у биљном свету.

Оно што обичан човек не уме, пас и мачка раде без тешкоћа.

Ако га боли стомак човек не иде на ливаду или у шуму да међу биљем пронађе лек за своју биљку. Најзад, само најупућенији знају које су траве лековите, а које отровне. Ово знање код људи се учи и преноси с колена на колено. Мачка и пас су, може се рећи, искусни травари. Задивљује њихово умеће да никада не поједу отровну траву, чак и ако она нема мириса. Жваћу и гутају само оне биљке које отклањају болове.

НЕСТАНИ НА ОВУ РЕЧ!

Чуо сам како мађионичари при извођењу трика изговарају реч „абракадабра“ која, наводно, има чаробно дејство. Интересује ме да ли је ова реч заиста чудотворна или је мађионичар изговара да нас опсени.

МОМИР СТАНОЈЕВИЋ
22203 Ноћај

Реч „абракадабра“ потиче од латинског „abracadabra“, а што је изведено од једног старог израза и значи „нестати на ову реч“. Још од раног средњег века веровало се да ова реч има магичну моћ, због чега се, исписана у облику троугла, носила око врата као запис, односно амајлија против болести, нарочито зубобоље, рањавања и грознице. Ево како је изгледао тај троугао:

А Б Р А К А Д А Б Р А
А Б Р А К А Д А Б Р
А Б Р А К А Д А Б
А Б Р А К А Д А
А Б Р А К А Д
А Б Р А К А
А Б Р А К
А Б Р А
А Б Р
А Б
А

Међутим, абракадабра временом као да губи своју тајанствену моћ: више се не носи око врата, али зато постаје и те како важан „реквизит“ за сваког мађионичара. Сигурно је да он изговарајући ову реч којој ретко ко од гледалаца зна право значење, а узвикне је кад трик достиже врхунац, појачава утисак на публику. Наравно, без вештих мађионичаревих руку, варке и специјалних реквизита не би могао да успе ни најобичнији трик. Ту је и загонетна абракадабра сасвим немоћна.

ПТИЦЕ НИСУ ПОШТАНСКЕ МАРКЕ

Ученик сам шестог разреда и чуо сам да птице могу веома успешно да се лове нарочитим лепком. Много бих волео да знам како се тај лепак прави.

МАТКО ГЛУНЧИЋ
Кнеза Дамјана Јуде 4
50000 Дубровник

Не знам због чега желиш даловиш птице нити шта с њима радиш кад се најзад нађу у твојим рука-

Први број Политикиног забавника
изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић
Руководилац ООУР Издања за младе
„Политикин забавник“
Раде Шошкић
Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Владимир Антић, Добривоје Арсић,
Ариф Бозаић, др Радослав Бокић,
(заменик председника), др Радомир
Животић, Зорица Ивановић, Љуби-
слав Лилић, Каћа Милетић, Бранисла-
ва Митровић, Мирјана Моравчевић,
Раденко Павловић, Ружица Петро-
вић, Радомир Ристић, Снежана Ста-
менковић, Јелисавета Суруџић
(председник), Зорица Ђеран, Свет-
лана Шухартовић. Чланови Савета
из редакције: Влада Булатовић Виб,
Вера Смиљанић, Диего Варагић,
Мирјана Маринковић, Душан Глушац
и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Ол-
га Вукадиновић, Душан Глушац, Бо-
јана Дожић-Стојковић, Светлана Ива-
новић, Мина Илић, Соња Јашовић
(ликовно-графички уредник), Мирја-
на Крстловић, Иван Лончар, Мирја-
на Маринковић (уредник стрипа), Пе-
тар Милатовић, Весна Милић, Ненад
Мирковић, Зора Меденица, Нада Не-
вејдић, Вито Недељковић, Биљана
Орловић, Љубомир Патриотић, Зоран
Петканић, Радоје Савић, Вера Сми-
љанић (уредник), Весна Софрено-
вић, Недељка Сташић, Даринка То-
доровић, Милени Тодоровић, Ми-
лош Томић и Бранислава Црномар-
ковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић
и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ –
ООУР Издања за младе „ПОЛИТИ-
КИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29,
11001 Београд. Поштански факс 124.
Телефони: секретаријат 324-471, ре-
дакција 324-483, техничка редакција
326-620, централа 324-191 и 325-761.
Рукописи, фотографије и цртежи се
не враћају. Огласна агенција: Маке-
донска 35/1, тел. 322-711. На основу
мишљења Републичког секретарија-
та за културу СР Србије, број
413-2973-02 од 22. I 1973. године не
плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 40,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 440,00 динара, полуго-
дишња 880,00 динара, годишња
1.760,00 динара

ПРЕТПЛАТА
ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 880,00 динара, полуго-
дишња 1.760,00 динара, годишња
3.520,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун
број 60801-601-29728 уз обавезну на-
знаку НО „Политика“ ООУР „Прода-
ја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО
У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	\$ 29.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 76.-
ШВЕДСКА	Шкр. 225.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 231.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 61.-

Уплате из иностранства слати на де-
визни рачун НО „Политика“ код „ИН-
ВЕСТ БАНКЕ“ – Београд, на рачун
број 60811-620-63-257300-00054 уз
обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА
ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

Насловна страна:
ЗОРАН ПЕТКАНИЋ
ПЕТКО

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Даница Дворнић, Николе
Тесле 26, 54300 Бели Манастир – има 14 година, воли музику, сакупља Политикин забавник, одговара на свако писмо.

Ружица Петровић, Т. Рамља-
ка 35, 75000 Тузла – има 14 година, воли путовања, дописивање и музику.

Маја Вуковић, Пут Арбаније
139, 58220 Трогир – има 11 година, сакупља значке, марке, салвете и постере.

Henryk Tikalowiez, P. Fah 105,
21-500 Biala-Podlaska, Po-
lska – има 26 година, сакупља разгледнице, марке и постере, језик дописивања руски и енглески.

Јадранка Бешлић, Станка
Враза 37, 54400 Баково – има 16 година, воли спорт и музику, сакупља постере, хемијске оловке и значке

Давор Варген, Индустијска
17, 41211 Запрешић – има 14 година, воли музику, сакупља постере аутомобила.

Весна Хедл, Жртва фашизма 154, 58000 Сплит – воли музику, спорт и дружење.

Маргарета Христовска, насеље Бејбунар 61, 96000 Охрид – има 13 година, воли диско музику и тенис, сакупља постере.

Горан Костадиновски, Илин-
денска 66, 26360 Пландиште – има 14 година, жели да се дописује са својим вршњацима.

Снежана Марфат, Блажа
Ваљина 20/а, 57000 Задар – има 14 година, воли музику, сакупља разгледнице и марке.

Милана Василевска, насеље
Бејбунар 107, 96000 Охрид – има 12 година, воли музику, сакупља значке и постере.

Ирина Тиквеша, 13. ударне
дивизије 20, 51250 Нови Ви-
нодолски – има 13 година, воли спорт и музику, сакупља постере и значке.

Ивана Трећаков, Цара Душа-
на 55, 23300 Кикинда – има 10 година, тренира тенис, сакупља постере певача, салвете, значке, привеске и књиге.

Гордана и Далиборка Билић,
Ново насеље 66, 58315 Дуги
Рат – имају 13 и 12 година, са-
купљају салвете, маркице,
значке, разгледнице, постере
и хемијске оловке, играју сто-
ни тенис и рукомет.

Јелена Гачић, Ш. Кајетана
Кнежића 13, 44250 Петриња – има 14 година, воли рок му-
зику.

Бранка Ковачевић, Улица
ЈНА 6, 72000 Зеница – има 14 година, воли рок музику.

Дубравко Фратрић, Трг
жртва фашизма 8, 41211 За-
прешић – воли спорт и музику, сакупља цртане романе.

Александра Косић, Жртва
фашизма 21, 51415 Ловран – има 14 година, воли музику, сакупља постере.

Александар Илиевски, Геор-
ги Димитров 12/3/5, 91000
Скопље – има 12 година, во-
ли спорт (посебно скијање), сакупља значке, марке и по-
стере.

Мирна Куртз, Иве Поле Ри-
бара 105, 54400 Баково – има 11 година, сакупља салвете и марке.

Татјана Алексић, Вељка Вла-
ховића 59/21, 23000 Зрењанин – има 13 година, воли музику, сакупља постере.

ма. Можемо да поновимо древну истину: птица је лепа кад је на слободи. Наши орнитолози, научници који испитују живот птица и због тога их лове, знају како се справља лепак за хватање ових пернатих животиња, али нису желели да нам открију тај рецепт. Ево њихове поруке: ако откријемо тајну прављења лепка за птице и ако га читаоци Забавника употребе, настаће прави помор међу птицама. А њих је сваким даном иона-

ко све мање и у Југославији и на Земљи. Дакле, лепак за хватање птица користе само научници. Они птицу после прегледа или прсте-
новања – пусте.

СЛОВО ОД ВОЛОВСКЕ ГЛАВЕ

✉ Моје је питање можда чудно, али ме копка већ дуже време. Хоћу да знам: како је настало слово А?

ВИОЛЕТА МАТИЈЕВИЋ
22427 Хртковци

Слово А је прво слово у глагољској и ћириличној азбуци, у латиници и свим алфаветима који потичу од феничанског писма. Слово је добило облик упрошћене слике бикове главе. Бик се на хебрејском каже „алеф“. Одатле су и називи алфа у грчком и алиф у арапском.

НЕНАДМАШНИ ХВАЛИСАВАЦ

✉ Чуо сам да се за човека који воли да се хвали каже да је прави скарамуш. Откуд потиче то поређење?

РАДОВАН ПАВЛОВИЋ
79207 Јаре

Године 1640. глумач Тибернио Фјорели први пут је публици у напуљском позоришту приказао необичан лик који је сам измислио. У црном костиму и с гитаром, он је

одиграо скарамуша, ненадмашног насртљивог хвалисавца.

Фјорели је лик хвалисавца приказао и француској публици где је добио име скарамуш. Касније је послужио као узор за неке комичне ликове чак и славном Молијеру.

Временом је скарамуш постао познат широм Европе. Његовим именом се назива човек који се претерано хвали.

Илустрације Љубомир Милојевић Љубец

